

Thư viện tỉnh
Điện Biên

ĐC/S
398.2

XA NHÀ CA

(Trường ca dân tộc Hà Nhì)

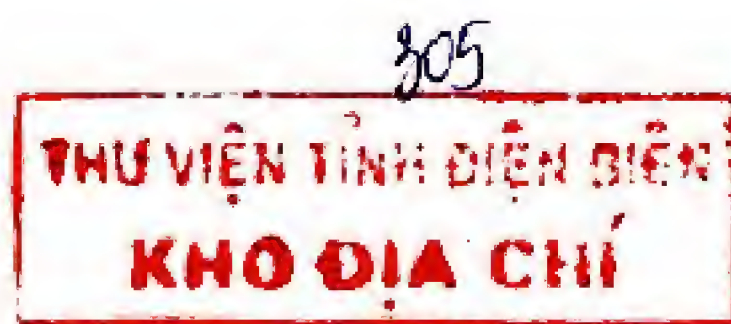
NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA DÂN TỘC

CHU THÙY LIÊN - LÊ ĐÌNH LAI

Sưu tầm và Biên dịch

XA NHÀ CA

(Trường ca dân tộc Hà Nhì)

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA DÂN TỘC
HÀ NỘI - 2001

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Dân tộc Hà Nhì về dân số đứng hàng thứ 35 trong các dân tộc ở Việt Nam. Dân số khoảng 12.500 người. Sống chủ yếu ở các tỉnh Lai Châu, Lào Cai.

Người Hà Nhì còn có tên gọi khác là U Ní, Xá U Ní. Họ sống bằng nghề nông, có trồng lúa, có nơi làm ruộng, có nơi làm nương rẫy. Họ sống thành từng bản.

Tuy số dân ít, song ở họ có một nền văn học dân gian phong phú, đa dạng: Tiệc rằng - nền văn hóa dân gian đó chưa được sưu tầm, nghiên cứu như một số dân tộc khác như dân tộc Thái, dân tộc Mông, dân tộc Tày, Nùng... ở Việt Bắc được các soạn giả “xào đi, xào lại” nhiều lần ở các góc độ với các hình thức khác nhau.

Chúng tôi còn nhớ như in, năm 1987 Nhà xuất bản Văn hóa Dân tộc in cuốn Truyện cổ Hà Nhì của hai soạn giả Vừ Go Xá (dân tộc Hà Nhì) và Phạm Quang Trung, biên soạn, dày 128 trang, khổ 13 x 19cm. In với số lượng 2.000 cuốn. Và từ

đó đến nay vốn văn hóa dân gian của dân tộc này chưa được giới thiệu thành tám thành miếng - Nghĩa là mới chỉ được giới thiệu trên tạp chí địa phương một số câu đố, tục ngữ nhưng cũng chỉ là xoi đồ, số có số không.

Chúng tôi cũng chỉ nghe nói là vốn văn hóa dân gian của họ phong phú lắm, truyện cổ tích, thần thoại rất nhiều chứ không phải chỉ có vậy đâu. Ngay như hát trong đám cưới đã có 400 câu, còn ca dao, dân ca, tục ngữ và còn khá nhiều truyện thơ dài, ngắn khác nhau.

Thật là may mắn, sau 14 năm - chúng ta lại được thưởng thức một món ăn độc đáo của dân tộc Hà Nhi do chính người con của dân tộc họ - Chu Tá Nộ (Chu Thùy Liên) cùng với anh Lê Đình Lai - sưu tầm, biên dịch. Đó là truyện thơ Xa Nhà Ca - cuốn sách dày hơn 230 trang, khổ 13 x 19cm. In song ngữ: tiếng Kinh và tiếng Hà Nhi phiên âm.

Trong truyện thơ Xa Nhà Ca này - chia thành mấy phần sau:

I. Chia trời đất và chia muôn loài.

Ù Pe mí pe pe

II. Chặt cây thần

Pa Hla, nử ma xá txu

III. Rủi cảnh - Hỏ cho ma djó thú

IV. Ông khổng lồ - Ca lò ca chó khò

V. Tìm tháng năm - À pà nhệ ly

VI. Năm đến tháng đến - Khu khu Hla Khư

VII. Cách thức lao động sản xuất, làm ăn buôn bán

Gô du h'lá pà

VIII. Thờ cúng - Tổ há xá txu h'lá pà.

Nhà xuất bản Văn hóa Dân tộc xin trân trọng giới thiệu với độc giả gần xa về món ăn tinh thần mới của dân tộc Hà Nhì trong cộng đồng các dân tộc Việt Nam.

Mong nhận được sự góp ý của bạn đọc, các nhà folklore... để lần tái bản sau hoàn thiện, đầy đủ hơn, hay hơn.

21.9.2001

XA NHÀ CA

I- CHIA TRỜI CHIA ĐẤT VÀ CHIA MUÔN LOÀI

*Mở một tầng đất
Mở một tầng trời
Muôn loài xuất hiện
Muốn xin bao nhiêu cũng có*

Ngày xưa
Thượng đế đặt con cua ở khe suối
Đặt con bọ ngựa ở trên đồi
Đặt ở trong nhà cái sàng cái mẹt

Từ 5 đôi lạt
Muôn đời con người phải đan
Rồi những người đầu tiên
Dù giỏi dù vụng
Dù xinh dù xấu
Dù đầy đủ hay là mồ côi

Người ăn mây hay là vua chúa
Đều do Thượng đế sáng tạo ra
Con chó sứt trán
Con châu chấu, con gà
Rồi đến ao hồ, đầm lầy
Khe nước rừng sâu
Ngàn vạn thứ ở đâu
Cũng do Thượng đế sáng tạo ra

NGÀY THỨ NHẤT

Để có thợ nặn trời
Thượng đế thổi hồn cho ông Sé Te À Gú*
Để có thợ nặn đất
Thượng đế thổi hồn cho bà Ché Pia Á Lò
Không có đất không có nơi đặt chân
Không có trời không có chỗ để nhìn
Ché Pia Á Lò xin Má Ga Khử ma
Ba nắm đất làm nơi đặt chân
Sé Te À Gú xin Xạ Mì Nu Lá
Ba hòn đá làm nơi để nhìn
Ché Pia Á Lò nắm ba nắm đất
Hương phía dưới đập liền 3 phát

* Theo dân tộc Hà Nhì nghĩa: Người thợ sáng tạo bầu trời.

Trái đất hiện ra
Sé Te À Gũ nắm 3 hòn đá
Hướng lên phía trên đập 3 lần
Bầu trời hiện ra
Trời đã xong rồi còn hờ bằng cái nón, đó là chân trời
Đất làm xong rồi còn một lỗ chưa liền, đó là cuối đất
Muốn lấy da voi để vá
Muốn lấy gân voi để khâu
Nhưng Sé Te À Gũ đã mệt lắm rồi
Chế Pia Á Lò cũng đã hết sức rồi
Họ bảo nhau:
Chỗ chân trời ta để làm nơi nguồn gió
Chỗ cuối đất ta để làm nơi nguồn mưa
Có nguồn gió, nguồn mưa
Cây cối mới xanh tốt
Lương thực mới được mùa

NGÀY THỨ HAI

Trái đất có rồi, cỏ may đến ở
Có bầu trời sao “Sì ma, Mé hò”* đến sống
Sáng muôn đời sao Sì ma, Mé hò
Sinh sôi muôn đời cỏ may

* Sao hôm, sao mai

Khoảng không bao la chim én về chao liệng
Đến hang đá để mà sinh sôi
Đất phì nhiêu
Kiến môi dùn ụ
Ổ thung lũng giữa hai triền núi...

NGÀY THỨ BA

Bảy giờ chưa có ánh sáng
Mù mịt, mù mịt đêm tối
Muôn loài muốn thấy ánh sáng bình minh
Ngày ấy, Cô Lộ Dự U Pú
Người giỏi đan lát nhất tầng trời
Đan giỏ đựng mọi thứ
Được Thượng đế gọi đến,
Giao việc thả mặt trời mặt trăng
Từ đó Lộ Dự U Pú
Lúc cô thả mặt trời. Buổi sáng
Rực rỡ bình minh thức dậy
Chiếu tràn trái đất
Đi qua bầu trời về phía hoàng hôn
Sáng một lần mặt trời
Là một ngày mới đến
Lúc cô thả mặt trăng. Buổi tối
Mở sọt ra một màu vàng rực

Từ đó ban ngày trái đất rực rỡ ánh mặt trời
Bầu trời có rồi trời chưa có thịt
Mặt đất có rồi đất chưa có xương
Ché Pia Á Lò lấy mây làm thịt
Sé Te À Gũ lấy đá làm xương
Buổi tối có những ánh trăng lấp lánh
Có ánh sáng cây cối thức dậy
Có ánh sáng muôn loài reo vui
Ở “Xa nhà”* chỉ có một đời
Xuống “U mí í gòn”** được sống muôn đời
Các loại cây rủ nhau đi xuống
Xuống đầu tiên là cây lau màu tro
Cây lau ở đầu nguồn, cây lau ở cuối khe
Rồi bao loài cây rơi ào ào xuống
Lá khô nhưng cây vẫn sống
Muôn loài ở thượng giới chỉ sống một đời thôi
Hãy xuống đất muôn loài sinh sôi
Trời muôn đời không vỡ
Đất muôn đời không tan
Bây giờ loài gianh, loài chít xuống
Loài gianh, loài chít xuống này mãi sống mãi
Hãy xuống đi Nù Mí cho phát triển ngàn đời
Rồi tre, nứa, cỏ ngựa bao nhiêu thứ ào ào
xuống theo

* Thượng giới

** Hạ giới

NGÀY THỨ TƯ

Cây đã xuống muông thú cũng xuống
Có cỏ non con nai xuống gặm
Có dâu dại đại bàng đất xuống ăn
Mỗi loài được cái đều có đôi
Cành cây cong ve sâu nhẹ nhàng đậu
Đất bằng cỏ non con ăn cỏ thích ở
Có tổ ong rừng chim chèo bẻo đến ăn
Nơi đất cứng đất mươn
Con Don xuống ăn ngọn chít
Cây cao, cây đẹp con chim cu đến đậu
Cây cao bóng cả gõ kiến đến tìm sâu
Bấy giờ, Khò mé chừ* con lợn rừng đi xuống
Cổ dài xinh đẹp chim công
Con hổ răng to
Con điều hâu xuống tiếp
Nơi đất cháy đen
Đôi gà rừng rú nhau bôi đất
Vua voi xuống ở khắp chốn khắp nơi
Rồi đến chó sói mồm đen được xuống

* Dấu khe suối.

Không xuống không sinh sôi
Ở trên không phát triển
Muôn loài xuống đất thôi
Không trông thấy nhưng vang tiếng kêu
Kìa chim “Thò khá”*
Kìa chim “Khà phu lu sủ”**
Đừng ai dùng nỏ bắn Thò khá
Đó là việc khơi mương ngược dòng
Từ đời ông cha không ai làm thế

NGÀY THỨ NĂM

Hôm nay con cáo đuôi dài xuống tiếp
Ba lần mặt trời lặn xuống khe
Ba lần mặt trăng lên đầu núi
Xuống rồi cỏ cây muông thú
Hàng trăm hàng ngàn
Hàng ngàn, hàng vạn
Giống vật người nuôi chưa có
Ở trên chỉ có một đời
Xuống “Nù mĩ” ngàn đời phát triển
Giống gà xuống đầu tiên

* Loài chim màu đen kiếm ăn về đêm lao nhanh ít ai nhìn thấy

** Giống chuột chù không hôi, sống dưới đất rất sợ ánh sáng

Rồi con chó, con vịt
Con lợn tiếp con dê
Con cừu rồi con trâu
Tiếp theo là con ngựa
Rời Thượng giới một đời ngắn ngủi
Xuống Hạ giới để ngàn đời sinh sôi
Trời muôn đời không vớ
Đất ngàn năm không tan
Cho muôn loài sinh sôi
Thờ gạo không ai thờ củ nẫu
Trong vũ trụ muôn ngàn loài sinh sôi
Gạo nếp, gạo tẻ rủ nhau tới
Cây bông cây chàm
Cũng rủ nhau xuống

NGÀY THỨ SÁU

Thế là ù Ma à Mế*
Đầu nguồn nước con người sinh sôi
Nơi xa kia đã có người Hán
Nơi vùng thấp ở gần sông nước có người Thái
Rồi người Công ma đời
Từ vùng nhiều sắt

* Vùng đất nước con người sinh sôi; hay nói cách khác vùng nguồn cội của con người.

Nên giới, thạo nghề rèn
Người Hà Nhì sinh rồi
Từ giữa vùng Ô Ma Lò Mé
Nên người Hà Nhì giỏi trồng lúa và
trồng bông dệt vải
Ở thượng giới một đời không sinh nở
Xuống hạ giới ngàn đời sinh sôi
Nếu ở thượng giới có một đời
Thì ở hạ giới có muôn đời
Đất không bao giờ tan
Trời không bao giờ vỡ
Để người sinh sống ở đất đời đời

Bấy giờ muôn loài đủ cả nơi mặt đất
Thượng đế chọn đại diện từng loài
Đứng đầu loài người là vua
Cây cối cũng có cây đại diện
Đứng đầu loài cây to là đa
Đứng đầu loại dây leo là “Ni ma ló gố”^{*}
Trên trời có vua trời
Dưới đất có vua đất
Cai quản trên trời là thần mưa, thần sấm, thần sét
Mưa lúc nào lúc ấy được làm vua
Hết mưa không được làm vua nữa
Cai quản dưới đất là thần ánh sáng
Khi nắng có quyền làm vua

^{*} Cây leo nhựa đỏ hồng như máu

Còn buổi tối lúc mưa chẳng có quyền
Thượng đế cho mỗi loài, đời vua được làm lúc sống
Khi chết đi rồi đời khác lên thay
Ngàn đời cứ nối nhau như thế

NGÀY THỨ BẢY

Ngày ấy
Khi làm xong mặt đất bầu trời
Khi thả xong mọi giống mọi loài
Thượng đế gọi Na Ché Ché Hu
Người con gái răng to, ăn khỏe, uống khỏe
đến dặn:
Xuống hạ giới
Để cai quản loài người
Phán xử, trông coi mọi việc cho thật công minh
Đây gươm hai đầu (Thùy xí, thùy đi)*
Và đây ngọc sáng của thần rồng
Cha trao bảo bối cho con
Xuống hạ giới phải giữ gìn cẩn thận.

* Đầu sống, đầu chết

II - CHẶT CÂY THÂN

Bà Na Ché Ché Hưu
Ăn thịt như con sói răng to
Ba năm không cho chó một khúc
Nên chó bà chó mẹ chó con ngồi khóc
Bà Na Ché Ché Hưu uống rượu
Uống như con trâu uống nước
Ba năm lợn không được ăn bã
Lợn già, lợn trẻ cùng nhau khóc
Bà Na Ché Ché Hưu là người coi việc sinh nở
của loài người
Dù ban ngày hay ban đêm
Dù trời mưa hay trời nắng
Phụ nữ tài giỏi nên được làm vua
Cũng như dao sắc lấy được củi
Nên được làm vua ngàn bản
Bởi bà có viên ngọc thân Rồng tặng cho
Nếu có tài phụ nữ cũng làm vua
Như dao găm sắc chặt được củi
Bà Na Ché Ché Hưu cất gương thân và
ngọc thiêng cẩn thận
kỹ càng trên giàn bếp, trong một vỏ bầu

Mỗi khi đại rẫy, đi nương
Mỗi khi lấy củi, lấy nước
Một ngày kia
Bà đi làm ruộng xa
Bà đi khỏi nước mường cao
trở về
gươm thần và ngọc thiêng không còn nữa
Ai đã lấy trộm rồi
Bà biết ngay
kẻ ăn cắp gươm thần, ngọc quý
Là giống người “Pừ Na La mĩ”^{*}
Mất gươm thần ngọc quý
Lần đầu tiên
Sau 70 năm
Bà không biết một việc gì
Sau 70 năm
Bà không thể trông coi mọi việc
Không thể phân xử bất cứ việc gì rồi
dao cùn không lấy được củi nữa
Giờ đến ngày đen tối
Bà Na Ché Ché Hư đang ở mùa đông
Không phải mùa hè
Mà người ngột ngạt nóng bức
Nằm bất động
Nhưng rồi bụng đói cồn cào

^{*} Đây là loại người chuyên đi ăn trộm

Bà Na Ché Ché Hưu
Không muốn nói là đã từng đủ đầy sung sướng
Mà hôm nay phải cầm gậy đuổi chó
Dao sắc chẳng chặt được cùi rồi
Bà Na Ché Ché Hưu
Tay phải chống gậy
Tay trái cầm giỏ
Đi ăn xin khắp nơi
Bà đi xin khắp bản trên bản dưới
Đi mãi đi mãi
Một bản đi qua
Mười bản đi qua
Chẳng ai cho vào nhà
Đi mãi, đi mãi
Qua mười con suối không được uống nước
Qua ba ngọn đèo, qua mười ngọn núi
Thấy phía xa màu vàng lúa chín
Lê bước đến ăn xin
Không phải lúa
Đó là sông Ha Sa* nước đỏ màu lúa chín

*

* *

Qua bao bản lớn bản nhỏ
Qua bao núi cao vực sâu

* Sông Hồng

Đến đâu, đến đâu
Xin ăn không được
Không thể đi tiếp nữa
Cắm cây gậy lại bà cầu xin:
“ Đây con đường mười hai ngả
Dù ai muốn đi hướng nào
Nơi này không thể không qua
Chưa đầy ba ngày
Cây khô này hãy mọc ra ba rễ
Không đầy ba buổi
Cây khô này xin mọc ra ba lá
Một lá hãy che hướng mặt trời mọc
Một rễ dài đến miền sông Ha Sa
Gậy Bà Na Ché Ché Hư cắm lại đằng sau
Không làm sao nhổ lên được
Không ai có thể nhổ lên được
Không đến ba ngày ba rễ đã cắm
Không đến ba buổi ba lá đã ra
Lên trời rồi, ba lá mọc lên rồi
Buổi sáng mặt trời bị che rồi
Ba lá lớn rồi
Rễ trụ đã đi Ha Sa
Cả đất trời mù mịt tối
Không biết làm thế nào
Con gà gô, con vượn dưới gốc cây
Con đực con cái chẳng gặp được nhau

Không có ánh sáng mặt trời vào buổi sáng nữa
Chẳng biết sáng, trưa, chiều đâu
Một lần gieo hạt giống cây mấy loại không biết
Con trâu sừng dài đầu gấn sáp ong
Một nương ba năm không cày
Con gái làm lúa tốt
Nhưng đầu lúa không nặng
Đồng ruộng có lúa, thành cỏ trâu ăn

Mù mịt đất trời
Hôm nay không biết phân biệt các loại gỗ rồi
Gỗ mềm, gỗ cứng, gỗ tốt, gỗ xấu
Không ai biết
Sáu nghìn người Cống ơ
Tám nghìn người Hà Nhì ơ
“Khà gió”* được tôn là người nuôi ngựa giỏi ơ
Nuôi ngựa đi rừng nhiều thì biết loại gỗ gì chứ
Chặt nhiều thì biết nhiều chứ
Đến nhìn xem là cây gì
Khà gió tôi đã chặt nhiều cây
Chặt cây không phải mà nhìn cũng không dám
Phân biệt cây không phải, nhìn còn chẳng
dám gần

* Một dân tộc ít người ở Trung Quốc

Bây giờ không còn cách nào nữa
Lọ Pồ người được tôn là người nuôi cừu giỏi ời
Ông biết nhiều loại gỗ
Xem thử đi đây là cây gì
Biết gỗ thì biết cây chứ
Lọ Pồ tôi không phải không biết nhiều loại gỗ
Không phải không biết nhiều loại cây
Nhưng cây này thì nhìn còn chẳng dám

Bấy giờ loài người chẳng biết làm thế nào
70 năm tháng không thể chia nổi

Ông Mù chí* à
Đoán giỏi thử đoán xem cây gỗ gì chứ

Ông Ngừ tru** người biết phân biệt
Hãy về đây xem cây gì

Mù chí, Ngừ tru chúng tôi
Không biết đây cây gì
Mắt nhìn còn không dám
Không dám đoán mò đâu

Người Công được mệnh danh là người thờ
giỏi nhất ời

*. ** Các dân tộc thiểu số xưa ở gần người Hà Nhì.

Biết cây này là cây gì không
Biết nhìn thử nhìn cây gỗ này xem nào
Đây loại gỗ gì
Đây loại cây gì?

Người Cống tôi biết thờ chứ không biết nhìn
Biết cúng chứ không biết đoán
Mắt nhìn còn chẳng dám nói gì đến đoán cây

Người Nhắng* nuôi vịt giỏi ời
Có biết đoán cây không
Người Nhắng biết chăn vịt chứ không biết gỗ
Biết cho vịt ăn
Chứ không biết xem cây
Đừng nói là chặt cây
Nhìn cây này sợ lắm
Chúng tôi cũng không biết cách nào
Bởi hiểu biết của chúng tôi chỉ thế
Người Thái vua đóng thuyền ời
Biết đóng thuyền giỏi
Hãy lại đây xem đây là cây gì
Chúng tôi biết chọn gỗ đóng thuyền
Nhưng không biết cây này là cây gì
Chịu thôi chúng tôi không biết

* Nhắng: Tên gọi xưa kia của dân tộc Giáy.

Chúng tôi biết ngàn loại cây
Chúng tôi biết vạn thứ lá
Nhưng loại này chẳng giống loại nào

Sáu nghìn người Cống ời
Tám nghìn người Hà Nhì ời
Vua của loài cây
Có thể là cây “Hò tho ma gió”*
Đúng rồi
Đây là cây “Hò tho ma gió”*

Buổi sáng không có ánh bình minh
Không hiểu làm cách nào để có ánh sáng
Buổi sáng không có ánh mặt trời
Chuẩn bị tên nổ
Chuẩn bị thuốc độc tẩm tên
Được rồi tên nổ, được rồi thuốc độc
Không cần ngắm đứng ở nơi bãi cát
Được rồi cung nổ, được cả đây ở người làm nó

Đàn ông ời, đi nguồn đồng mang về 70 đôi tên đồng
Đàn ông ời, đi nguồn sắt mang về 70 đôi tên sắt
Đi nguồn tre mang về 70 đôi tên tre
Đi nguồn bạc mang về 70 đôi tên bạc

* Cây thần

70 đôi tên đồng đã có
70 đôi tên sắt đã đủ
70 đôi tên tre đã được
70 đôi tên bạc đã lấy
“Lạ mu á gá”* làm nỏ giới ơi
“Lạ gió zé p’ ha”** bắn nỏ giới ơi
Hôm nay cầm nỏ bắn lên một lần xem nào
Một lần lên nỏ, một lần bắn rồi
Lá xanh không thấy rơi
Nỏ bắn chẳng thấy tên đâu
Người bắn nỏ ơi có thể không may
Người làm nỏ ơi có thể chưa tốt
Phải cùng đi lễ thổi bạt đi
Nỏ còn bị ma quỷ ám ảnh
Con sóc không leo cây
Không có quả cần rồi
Con sóc leo cây đi đâu mất rồi
Tìm con sóc leo cây cầu may
Không có nước
Không có loại cá cần rồi
Thử đi câu thử xem
Không có hoẵng không tìm ra mò muối
Đi tìm đường hoẵng uống nước cầu may
Không có khỉ leo ở cây nào

*, ** Thần nỏ.

Đi tìm khi leo cây cầu may
Không có ong hút các loại hoa
Cần ong hút mật rồi, đi tìm thử xem
Cần cơm nếp rồi, đi cầu thử xem
Cắm trấu cần rồi, đi cầu thử xem
Đi tìm chỉ vàng, chỉ đỏ -
Đi tìm cây “O mé”*
Phải đuổi nhiều rủi ro
Phải cầu xin điều may mắn

Đã cầu xong rồi
Cái may cái tốt đến rồi
Xin cầu được điều may mắn
Như cầu được nhiều chim
Những gì người chưa xin
Cũng cho nhiều may mắn nhé
Cho may thì người sẽ cho gạo ngon
Cho may thì người sẽ cho tiền bạc
Cho may, thích gì người cho nấy
Cho may thì người cho cả điều nhân nhã

Cầu may đã xong
Nó đã sửa

* Loại cây có thể trừ tà ma theo quan niệm của người Hà Nhi

Người làm nỏ giới ới lấp dây nỏ đi
Người bắn nỏ giới ới nheo mắt bắn thử xem nào
Người bắn lên dây nỏ
Ngón tay cái đặt lên lẫy nỏ
Từ từ ấn lẫy
Bắn đi, bắn cộng lá
Lá rơi rồi
Tia nắng lọt xuống
Buổi sáng không phải không đẹp
Mặt trời không phải không đẹp
Có lóng lánh bình minh rồi
Có rực rỡ bình minh đến
Một mũi tên bay
Mở một bình minh
Hết rồi những ngày tăm tối
Bây giờ có ánh sáng rồi

Sáu nghìn người Cống ới
Tám nghìn người Hà Nhì ới
Chuẩn bị dây, cây bắn giàn
Chuẩn bị rìu chặt cây

Sáng sớm chặt không tiện
Hãy bắc giàn trước đã
Còn sớm bắc giàn thôi
Sáu nghìn người Cống ới
Tám nghìn người Hà Nhì ới

Mang dao đến chặt cây thân đi
Hãy cố gắng chặt vào đến lõi
Chặt một nhát
Sâu vào nửa sải
Chặt đến đâu cây bứt ngay đến đó
Rìu Hà Nhì chỉ bằng ba ngón tay
Chặt một lần chỉ ăn sâu ba nóng
Chặt đến đâu đứt đến đấy
Hôm nay người Hà Nhì chặt
Ngày mai người Cống chặt nhé
Người Hà Nhì chặt mãi, chặt mãi
Chỗ chặt đã giống hình một nửa vầng trăng
Từ chỗ chặt đã nhìn thấy lõi cây
Thấy lõi cây màu lòng đỏ trứng gà
Cây đã lung lay sắp đổ rồi
Đất mẹ sinh ra cây nhưng chẳng giữ được cây
Sắp hết rồi những ngày cây sống

Sáu nghìn người Cống ơi
Tám nghìn người Hà Nhì ơi
Tiếp tục chặt cho đổ thôi
Người Cống ơi
Chặt nổi cho rộng miệng chỗ chặt xem nào
Hãy nheo mắt nhìn cho kỹ
Anh em xem ngọn cây đổ hướng nào
Cây to cao nên nhìn cho cẩn thận

Xem cây đổ hướng nào?
Đất đang rùng rùng chuyển động
Cây đổ xuống rồi
Hở ra một khoảng đất rộng

III - RẢI CÀNH

Cây có mười hai cành
Anh em ơi cành thứ nhất tên là gì?
Cành thứ nhất có tên “Thò xa nhù xé”
Hãy đến lấy cành Thò xa nhù xé
Để đàn trâu sinh sôi

Cành thứ hai tên gì?
Cành thứ hai tên Chè mì mì H’lô
Hãy đến lấy cành Chè mì mì H’lô

Cành thứ ba tên gì?
Cành thứ ba tên Mò phu mò pá
Cành Mò phu mò pá đã bay
Hãy đến nhặt về cho ngựa đầy đàn

Cành thứ tư tên gì?
Cành thứ tư tên Mố lý mố xé
Có cành Mố lý mố xé

Thế là luật tục ra đời
Cảnh thứ năm có tên như thế nào?
Tên cảnh thứ năm là Mố so ná tú
Có cảnh Mố so lá tú
Có mố muối thành hình.

Cây có mười hai cảnh
Cảnh thứ sáu tên gì?
Cảnh thứ sáu tên là nà ma lọ mé
Có cảnh Nà ma lọ mé
Con người nuôi lợn mới sinh sôi.

Cảnh thứ bảy tên gì?
Cảnh thứ bảy tên ha sa lọ mé
Cảnh Ha sa lọ mé đến đầu nguồn sông Ha Sạ
Để nước các nguồn sông không bao giờ cạn.

Cây có mười hai cảnh
Cảnh tứ tám tên gì?
Cảnh thứ tám tên là Na cho cho ừ.
Cảnh thứ tám sinh đất Na cho cho ừ.
Đất Na cho con ừ là nơi đất tổ của người
Hà Nhì ta đây.

Cây có mười hai cảnh
Cảnh thứ chín tên gọi thế nào?

Cành thứ chín tên Cừ dù lò mé
Đâu có lá cành Cừ dù lò mé ở đó có mỏ đồng.
Còn cành thứ mười tên gọi ra sao?
Cành thứ mười tên gọi Xú tù lò mé
Đâu có lá cành Xú tù lò mé
Ở đó có sắt rất nhiều
Còn cành mười một
Tên gọi Hà te lò mé
Đâu rơi lá cành này
Tre gỗ sẽ mọc thành rừng.
Cây có mười hai cành
Tên cành thứ mười hai
Là Pử tù lò mé
Ở đâu có lá cành này
Ở đó bạc nhiều lắm đấy.

Mười hai cành đã đi xong
Còn thân cây ở đâu?
Thân cây về na cho cho ừ
Na cho cho ừ - Miền đất lúa ngô được mùa.

Sáu nghìn người Cống ơi
Tám nghìn người Hà Nhì ơi
Cây đã chặt xong rồi
Dưới gốc cây ta mở nắm cơm ăn
Người trên giàn mở nắm cơm ăn chưa?

Người “A khà”* ới chúng tôi ăn xong rồi
Cắt cây bắc giàn đi
Người A khà chúng tôi cắt dây “Ni Xa”** đây
Xuống đất giàn cây chết hàng ngàn người
Cây già lăn xuống chết hàng vạn cá
Sáu nghìn người Cống chỉ còn lại sáu người
Không phải không còn tám người Hà Nhì.

IV - ÔNG KHỔNG LỒ

Bây giờ biết làm thế nào đây
Bảy mươi nước để không thể không chia được
Chỉ còn mười hai người nên không thể bằng
người ta
Đã từng có bảy mươi năm
Nhưng bây giờ so với người ta không được.

Chim diều hâu bụng to ới
Chim biết ăn thịt
Hãy về lấy xác người ăn đi
Hãy giúp chúng ta mang xác người
xuống sông hộ với

* Từ người Cống gọi người Hà Nhì với người ở giữa

** Loại cây có quả nhỏ rang ăn rất bùi

Con hổ đói, con rái cá ời
Có biết ăn thịt
Hãy ăn hộ thịt những người chết đi
Rồi giúp chúng tôi
Mang bột xác người thả xuống sông hộ với
Không phải là ăn xác
Không phải là mang thả xuống sông
Mà chúng tôi sợ
Mất chẳng dám nhìn.

Quạ đen ời
Nếu ăn được thịt
Về lấy xác người ăn đi
Rồi giúp chúng tôi
Thả hộ xương xuống sông nhé.

Con sói ăn mọi loại thịt ời
Đã ăn nhiều loại thịt
Ăn giúp chúng tôi xác người chết với
Chúng tôi không chôn nổi rồi.
Con người ời!
Chúng tôi chẳng dám nhìn
Nói gì đến chuyện ăn
Ăn xác người chết, chúng tôi chẳng dám đâu
Con ong vò vẽ mắt đỏ ời
Con ong vò vẽ chân trắng ời

Nếu có ăn được thịt
Về lấy xác người ăn xem nào
Về lấy xác người chết cho xuống nước
giúp chúng tôi nào.

Ong con giò chưa xuống được đất
Bồi xuống đất ong non sẽ chết
Ong mẹ to hơn chim cu bay xuống
Không lấy xác người cho xuống suối
Mà lấy xác người chết để ăn
Thịt người chết ăn hết.

Tim đến bắt người sống
Ba năm trẻ em không dám ra sân bắn chơi
Ba năm trâu không dám ra bãi cỏ
Cuộc sống lại thêm một nỗi lo
Phải tìm cách bắt ong thôi.

Người A Đó bắt ong giỏi ời
Bắt ong bằng cách nào?
- Người A Đó chúng tôi
Lấy dây sắn rừng bắt ong
Đã biết cách bắt ong rồi
Ông đã chọn hàng ngàn người
Đại diện cho các bản
Đi tìm ong để bắt.

Hỡi mọi người
Già làng A Dó bảo:
Muốn bắt được ong
Phải lần theo dấu vết
Hãy xem cho kỹ...
Ong thấy người rồi,
Ong đang ẩn nấp trên cây cao đầy
Mọi người hãy tìm dấu vết ong cho cẩn thận
Xem ong bay hướng nào
- Ong bay, ong đang bay cuối trời xa
Có khi đó là nơi ong chứa ở.
Già làng người A Dó nói:
10 ngày ta chưa tìm được
Sẽ có một ngày tìm được
10 lần chưa bắt được
Sẽ có một lần ta bắt được
Phải tìm con ong chứa lưng thắt
Anh em ơi, đi tìm ong thôi
Đoàn người đi mãi
Gặp một tổ ong
Không thấy con ong chứa
Không biết nó đi đâu.
Lấy dây sắn rừng 10 lần chưa bắt được
Sẽ có một lần bắt được
Tìm ong 10 ngày không gặp
Sẽ có một ngày gặp.

Ông A Xé lé ga ời!
Ông cũng là là người bắt ong giỏi
Ong đã đi ra khỏi tổ
Đang sà xuống kiếm ăn
Ông hãy theo dõi nhé
Ong chúa thân dài đỏ
Ong thân dài không thấy
Đi đâu rồi, ong đi đâu rồi?
Ong đã đi nơi cùng trời cuối đất
Ong đã đi nguồn sông Hà Sa.

Nguồn sông Hà Sa
Trên hồ đá có phân ong
Dòng sông Hà Sa có phân ong trôi
Nhưng vẫn chẳng thấy ong đâu.

Người A Dó được tôn sùng là người bắt ong
giỏi nhất ời!
Ta tiếp tục đi tìm ong ác độc đi.
Lấy sọt đội lên đầu
Như thể người ta lấy sọt đập quả
Sọt cứng ong đập một cái là bẹp
Sào dài ong đập cũng gãy
Ngàn cây mía ong đập cũng đổ
Đã lâu con người chẳng có cuộc sống bình yên.

Người Lọ Pừ đóng thuyền giỏi nhất ời!
Hãy đóng thuyền để mọi người bắt ong
Bắt ong đầu đội sọt
Như thể đựng quả cây
Đầu đội sọt ong đã đập rách
Đầu người như quả, ong cũng đập bẹp
Cây sào ong cũng đập gãy
Ngàn cây mía ong đập cũng dập
Con người sống khổ quả rồi
Từ ngày ấy là 20 năm.

Người Xa Zoóng ời!
Ngày tốt đến rồi hãy đi bắt ong
Người A Quý ời!
Kiếm cây sào tốt cùng đi bắt ong
Bắt ong đầu phải đội sọt
Như thể đựng quả trong đó
Đầu đội sọt ong cũng đập vỡ
Sào dài ong đập cũng gãy
Ngàn cây mía cũng đã dập nát
Thêm 50 ngày nữa đi qua.
Bao nhiêu năm trẻ con không được ra sân chơi
Bao nhiêu năm trâu không được ra bãi cỏ
Bà goá có một đứa con
Đã bị ong bắt mất rồi.

Người A Quý cắt giành bằng liềm ới!
Một ngày cắt được 9 sọt
Từ ngày có ong chẳng dám đi cắt
Phải chờ đến tối mới dám đi làm
Cũng khổ lắm
Đi bắt ong thôi.

Người A Quý có một hòn đá đánh lửa
Người Lọ Pờ có một hòn đá đánh lửa
Hãy cùng nhau đánh lửa
Để châm 10 bó đuốc
Chẻ bằng nửa khô
Đốt lửa lên
Ong chết rồi
Lấy dõ ong bằng tay được rồi.

Người A Dó ới!
Người cùng chúng tôi bắt ong
Sáp ong không thể chia đủ
Thì ta lấy phần ong non.

Người A Xé Lé ga ới!
Đã cùng chúng tôi bắt ong
Sáp ong không thể chia đủ
Thì lấy phần ong non.

Người Xá Zoóng ơi!
Đã cùng chúng tôi bắt ong
Sáp ong không thể chia đủ
Thì ta lấy phần ong non.

Người Lọ Pờ ơi!
Đã cùng lấy ong rồi
Giờ ong non chia không đủ
Thì lấy phần mật ong.

Người A Quý ơi!
Tùng cùng chúng tôi bắt ong
Giờ ong non chia không đủ
Thì lấy phần mật ong.

V - TÌM THÁNG NĂM

Đồng ruộng bậc thang
Cong hình sừng trâu
Nường bao năm không cày
Từ ngày không có bình minh
Bởi không có đêm, có ngày
Cây thần đồ
Con trâu sừng dài không ra bãi cỏ
Bởi sợ ong đồ đốt

Lúa tốt nhưng không có bông
Nên người chưa chia năm, chia tháng.
Nhiều ngày đã qua không biết tính thế nào
Năm đủ, tháng thiếu không biết chia ra sao
Sáu nghìn người A Quý ời
Tám nghìn người Hà Nhì ời
Bấy giờ người Hà Nhì không biết chia
một năm thành 12 tháng.

Con dúm nơi vách đá hiểm trở
Con chim cu đậu cành cây đẹp
Có thấy năm tháng của người Hà Nhì đâu không
Chim cu con dúm trả lời
Đã bao năm không nghe ai nói
Đã bao năm không nghe ai hát
Chúng tôi không thấy tháng năm của
người Hà Nhì

Năm đi không chiêng, không trống
Tháng đi không đàn, không sáo
Con don ời có thấy
Ngày tháng của người Hà Nhì?
Tôi tìm ăn lúc tối trời
Nên ngày tôi không biết
12 lần trăng của người Hà Nhì tôi không gặp

Nơi đất bằng
Nhím lông nhọn ở
Cây cao to đẹp chim gõ kiến sống
Có thấy không,
Con nhím, chim gõ kiến trả lời:
“Năm tháng của người Hà Nhì
Năm đi không trống, không chiêng
Tháng đi không đàn, không sáo”.
Chúng tôi không thấy năm tháng của Hà Nhì.

Con người,
Cày không biết ngày biết đêm
Cuốc không biết đêm biết ngày
Tháng năm tìm chẳng thấy

Con nai vàng ở bãi cỏ non
Con gà lôi chân vàng tìm ăn ở rừng sặt
Có thấy năm tháng của người Hà Nhì
qua đây không?
70 năm sau ngày Na che che Hừ trồng cây thần
Chúng tôi chưa nghe ai hát
Chưa thấy năm tháng người Hà Nhì qua đây
Bởi năm đi không chiêng, không trống
Tháng đi không đàn, không sáo.

Sói mõm đen đã đi khắp mọi nơi
Và điều hâu hay đậu lùm cây đẹp
Có thấy không
Năm tháng của người Hà Nhì
Chúng tôi không nghe ai hát
Chúng tôi chưa nghe ai kể -
Về năm tháng của người Hà Nhì

Con cáo đuôi dài hay chạy đường xa
Con rái cá tìm ăn sông suối
Có thấy năm tháng của người Hà Nhì đi qua.
Người Hà Nhì ơi!
Tôi lặn xuôi, lặn ngược
Năm lần, bảy lượt đầu nguồn, cuối nguồn
Chưa bao giờ được
Thấy năm tháng của người Hà Nhì đi qua
Năm đi không chiêm, không trống
Tháng đi không đàn, không sáo.

Con ong mật ở hốc cây ơi!
Mẹ chúng tôi cuốc nương không nghỉ
Cha chúng tôi cày nương không dừng
Không có ngày có tháng
Ngô lúa chẳng có hạt
Ong có nghe ai hát
Về năm tháng của người Hà Nhì không?

Nếu biết hãy nói đi
Chúng tôi sẽ cho hút mật bông lúa.

Nếu biết thì hãy nói
Không biết đừng nói sai
Ba lời như một đừng nói dối
Ta cho ở trái nhà
Để mật ong thêm nhiều
Cho đàn ong đông đúc.
Nếu người Hà Nhì đã hứa
Thì bây giờ đi hỏi gà trống đi
Gà trống là biết đấy
Người Hà Nhì liền đi hỏi gà trống.
Gà trống ơi gà trống !
Có thấy năm tháng của người Hà Nhì
Thì nói cho chúng tôi biết đi
Không biết, gà trống không biết
Bởi năm đi không chiêm, không trống
Bởi tháng đi không đàn, không sáo.

Con gà trống đẹp ơi!
Sai đừng nói đúng
Nói đi, nói dứt khoát ba lời
Như cuộc ngón tay
Người Hà Nhì hứa
Để gà trống đập cánh vang trời

Hai chân đi rung chuyển trời đất
Hai xương đùi cho đùi bốn lỗ
Vừa bốn cái que
Để làm đồ cúng cầu điều may mắn
Còn cổ họng thì cứ gáy cho hay
Để mở cửa trời màu vàng -
Cho mở cửa then, cửa đất
Và cho coi sóc đàn gà mái.

Nếu người Hà Nhì hứa thế
Thì tôi thử lắng tai nghe
Chưa thấy, mới thấy lơ mơ
Chưa thấy, sợ nghe lơ mơ không chắc
Hình như cái đập tràn
Tên “Khò Hà lo sủ”* biết một tí đấy
“Khò Hà lo sủ” ới!
Ở nơi sông suối
Đầu nguồn, bến cuối
Có ở đâu thấy năm tháng của người Hà Nhì?
Năm đi không trống, không chiêm
Tháng đi không đàn, không sáo
Chân tôi mắc vào khe đá
Đầu đeo sọt “Ké lé”**

* Thứ cây dùng đan đập chấn đá

** Hoa có màu đỏ

Chỉ nhìn được hoa đỏ “Ló mĩ”*thôi
Đàn sáo không đánh, không thổi
Chiêng trống không kêu
Tôi làm sao biết tháng năm của người Hà Nhì.

“Ừ mé già ló”**ơi
Không đúng đừng nói
Không phải đừng nói
Hãy nói ba lần cho chắc chắn
Như thể người ta đánh cuộc
Thì người Hà Nhì
Sẽ cho một năm ba lần bắt cá.

Nếu người Hà Nhì đã hứa
Thì hãy đến hỏi già làng Lọ Pờ cách tính năm
Hỏi người A Nhuý cách tính tháng
Người Lọ Pờ tính năm giỏi đấy
Sợ già bản Lọ Pờ tuổi không thọ
Sợ già bản A Nhuý con không có
Nên không dám đi hỏi đâu.

Người Hà Nhì ơi!
Hãy mạnh dạn lên
Người già Lọ Pờ không phải không sống lâu

* Tương tự như cái đó của người Kinh dùng dụng đá suối

** Một cách gọi khác của Khò hà ló sũ

Cứ nhìn màu tóc sương thì biết
Người A Nhụy không phải không có con
Mà con cháu rất nhiều, nhiều đấy.

Bác Lọ Pờ tính năm giỏi ời!
Chú A Nhụy tính tháng giỏi ời!
Có thấy năm tháng Hà Nhì qua không?

Lọ Pờ tôi 3 tháng chưa vào thung lũng
Biết măng đắng lên mười đốt rồi
Nhưng không biết năm tháng của người Hà Nhì.
A Nhụy tôi
Không ra khỏi nhà ba ngày rồi
Dọc khe suối măng tre cao mười đốt
Nhưng không biết tháng năm người Hà Nhì.

Lọ Pờ tính năm giỏi bảo:
Đi đến cuối bản
Xem lá cui ma
Nếu nằm giữa
Thì năm đó nắng to, nắng nhiều
Nếu nằm sắp
Thì mưa to, mưa đá đến nhiều.

A Nhụy tính giỏi bảo:
Hãy đến đầu nguồn Hà Sa
Tìm thân cây bốn cạnh.

Đếm thử lá xem
Đếm thử rễ xem.
Người Hà Nhì đến nguồn sông Hà Sa
Thấy thân cây bốn cạnh
Thân giống cây song
Lá giống lá móc
Đào rễ lên đếm
Đếm đi đếm lại
Có 13 rễ.

Thế thì hãy tính
1 tuần có 13 ngày.
Đếm cành xem có bao nhiêu
Cành có 12 cành
Vậy một năm tính 12 tháng
Còn lá có bao nhiêu?
Từng lá, từng lá, từng lá
Ba trăm sáu lăm tất cả
Thì đây, một năm có 365 ngày
Trước đây người Hà Nhì không có năm có tháng
Nay có tháng có năm rồi.

ĐỊNH NGÀY THÁNG NĂM

Mới có vậy thôi
1 tuần có 12 ngày

1 năm có 12 tháng
1 năm có 365 ngày

Nhưng thế nào là năm tốt
Như thế nào là tháng tốt
Như thế nào là ngày tốt
Người Hà Nhì chưa có
Lại đi xin ở miền Xa nhà.
Người Hà Nhì rời Nù Mí gòng
Lên miền Xa nhà
Xin định ngày tốt
Xin định tháng tốt
Xin định năm đẹp
Thượng đế nói rằng
Hà Nhì ở Nù Mí
Hãy tự định lấy thôi
Thượng đế nhất trí rồi
Khi cây gạo đến mùa ra hoa
Thì hãy đặt lúc đó mùa đông đang ở
Nên con người phải đội mũ cho ấm.

Quay trở về nhà Lọ Pồ, A Nhụy
Nhà Lọ Pồ trâu già đang nhai cỏ
Nhà A Nhụy cỏ mọc đã lên xanh
Cây sồ nhà Lọ Pồ sắp đến mùa ra hoa
Cây bưởi nhà A Nhụy sắp đến mùa hoa nở
Chưa đến tháng

Nhưng cây cối đến mùa đêm chổi nay lộc
Vây là vào mùa xuân.

Cây số Lộ Pô nở hoa xong
Nay đến lúc có quả
Con trai đi chơi
Bản đẹp chưa thấy đã thấy con gái đẹp.
Mùa xuân về
Cô gái đẹp phải lòng ai trước đây
Vừa lòng ai chẳng cần nhìn trước nhìn sau
Như cây sinh ra
Đến ngày đến tháng bám vào đất lớn lên
Tuổi đã lớn sẽ được biết nhiều điều
Tháng trước qua, tháng sau sẽ đến
Mỗi tháng có bao việc để làm
Đã vừa bụng nhau đừng thay lòng đổi dạ
Cây đến mùa chỉ thay hoa thay lá
Con người đừng đổi mùa như hoa, như lá.
Hãy thử xem hao lá đổi thế nào
Và thử đổi như hoa lá xem
Không chỉ một cây mà đến mùa cả rừng ra hoa
Không chỉ một cây mà đến mùa cả rừng thay lá
Nên làm người
Có lúc như hoa tàn, có lúc như trăng lên
Đừng nên đổi thay
Còn ban đầu thì hãy lựa chọn cho kỹ.

Riêng với các chàng trai
Muốn hoa nào thì chọn hoa ấy
Đừng vì một hoa
Mà đến lúc xa lìa cuộc sống
Vẫn chẳng thể yên lòng
Vì một bông hoa nào đó.

VI - NĂM ĐẾN, THÁNG ĐẾN

Chưa ra hoa
Thì cây Lạc Quý ra hoa đi
Để cây Cá thong còn nở cùng cây A gài.
Tháng này tính là tháng một
Rồi cây trong hồ ra hoa
Để con mò đến kỳ sinh nở
Tháng này gọi là tháng hai
Gà mái tìm ổ đẻ trứng ban trưa
Cặp đôi đến tháng rồi
Muôn loài hãy sinh nở
Để muôn loài tồn tại mãi mãi
Hết 30 ngày.
Gà mái tơ đến ngày ấp ổ
Gà mái tơ đến mùa hạnh phúc
Gà mái già nhớ tuổi xuân qua
Tháng thứ hai tháng con mò sinh nở

Sinh nở nơi gác bếp
Con mò lần đầu sinh nở
Làm mò già nhớ tháng ngày qua
Mùa hạnh phúc không thể thiếu mò đực
Đến tháng cặp đôi, không cặp không có muôn loài
Đến tháng sinh đẻ
Không đẻ không có muôn loài.
Tháng thứ ba
Mùa mang thai của con chó
Con chó lần đầu sắp đẻ
Đẻ chó già 10 con nhớ về thuở đầu tiên

Tháng 3 đi qua, tháng 4 đến
Tháng 4 tháng con lợn hạnh phúc
Lợn đi tìm đường bằng cuối bản
Lợn đẻ đầu tiên đi làm ổ hình thoi
Lợn một lứa đến kỳ sinh sản
Lợn già nhớ thuở đã qua
Muốn sinh nở phải có con lợn đực
Không có lợn đực không có con
Không có lợn đực con cái không sinh sản

Tháng 4 đi tháng 5 đến
Tháng 5 mùa con dê hạnh phúc
Đi tìm ổ cạnh nhà
Đẻ một con đến mùa hạnh phúc
Thì mười con dê cùng giống thế thôi

Đến tháng dê sinh nở
Không phải nhà giàu không có dê đực

Tháng năm đi rồi tháng sáu tiếp luôn
Tháng sáu tháng của con cừu
Con cừu đến lúc trở về chuồng
Con cừu một lúc đến mùa sinh nở
Con cừu mười lứa cũng thế thôi
Đến mùa hạnh phúc rồi
Đến mùa sinh nở rồi
Đi ngược không có muôn loài
Tháng sáu đi tháng bảy đến
Tháng bảy tháng con trâu tìm bạn
Tìm bạn nơi đường đi đầu bản
Trâu một lứa đến kỳ chữa đẻ
Trâu mười lứa cũng đến kỳ chữa đẻ

Tháng tám đến tháng bảy đi qua
Tháng tám tháng của con ngựa
Tháng chín tháng của con người
Tháng thứ chín gái sinh con lần đầu nghỉ làm
Gái một con đến kỳ hạnh phúc
Để bà mười con cũng nghỉ về một thời
Để bà góa biết mùa ôm cháu
Để bà ba con biết mùa ngại làm.

Tháng mười gặt lúa đến rồi
Cho gái trai hò hẹn cùng làm
Đến mùa làm không làm
Thì không có mà ăn

Tháng mười một
Khe suối đã cạn
Gái một con, không còn nhớ nữa
Chuẩn bị đến mùa làm ăn.
Tháng mười hai
Tháng đi đã hết
Bây giờ đến mùa
Tháng ba nóng vỡ ống tre
Mùa hè sắp đến
Đến mùa cỏ trâu
Đến mùa nước đọng
Đến mùa chuột chơi cùng lúa xanh
Đến mùa chuẩn bị đi chần cá
Đến mùa chuẩn bị đi mò cá
Cá to, cá nhỏ tìm nơi nước sâu
Cá rô, cá chép chuẩn bị lên đến rồi
Đến rồi mùa xúc cá.

Cây gạo không đến nhưng nắng to đã đến
Trâu già đang ngồi khóc
Ngồi khóc vì sao

Đừng hỏi tại sao tôi khóc
Tôi khóc vì không quay nổi đường cày
Đến tháng làm, tháng ăn
Đến mùa làm, mùa ăn
Không làm không có muôn loài
Không làm không có ăn
Mùa hè đến rồi
Giữa mùa hè là tháng sáu
Tháng sáu mùa ve sầu kêu
Mùa ve sầu kêu làm lòng người buồn
Mùa ve sầu kêu làm trai gái nhớ nhau
Nhớ như nhớ về tháng ba.

Nhớ như nhớ về mùa xuân
Nhớ như trâu già nhớ cỏ không muốn cất bước
Như con nai vàng nhớ mỡ muối không muốn đi ăn.
Tháng không đến
Nhưng mùa đang đến
Ve sầu ơi
Đừng kêu nữa
Mà nếu có kêu hãy kêu
Cho con gái chỉ muốn ngồi ghế mây
ngoài hiên vắng
Tháng không đến nhưng mùa đến rồi
Mùa nước lũ về đến rồi
Để người Thái đến mùa thả thuyền đến rồi

Tháng không đến nhưng mùa đang đến
Cây gạo không đến
Nhưng đã đến mùa nắng dịu
Đã đến rồi mùa thu
Quả sỗ từng lớp rụng
Đến rồi mùa đua ngựa
Ai giỏi sẽ có giải
Ai không giỏi sẽ phải ngã trên đồng cỏ đến rồi
Mùa thu mùa quả “Góe”* cũng rồi
Lấy quả Góe chơi trò “ụ nha tò ó tì”**
Bản lớn Hà Nhì ba ngàn nóc nhà ơi!
Hãy lắng nghe lời phán truyền của Thượng đế.
Đã đến tháng người Hà Nhì giỏi đi làm nương
Hãy nhanh chóng cùng nhau
Không lỡ mùa, lỡ vụ
Đã đến rồi mùa con trâu đi cày
Đã đến rồi mùa lúa lên xanh
Việc nương ruộng đã nhàn.

Đến mùa gái trai hò hẹn ở thung lũng
Đến mùa trẻ con hái quả rừng trên núi.
Đã đến rồi mùa chủ nhà làm vườn
Vườn làm sao phải rào cho chắc.

* Quả cứng, dẹt, vỏ nâu bóng

** Giống như trò chơi đánh đáo của người Kinh

Thượng đế nói cho bà mù lòa nghe
Mắt không nhìn thấy tai nghe thấy
Ai tai nghe không thấy thì mắt nhìn cho thấy
Thượng đế đã định xong mùa.
Mùa hè là phải nắng to
Mùa có nhiều sấm chớp, mưa lũ
Nên người phải sấm mũ đội
Mùa hè là mùa ve kêu
Trai gái rủ nhau tìm
“Mé đu, dé xá, xà go, pạ ư”*
Mùa xuân là mùa
Mặt trời đến chậm chậm
Hoa gạo, hoa bưởi nở
Muôn loài hoa đua nở
Muôn loài cây bung dầy.

Tiếp đến là mùa thu
Mùa thu nắng đi không nhanh
Nhưng là mùa vui vẻ của con người
Với những người sinh nở
Mặc hai lần quần.

Mặc hai lần áo
Đến rồi, đã đến mùa
Người không sinh nở

* Một số nhạc cụ của người Hà Nhì.

Mặc quần gấu thêu đi chơi
Còn những chàng trai trẻ
Đã đến mùa đua ngựa
Trên yên tóc lộng gió
Còn những ai thích cá cược
Đi đặt tiền cho nhau
Từng vòng đua người được, người mất
Theo vòng đua người đại, người khôn.

VII - CÁCH THỨC LAO ĐỘNG SẢN XUẤT, LÀM ĂN BUÓN BÁN

Làm ăn đến mùa rồi
Làm ăn làm ăn thôi
Tháng tìm nương đến rồi
Muốn tết có rượu ngon
Phải đi tìm nương thôi
Muốn kho nhà đầy thóc
Hãy rủ nhau làm nương
Muốn giao thừa cũng bánh mới
Hãy đi tìm nương đi
Thờ gạo chó thờ củ nẫu
Hết rồi mùa săn bắn
Đến rồi mùa làm nương.

Tháng cỏ chết, mùa thu
Tháng nước cạn cá đi tìm hang
Đã đến rồi mùa sông lớn cạn
Mùa đất đỏ đến rồi
Đất đỏ nơi suối đẹp đến rồi.
Tháng chết dây mây trên rừng đến rồi
Tháng cỏ xanh chết ở thung lũng đã đến
Hà Nhì làm ăn tháng đến rồi
Ngày ấy xa lắm rồi
Ở trong một gia đình
Sinh ba người con trai
Người mẹ thật yên bụng lúc tuổi già
Bố yên lòng thấy có người làm ăn
Bởi đã có người lo làm mọi việc
Mẹ cha gọi các con lại bảo:
Một người con cho đi buôn bán
Một người con làm ruộng nuôi gia đình
Còn một người truyền cho nghề săn bắn.

Người buôn bán
Không cần làm nương giỏi
Chỉ cần lo nhiều thịt treo giàn bếp gia đình
Nhưng lại cần có nhiều may mắn.

Lại cần có lòng dũng cảm
Gạo ngô đừng lo hết
Đã có chị dâu ở nhà.

Bây giờ đến rồi mùa làm ăn
Người con cả giao cho là nường rầy
Hãy làm một ngày hai kho thóc
Nếu may mắn
Đi làm không cần sớm quá
Còn nếu không thuận lợi may mắn
Dù đi làm sớm bao nhiêu thì cũng mất hết thôi.

Đã đến rồi mùa làm ăn
Nếu may mắn khi đi săn bắn
Chẳng cần nhanh như con chó săn
Chẳng phải chui bờ, rúc bụi
Thì vẫn bắt được con thịt
Nếu đi săn không may
Có nhanh như con chó săn cũng không có thịt
Dù nhanh như con chó săn
Cũng phải về tay không.

Đã đến rồi ngày đẹp, tháng tốt
Hãy đi đi
Đi tìm nường mới
Muốn uống rượu ngon lúc ăn tết
Phải tìm nường tốt
Đến mùa kho gạo gần với rồi

Nên phải đi tìm nương mới
Chia tay năm cũ đón năm mới
Không gì hơn bằng nhiều thóc.

Đã đến rồi
Mùa hết thịt khô
Để dành trên gác bếp
Nếu không đi kiếm tìm.

Đến rồi mùa làm nương, làm ruộng
Có nghe không tiếng chim “Ché ge á là”*
Đang khắc khoải kêu ở đầu bản
Có nghe không tiếng con “Khó pu”**
Nhắc nhở chúng ta đến mùa gieo hạt
Bố đến mùa cày, phơi nắng
Mẹ đến mùa lấy củi.

Tháng làm ăn đến rồi
Mùa làm ăn đến rồi
Cần có con dao tốt
Sắc thật bén lưỡi.

Muốn có con dao sắc
Cha mẹ muốn bàn với người con giữa

*, **Chim bắt có trời cọt

Rằng phải đi thật nhanh
Đến nơi thật xa.

Vâng lời cha mẹ
Con sẽ đi thật nhanh
Con sẽ đi thật xa
Bố đã bảo đi rồi
Mẹ đã cho đi rồi
Bố mẹ sinh ra ba người con trai
Con giữa xin đi thử xem nào
Con thứ hai của bố mẹ ời
Trước khi con đi
Bố mẹ mong:
Đầu mạnh như chim cất khi bay
Người rắn như con quạ khi bay
Đi xa, hãy khẩn trương
Mọi công việc con không phải lo
Ở nhà anh cả lo rồi
Cha mẹ sinh con là giữa
Đầu như con chim cất
Đi thôi
Thân như con quạ đen
Đi thôi.
Như cây cối gọi mưa tắm nắng
Như bông chít, bông lau
Tháng năm dung đưa trước gió

Phải đi thôi, đi thật sớm
Phải đi thôi, đi đến tận lòng sông Ha Sa.

Vợ dặn:
Tháng bảy mùa lấy măng củ
Tháng mười mùa lấy măng lá
Vừa đi vừa tìm bạn
Đi đến đâu nhập hội đến đó
Đi đến tận chỗ người Hán cũng phải đi.

Hãy chuẩn bị đầy đủ để đi
Mua cái mũ đội đầu của người buôn bán
Chân dài đi cho khỏe
Tay dài đi xa làm được nhiều việc
Vợ bảo rồi đi thôi
Bố mẹ bảo rồi đi thôi.

Bây giờ hãy đi cho nhanh
Đi nhanh đến nguồn sông Ha Sa
Chân dài đi xa cho khỏe
Tay dài cho buôn bán được nhiều.
Bây giờ đã đến tháng người Hà Nhì làm ăn
Nên rất cần con dao sắc bén.

Tôi con giữa xin hỏi
Hôm nay ngày con gà

Tôi có đi được không?
- Ngày con gà đi đâu không tốt
Thế ngày con chó đi được chưa?
Ngày con chó chưa đi được đâu
Vì có điều không tốt
Như con chó phục ở cửa nhà giàu
Ai đến nhẹ răng cắn đấy
Nó cắn thì mình kêu
Nhưng đi buôn bán thì chẳng may rồi.

Chưa đi được đừng buồn
Hãy chuẩn bị nắm cơm nếp
Thế ngày con lợn thế nào?
Ngày con lợn chưa đi được
Lợn sẽ đẻ con dừ lắm
Nó sẽ cắn đấy
Lợn cắn ta cắn trả lại
Tôi chọn ngày con lợn đi thôi
Chưa được đi buôn bán đừng buồn
Phụ nữ ở nhà sẽ chăm sóc thôi.
Hôm nay ngày con sóc
Xin bố mẹ con đi
Nếu đi ngày con sóc
“Sóc sẽ chạy ngang đường”*

* Người Hà Nhì kiêng đi đâu có con sóc chạy ngang đường

Đi sẽ không may mắn
Chưa đi được con ời
Chưa đi đừng buồn con nhé
Buồn thì con không buồn
Con sóc chạy qua con không ngại
Đã có nỏ tên và thuốc độc -
Có được từ tay “Lạ ma á gá”.*

Cánh nỏ hai bên đã bằng nhau
Cây nỏ đã tết mây rồi
Thân nỏ đã chọn vừa ý
Đó là cây “Má mo”** lấy ở bờ suối
Đoạn không tốt không lấy
Chọn lấy một đoạn tốt
Khúc gốc để mối xông
Đoạn ngọn làm củi đun
Chỉ còn lấy đoạn giữa làm thân nỏ.
Cung nỏ là tre “á mố”***
Lấy ở ruộng nhà giàu
Tôi chọn được hai đoạn
Đoạn không tốt bỏ đi
Để phụ nữ nhặt làm sào phơi vải

* Người làm nỏ giỏi

** Cây gỗ chắc làm thân nỏ

*** Giống tre nhỏ có gai cứng làm cánh nỏ

Để đàn bà làm sào phơi sợi dệt
Tìm được rồi một đoạn thẳng
Chọn được một đoạn dây gai làm dây nỏ
Dây gai lấy ở vườn gai
Còn thân nỏ lấy ở nhà “Lạ ma á gá”
Còn lấy nỏ làm bằng sừng trâu già
Chốt đóng rồi, đã chặt
Lấy bằng sừng trâu già nằm phía tay phải
Phía trên thân nỏ có một rãnh nhỏ
Nhưng chưa có tên
Phải đi kiếm đã
Tên nỏ thuốc độc tẩm rồi
Ra bãi “Lạ pư Đé phà”
Bắn thử - tốt lắm
Ngày xưa đi tìm cây làm nỏ
Qua năm rừng không ngại
Con đã có trong tay một nắm trăm mũi tên
Con đi tìm chỗ con sóc hay ăn
Không tìm nơi con sóc không ở
Con tìm nơi sóc mẹ dẫn sóc con đi ăn
Sóc hay đi ăn nơi rừng giang
Cây giang thẳng thường được làm sào phơi.

Có hai con đến rồi
Nhưng không phải con sóc

Đó là con “Hu khà”*
Tiếp đến con “Phí tre”** đến nhảy
Con sóc không chịu đến hay sao.

Con trai lên nó
Ngón trở dặt vào lấy
Bắn một phát
Đúng hướng rồi
Con sóc rơi rồi
Tìm cho cẩn thận
Tìm nơi môi kiến nhiều
Sẽ thấy con sóc rơi
Thấy rồi - có đồ ăn theo cơm
Đến rồi ngày con sóc
Xin cha mẹ con đi
Con thấy rồi những điều may mắn
Chờ vài hôm nữa xem.

Đến rồi ngày con trâu
Dù sừng dài trâu hiền không húc
Húc đấy trâu húc đấy
Con đi không may đâu, đừng đi
Đừng buồn nhé, con trai.

* Giống con sóc nhưng bé hơn, mõm đỏ

** Loài sóc nhỏ nhảy nhanh, chạy nhanh

Hãy kiên lòng ở, đợi
Mẹ cho con thêm một năm muôi.

Mẹ ơi ngày con hổ
Con thử cất bước đi xa
Hổ nhảy giỏi con cũng nhảy giỏi như hổ
Xin phép gia đình con đi
Đi ra? Không được đi ra
Tối hãy lấy ghế mây
Lên sân phơi thóc
Nhìn ra bốn hướng
Xem như thế nào
Con đã xem bốn hướng
Hướng đông không có mưa
Hướng tây không có cơn giông bão
Các hướng đều đầy sao
Con muốn quá rồi, muốn thử đi
Hai ngày của cây “Ma pó”
Chuẩn bị đi tốt rồi
Chỉ cần lên xà nhà xem thử
Cây làm xà cong hay thẳng
Xà nhà cây ta chọn thẳng lắm
Đi đường xa chắc may mắn rồi
Đi đường tôi chọn đường tốt
Đi đường hay đi đường quang

Đừng ai ngăn cản
Tôi quyết định rồi.

Thưa bố mẹ
Thưa anh chị em trong nhà
Trong thời gian tôi đi
Không muốn nhìn thấy dấu chân hổ
Đừng cho ra
Không muốn nghe những chuyện
không đúng, không hay
Đừng ai đem đến
Bây giờ thay mặt bố mẹ
Có anh cả ở nhà
Muôn vàn công việc ở nhà không đến tay tôi
Con trai giữa thấy hàng xà nhà tốt
Rất muốn xuất hành
Con đã sắp xếp đầy đủ
Con đã chuẩn bị hàng
Đủ nặng hai vai
Con xin được nhanh như con chim cất bay
Con xin đi nhanh như con quạ lượn
Con xin đi đến nguồn Ha Sa.

Gia đình đang cần dao cuốc
Ông bà đang cần chẻ
Bao nhiêu thứ cần cho cuộc sống

Muốn có thì phải tìm thôi
Vì thế con phải đi xa
Phải đi đến tận nguồn Ha Sa
Con trai chân dài đi khoẻ
Đi xa đi cho may mắn.

Thắp hương lên bàn thờ
Bàn thờ thật trong sạch
“Không có vãi mảnh gỗ vụn nào”^{*}
Bốn mái nhà sạch sẽ kín đáo
Bốn phía mái không có ván quan tài
Chỉ có thật nhiều củi mà thôi
Cạnh nhà là cây sào dài của mẹ đuổi gà
Hình như “trong chỗ xôi cơm”^{**}
Có bây ong về làm tổ
Đi đường xa, không tốt, không may
Trong chỗ không phải ong về làm tổ
Không phải ong đến ở
Mẹ đun lửa to nước sôi đầy thôi
Không phải không may ong làm tổ trong chỗ
Mẹ xôi cơm dẻo đầy chỗ nở như ong non đầy con.

Không may rồi tro bếp nhà mình ai xúc
Đá một hòn không đủ để làm kiềng

^{*}, ^{**} Người Hà Nhì quan niệm đi xa có những điều trên là chết người.

Không sợ ai xúc tro nhà mình
Đá một chân không vững đừng ngại
Đủ ba hòn, hòn nọ che hòn kia.

Người trai chuẩn bị đi ra
Có một người ngăn lại và bảo:
- Chim xấu vào nhà anh kia
Người trai đáp:
- Chim xấu tôi chẳng cho vào
Đây là chim én
Gặp chỗ tốt bay đến làm tổ
Khi tôi đi chưa về
Tôi không muốn nghe tiếng kêu của con “Pa húy”
Có chó đẹp nhà tôi sửa rồi
Nơi trái nành đẹp
Tôi không thích nghe con chim cu đến gáy
Ở nhà có gà trống đẹp gáy rồi.
Bây giờ quay lại
Xem lại bốn mái nhà
Xem lại hai hàng xà
Xem lại hà nhà đá đẹp.

Hình như có con rắn chạy ngang qua cửa
Không phải con rắn
Mà là dây thùng bố bện vắt ngang cửa nhà ta.

Em lại chỗ bố lấy ghế mây đẹp ra ngồi
Xem lại chỗ bố ngồi bện thùng
Dây thùng cuốn vào chân rồi
Em trai bảo: Anh đi xa bây giờ không may
Đừng lo, anh sẽ gõ ra được
Em út đừng buồn, đừng lo
Hình như nắp quan tài nằm giữa ở sân nhà
Sau nhà hộp quan tài đang có
Em đừng buồn, đừng lo
Chẳng phải nắp quan tài
Mà máng lợn mẹ vẫn thường cho ăn.

Anh giữa đi qua chỗ bà cô đang kéo sợi
Nghe như có tiếng bà cô đang khóc
Nhìn như sau nhà có vải tang
Con đừng buồn, đừng lo
Bà cô bảo
Tiếng sa cô đang quay
Còn sau nhà cô,
Khăn vợ tôi tặng
Đi được rồi, tôi đi may rồi
Đi xa có khăn để diện
Qua rừng nữa có khăn lau mồ hôi
Lên đồi trống có khăn che nắng
Đi qua suối có khăn rửa mặt.

Người con trai thứ hai đến giữa bản
Nhìn phía trước có một đám đông
Nhìn phía sau có một đám đông
Nhìn trước phụ nữ đang kéo sợi
Xúm vào treu: Kéo sợi chưa đủ một quả
Đang gỡ sợi để tìm lông con nhím
Đang gỡ sợi để tìm lông con lợn rừng
Anh đi buôn đi qua
Tìm giúp chúng em với
Anh con trai nói:
Bây giờ anh đang vội
Bây giờ anh phải đi xa
Nếu gỡ sợi để tìm lông nhím
Nếu gỡ sợi tìm lông con lợn rừng.

Nay mai về ngày nào
Ngày ấy anh tìm cho được
Qua chỗ mười người phụ nữ đang dựng
một khung vải
Không giỏi nhưng nhiều người căng
sợi không rối
Nếu có bị rối thì nhờ người Thái ở vùng dưới
Nhờ người Hán giỏi vùng trên
Đừng lo đừng buồn nhé
Hồi những người dựng khung dệt vải.
Đi qua chỗ đàn ông tụ tập

Họ đang cùng nhau bàn bạc
Người điều khiển nói:
- Không biết nhiều thì nói ít
Biết nhiều thì nói nhiều
Đi thôi, tôi đi thôi
Biết nhiều thì nói ít cũng được
Biết nhiều thì nói nhiều
Anh hãy tìm anh cả của tôi
Anh ấy là người thay cha mẹ
Đi giải quyết mọi việc của bản
Chọn người phân xử đã có người Lọ Pử
Còn tập thể có rồi tám nghìn người Hà Nhì.

Còn vợ yêu ơi!
Bố ngồi ghế mây hè nhà
Em hãy rót bát nước chè mời bố
Mọi việc chẳng phải lo rồi
Đi thôi, anh đi nhé.

Đi như con chim cất
Đi như con quạ đục
Đã ra đến đầu bản
Gặp bạn bè trai gái tập trung
Tưởng không gặp
Nhưng vẫn gặp vợ yêu
Anh đừng đi

Vợ yêu kéo vạt áo
Đừng níu rách áo anh
Rách ba gang thì khốn
Ở đây chẳng có vải vá đâu
Muốn khâu chẳng có kim chỉ
- Không kim chỉ đi mua chỗ người Hán
Không có kim chỉ đi đến hỏi người Thái
- Nhưng nhớ đâu
Chẳng ai còn sống nữa
- Thôi đừng buồn, đừng lo
Mắt xinh đừng rơi lệ
Anh đi nhé, ở quê mình đã lâu
Anh muốn biết
Nơi quê người đường có phẳng hơn quê mình
Cơm mẹ xôi bằng chỗ ăn từ thuở bé
Muốn đến quê người thử cơm nấu trong nồi
Tạm xa em anh đi tìm bạn mới
Rồi sẽ trở về như chim “ú pú”^{*}
Đừng buồn, đừng lo em nhé.

Anh đi yêu là yêu lấy bạn
Sau này anh sẽ về với em
Người con gái chủ thích ba sợi chỉ đỏ
Nếu tạm thời có bạn gái

^{*} Giống con sáo mình nâu, đầu trắng.

Mai sau anh có về với em
Bởi em không giàu.
Đừng buồn, đừng lo em nhé
Trong lúc anh đi chưa về
Đừng thay lòng đổi dạ
Đừng thay cả tình yêu
Thay quần áo
Đừng thay đổi ý nghĩ
Thấy ai mắt đẹp đừng so sánh
Anh đi xa lòng em sáng như sao nhé
Anh đi xa
Thay quần áo
Đừng cời hàng cúc ngực
Đừng cời thắt lưng quần
Phải như “A ho A tu”*
Như cây “Chứ ma”** giữa rừng
Như tảng đá giữa dòng sông không lật
Sáng mãi như “Sì ma mé lò”
Như bồ thóc trong nhà không thay đổi
Như cá to, cá lớn nơi sông suối không chết
vì nước lũ
Chia tay anh đi thôi
Để mua các thứ người ta mua được

* Ngó giống trên giàn bếp

** Cây to vững chãi, bão giông không đổ

Để đi xem đi biết nhiều nơi
Tìm mua kẹo cho trẻ nhỏ.

Chỉ đồ cho vợ yêu
Anh sẽ may mắn và sẽ về rất sớm
Anh đi nhanh như con sóc
Anh đi qua nhiều núi
Để tìm những gì cần thiết
Anh có đủ sức khoẻ
Để đi thử qua mười núi
Để đến thử mười vùng đất
Đi làm khách người ta
Phải biết làm khách quý.

Qua bốn cây cổng bản
Qua nơi ông chủ cổng bản “Khài xá”^{*}
Qua nơi bà chủ cổng bản “Pó nhù”^{**}
Anh con trai giữa gọi
Ông Khài xá ời!
Hôm nay đừng để con hổ ra
Đừng để con diều hâu xuống
Lúc tôi chưa về
Không muốn nhìn dấu chân em hổ

* Một trong những đồ cũng treo ở cổng bản

** Hai ông bà coi linh hồn cổng bản, coi sóc đồ cũng được làm từ mùa cúng bản.

Đừng cho ra nhé
Không muốn nghe chuyện xấu
Giữ hộ tôi nhé
Có quạt rồi quạt cánh gồ
Có chân chó đẩy khi hổ ra
Tôi đi chưa về
Đừng thay đổi gì ông nhé
Tôi đi xa lắm.

Chỉ mong vài điều thế thôi
Đi nhanh, đi thật nhanh
Tôi đã đến quả đồi đẹp
Nơi chôn trâu của trẻ em
“Các em ơi chôn trâu cho tốt nhé
Về anh sẽ có quà: kẹo ngọt
Anh đi nhé đường còn dài
Anh đi nhé đường còn xa”

Đã đến rồi máng nước
Gặp một cô gái
Cô gái nói:
“Em lấy nước không đầy vì ống thùng
Chặt hộ em ống nước với”
Anh đi buồn nói:
“Anh vội lắm em ơi
Bây giờ anh chưa giúp em được

Vì anh phải đến tận nguồn Ha Sa
Nếu ông thùng thì lấy đất sét bịt vào
Sau lưng lót vỏ măng cho khỏi ướt
Khi về anh không vội chặt cho
Nếu anh ở lại lấy nước lâu quá
Về nhà em bị cha mẹ mắng đấy
Đừng có nói là nói chuyện với anh lâu nhé
Đừng đổ lỗi là vì anh
Hãy tìm cớ gì mà nói:
Nào là con lợn ỉu nguồn xa
Nào là con giun chết ở máng
Nếu phải tìm người gấp giun, đuổi lợn
Về nhà nói dối cha mẹ
Làm sao để cha mẹ tin
Anh vội quá không thể giúp em được
Anh phải đi nhanh đến miền xa
Như con ve đang bay
Như con ve đi tìm chỗ đậu.

Đã đến nơi đường bằng
Lại gặp một cô gái trên đường đi lấy củi
Cô gái nói:
“Em quên dao ở nhà
Anh giúp em chặt củi bằng tay nhé
Hồi người lấy củi giỏi
Ở lại giúp em lấy củi đi

Ở lại làm người lấy củi giỏi hộ em đi”
Người con trai giữa nói:
Sau này rồi anh lấy củi giúp
Nếu em quên dao ở nhà
Chọn củi nhỏ bẻ bằng tay
Nhặt cành khô con qua đập xuống
Ở giữa em xếp củi cong
Như thế sẽ nhanh đây “Khài pia”*
Không phải củi cong lâu đây “Khài pia”
Xung quanh cắm đầy củi đẹp
Củi đẹp được khen
Chọn củi tốt hết ngày
Về muôn bố mẹ mắng cho.

Nếu bố mẹ có mắng
Đừng bảo đừng nói chuyện với anh quá lâu
Mà nói dối rằng:
Hôm nọ tưởng củi khô
Hôm nay đến gần lại tươi
Anh vội đi lắm
Đến tận nguồn sông Ha Sa
Anh đi chân dài đá mềm
Đi xa nhưng cố chóng về
Anh đi như con ve bay

* Gùi đựng củi, vật đựng đi nường.

Anh đi như con ve tìm nơi đậu
Anh đi nhanh như con sóc
Như con sóc muốn qua đường chỉ một bước nhảy
Đây nước suối trong mời người trai hãy uống
- Thân trai trong sạch như nước suối trong
Từ thuở ấu thơ chưa bị tai nạn nào
Cô gái nói:
“Bây giờ mắt đẹp không may bị bụi rơi vào
Giữa đường có đi dừng để vấp nhé”
Chàng trai đáp:
“Giữa đường lá đẹp che cho rồi mắt không sợ bụi
Nếu bụi rơi vào đã có lá “H’ la Mèo”
Nếu giữa đường có đá
Không sợ vì có đá to đè đá nhỏ.

Đến thung lũng giữa hai sườn núi
Hình như mẹ con con dúi chết
Bây giờ anh đi xa không may rồi
Đừng buồn, đừng lo
Đó không phải là con dúi
Đó là dấu dép của Lọ Pò
Hay dấu dép của người A Nhụy thôi.

Tôi phải đi hôm nay
Không thể để đến mai
Bây giờ anh đi không may rồi
Không may ở nơi giữa hai sườn núi...

Đã quá quê mình đến đất người ta
Không biết chọn đường nào
Người trai trẻ chưa biết chọn đường nào
Đường trên hay đường dưới
Đường nhỏ hay đường to
Núi cao, núi thấp biết chọn núi nào
Đường dưới có thể may
Đường trên có thể không vấp
Nhưng anh trai trẻ đã chọn đường giữa
Nơi gặp giữa hai núi
Chưa biết đâu dừng trên đường dưới
Đành lấy đá thử xem
Đá lăn hướng nào hướng đó là phía dưới.

Hai cánh đồng lớn đã đến
Tiếp đến ruộng đất người giàu
Cuối ruộng năm con cá chết
Đầu ruộng gặp con hoẵng chết
Đường đi không may rồi
Tôi chẳng buồn chẳng khóc
“Vì cha tôi đã thả 13 con chó
Mẹ đã thả 13 con lợn”^{*}
Thịt chó ma không ăn
Chó săn con có bốn móng mà thôi.

^{*} Cúng lợn chó để ma biết chỉ ăn loại có móng.

Trước mắt tôi là con sông lớn
Phẳng lặng không biết đầu nguồn cuối nguồn
Lấy chiếc lá thả
Lá trôi xuôi hay ngược
Hướng đó ra phía biển
Lá trôi theo hướng nào
Hướng ấy là cuối sông
Ở đầu sông thì có con rồng
Nhìn lên cao thấy khung trời không rộng
Trên trời có chim Phượng hoàng đầy
Núi mẹ không to, núi con không bé
Nhưng trong núi có con hổ mẹ, hổ con
Ở cuối sông có họ hàng con rồng
Tôi chẳng buồn chẳng sợ
Không sợ con rồng ác kéo chân
Không sợ phượng hoàng ác túm tóc
Chỗ nào bằng thì qua
Chỗ nào nước phẳng thì chèo thuyền qua.

Chưa đi thì nghe xa lắm
Không đến thì nghe to lắm
Chỗ tôi qua sông không sâu trợn cây sậy
Tôi bẻ thử sông nông hay sâu
Chỗ tôi đi qua nước không ướt đến đùi.

Khi chưa đi nghe xa lắm
Đi rồi thấy cũng vừa phải thôi

Chưa đi người ta nói sông to gấp mười lần
Đi rồi sông cũng giống quê mình
Đi qua vùng đất quen
Đến vùng lạ tưởng tiếng người đang lấy nước
Đến nơi là tiếng thác nước âm ào.

Ở nhà nghe vòng thân một cây mây bảy gang
Chỉ chặt một cây mây xếp được bảy đồng
Tôi không sợ, không buồn, không lo
Ở nhà cha mẹ đã làm lý
Có cả mảnh sắt, mảnh đồng
Có cả tro bếp và trấu
Có cả đôi gà bé cầu may
Tôi đi được, đi thì may lắm.

Đất mẹ đã qua
Đến nơi lấy nước đất người
Nhìn xuống phía dưới
Thấy nhà sàn người Thái
Nhìn lên phía trên
Thấy nhà ngói người Hán
Ở nhà thường nghe kể
Đất người ta đẹp lắm
Suối nguồn người ta đẹp lắm
Tôi lấy tay che nắng thử nhìn
Đất họ cũng giống như đất mình thôi.

Đi qua chiếc cầu tre bắc qua sông
Ở nhà nghe nói:
Nhiều người tài giỏi đã rơi cầu mà chết
- Không buồn, tôi không lo
Tôi biết đóng thuyền như bẹ măng
Tôi biết chống sào vượt ghềnh, vượt thác
Tôi biết chọn lối đẹp để thân thể bình an.

Ở nhà từng nghe
Đất người có vũng lợn đầm người chát ngập
Nhưng tôi không buồn, không lo
Tôi sẽ lấy dây “A pia”* làm cầu

Ở nhà từng nghe
Đất người có núi biết kẹp người
Có cây to biết đè người
Bao nhiêu người tài giỏi
Bị đá đè, cây kẹp
Tôi không sợ
Cây to, trai Hà Nhì lấy dao chặt cây
Đá to, trai Hà Nhì cầm đòn bẩy bẩy đi
Lúc đó sẽ an toàn thôi
Đến miền đất người
Thấy cây “Mèo lá”* xanh tốt

* Loại dây rừng to dài chắc thường chặt một đoạn để đu.

** Thứ cây hay trồng đầu bản

Đất mẹ qua lâu rồi
Thấy đất nước người ta giàu có, trù phú
Tôi đã thấy vùng thành phố đông dân
Nơi rực rỡ muôn màu tôi đã thấy
Đất đỏ như dáng con rồng
Không gian đẹp màu con chim phượng
Đất đỏ thành đường do lợn ủ
Và muôn màu vải do người phơi.

Đất người đất đỏ
Quê người sợi ngang, sợi dọc nhiều màu
Tôi cũng đã qua
Chỗ họ kê mổ lợn
Tôi qua bến nước rửa thịt lợn
Bến nước người ta vo gạo
Tôi đi ngang, dọc, ngược, xuôi đất nước người
Bếp lửa quê người khói bay cao
Quê người tôi đã đi dọc, ngang ba lượt
Đã bán xong hàng
Và sắm đủ gánh nặng hai vai.

Ở nơi kinh kỳ kẻ chợ
Thứ gì cũng có
Muôn người, muôn loài tập trung ở đây
Từ cái tầu như mũi con mèo
Đến lợn, gà, chó, ngựa

Từ cái dao, cái cuốc bố cần
Chỉ thêu cho vợ yêu
Chè ngon cho người già
Kẹo ngọt cho trẻ nhỏ
Bao nhiêu thứ ở đây đều có
Người ta đến mang theo bao thứ cần bán
Người ta về mang theo bao thứ cần mua
Lúc đầu trai Hà Nhì chưa quen giá
Lúc đầu không quen mặc cả
Bây giờ đã quen, bây giờ đã sắm đủ
Những thứ cần, thứ thích
Lúc đi tôi chỉ có con gà
Chưa đến đây chưa ai biết đến Hà Nhì
Bây giờ quay về
Nặng một thồ ngựa.

Khi đi trong túi không tiền
Bây giờ hai túi đầy tiền.

Tôi đã đi qua vùng người giàu cho gà bới tiền
Tôi đã đi qua vùng người giàu cho chó gặm tiền.

Có thiếu mới đi tìm của
Có nghèo mới phải ngược xuôi
Đi xa sẽ kiếm được nhiều tiền.

Không thấy người Hà Nhì giàu thì đừng nói
Mua đủ thứ cần một tay tôi sắm
Bây giờ đã đầy hai túi
Trước kia ai cũng chê
Bây giờ khen không phải không có trai Hà Nhì

Trước kia quần áo rách năm, bảy lỗ
Bây giờ có quần áo có vải đẹp rồi
Lúc đi tôi chỉ có một con gà
Đến đây chưa ai biết người Hà Nhì
Bây giờ quay về
Nặng một ngựa thồ.

Khi đi trong túi không có tiền
Bây giờ hai túi đầy tiền.

Tôi đã thấy nhà giàu cho gà bới tiền
Tôi đã thấy nhà giàu cho chó gặm tiền
Đã sắm đủ những thứ cần sắm
Quay về quê hương thôi
Quay về như con trâu quay về bãi cỏ
Như dê, cừu quay về chuồng mỗi tối
Dù mặt trời không quay lại
Nhưng con trai Hà Nhì phải quay về thôi
Dù đất có ngừng quay thì
con trai Hà Nhì cũng về

Con trai Hà Nhì vẫn đi về
Như dê cừu mỗi ngày đến chỗ thường ăn
Như con hổ quen rừng gianh hoa nở
Như đại bàng mỗi chiều về tổ.

Gặp rồi dòng Ha Sa
Đầu phía đầu phía cuối
Ngắt chiếc lá thả xem
Lá xuôi là cuối dòng
Chỗ lắm thác nhiều ghềnh tôi tránh
Chọn nơi nước bằng lặng tôi qua
Đi chưa hết đất người
Tôi đã về bến nước thân quen đất mẹ
Muốn một bước đi qua một vùng
Muốn một bước đi qua một vùng
Mười bước cũng qua được một đoạn đường
Một bước không thể qua mười đồi, mười núi
Mười bước cũng qua được một núi
Sắp hết miền đất lạ
Sắp về nơi đất quen
Đã được những thứ cần
Đã được rồi những thứ ước mong.

Hôm qua đi chỉ một con gà
Hôm nay về chát đầy thồ ngựa
Hôm qua ai cũng chê

Hôm nay ai cũng khen
Khi đi quần áo tã tơi
Khi về vải tốt vải đẹp rồi
Lòng tôi vui lắm.

Bàn chân khoẻ đã từng đi xa
Xa cuối trời vẫn an toàn
Xa cuối đất vẫn bình yên
Có đi mới chọn được những thứ mình muốn
Đi nhiều hiểu biết sẽ nhiều hơn.

Đã đến nơi đất bằng đất tốt
Đã đến rồi cổng bản bốn cây
Bà chủ cổng bản Phí Nhù ơi
Ông chủ cổng bản Khài xá ơi
Khi tôi đi xa
Có hay không dấu chân hổ qua nhà
Có không chuyện linh tinh đưa đến
Mọi thứ có còn vẹn nguyên như ngày tôi đi...

Con trai Hà Nhì đi xa trở về
Đừng lo dấu chân hổ
Đừng sợ chuyện không đâu
Mọi thứ vẫn vẹn nguyên như ngày con rời
nhà đây.

Bây giờ đến hai xà nhà
Lúc đi dặn vợ yêu đừng thay lòng đổi dạ
Bây giờ em vẫn vẹn nguyên là vợ yêu của
anh chứ
- Vợ yêu không thay lòng đổi dạ đâu anh.

Anh đã đi xa
Đến những nơi đất lạ
Nhưng không làm bạn với phụ nữ người ta
Bây giờ tất cả đã được rồi
Đây là dao cuốc của bố
Đây là dao sắc của mẹ
Chỉ thêu xanh đỏ cho vợ yêu
Chè ngon cho người già
Và kẹo ngọt cho trẻ nhỏ.
Điều mong muốn trước khi đi xa
Ở nhà mọi người yên ấm vui quá
Đã được dao cuốc tốt
Ta đi tìm nương thôi
Tìm nương đất mùn đất tốt
Mười năm trồng cây vẫn được ăn.

Cây cối đến mùa chết rồi
Đi tìm nơi nương tốt
Nắng đã có nón che đầu
“Chè gu á là” kêu đến mùa làm nương rồi

Đi xuống vùng thấp tìm đất xem
Tìm nơi nắng nhiều cây cối mới được ăn
Cây ác không ai muốn động vào
Đất ác không ai muốn bước tới
Cố bước vào đất ác
Chân sẽ bị gai đâm
Cố động vào cây ác
Sẽ bị cây làm gãy tay.

Đi thôi đi tìm nơi khác
Thử đi lên vùng cao xem nào
Đi đến vùng đất cao
Phải tìm nơi tươi xốp
Đất ác tôi không động vào
Đi thôi tìm vùng đất khác.

Thôi đến vùng thảo nguyên đất giữa
Nơi khí hậu ôn hòa
Cát pha vừa với đất
Nắng mưa đều tốt rồi đây
Đã chọn được vùng vừa ý
Đường tuy xa nhưng không mệt
Chọn được nơi đất tốt
Lấy nước tuy xa
Nhưng phụ nữ không mệt khi lấy nước mỗi sáng.

Đến đất tốt
Bố thả cho mười ba con chó
Mẹ thả cho mười ba con lợn
Làm vốn ban đầu.

Con trai dùng dao phát
Con gái dùng doa chặt
Loại dao sắc cả hai bên lưỡi
Năm ngày đầu tập trung vào phát cỏ
Cỏ đã hết
Chuẩn bị chặt cây thối
Đã xong năm ngày
Năm ngày may mắn
Cỏ xanh đã chuyển sang màu vàng
Tre thì chặt ba khóm một ngày
Chít thì phát ba khóm một ngày
Đã phát hết chuẩn bị chặt cây to
Chuẩn bị đi thối rừ Hà Nhì ba ngón
Chỗ nào dùng được rừ thì dùng
Không tiện dùng rừ thì hãy dùng dao
Cây cỏ thụ phải bắc giàn mà chặt
Chặt từ từ một bên
Có rồi hình vành trăng khuyết
Nhìn thấy lõi cây kia rồi
Chặt phía bên kia thối
Cây đã rung rinh

Ngọn cây nghiêng ngả
Cây đổ một tiếng “âm”
Người như muốn văng theo...

Thân cây to bắc ngang qua suối làm cầu
Đã một tuần mười ba ngày chặt cây
Cây to đã chặt xong
Cây bé đã phát xong
Nắng to cỏ cây đã nở
Tiếp theo ta dọn cỏ đốt nương
Ông Lọ Pờ ở, bật lửa ông đâu
Ông á Nhúy ở tôi mượn bật lửa nào
Không đi xa không được rồi
Phải đi miền sông Ha Sa thôi.

Chẳng cần đi xa đâu
Hãy đi ra bờ suối
Chảy róc rách cạnh ruộng
Người Hà Nhì có đá đánh lửa ngay
Bồi xưa kia
Người Hà Nhì đã có hòn đá lửa
Lấy về ở vùng nguồn Ha Sa.

Không nên đi xa
Chẳng cần đi xa.

Ông Á Nhụy ơi
Cho tôi mượn lại bát lửa xưa
Ông lấy chỗ ông Hà Nhì.

Chọn đầu nường thoai thoải
Để gió ù ù về
Thổi hộ cho lửa cháy thật to.

Bát một lần đá tóa đầu tay
Bát lần hai khói bay nghi ngút
Đuốc tre đã cháy
Bát ba lần ngọn lửa cháy cao bằng ngọn cây
Con quạ cánh đen cháy rơi xuống mường.
Lửa ơi.

Đừng đi đốt núi cao
Đừng đi ăn núi thấp
Đừng chạy ra nơi đất bằng cỏ đẹp
Chỗ thường ăn của mẹ con nai vàng
Đừng lan ra nơi khóm lau, khóm chít
Nơi ăn, ở của con dím, con don
Lửa đừng ra nơi rừng chuối
Rừng chuối là nơi ở của cây hương
Lửa cũng đừng ăn rừng cây Mỏ é
Rừng cây Mỏ é là nơi ở của con sóc.
Tôi chỉ đốt nường nơi mẹ cha trồng tría
Tôi chỉ đốt nường anh em đã cùng phát giúp.

Nương cháy đều lắm
Tro cây nhiều như cánh con quạ
Mẹ làm thành hai nương to
Cha làm hai gian nhà to
Con trai trưởng hãy đến nhận một nương
Con trai trưởng hãy đến nhận một nhà
Nương đã làm xong
Nơi đất bằng hãy trồng khoai sọ
Nơi đất tốt, đất mịn gieo vừng.

Hãy mở nắm cơm nếp
Hãy bỏ đôi quả trứng gà.

Trứng gà con trai trưởng đã bỏ
Nắm cơm nếp đã mở cúng nương
Con trai đi trước chọc lỗ
Con gái theo sau tra hạt.

Mẹ thả cho mười ba con lợn
Bố thả cho mười ba con chó
Nương phát xong và cũng gieo xong
Cuộc rửa sạch treo lên xà trái nhà
Dao phát nương cũng rửa sạch cho nghỉ
Bố mẹ đến lúc nghỉ ngơi rồi.

VIII - THỜ CÚNG

Đến mùa thóc lúa trong bồ được nghỉ
Mùa làm nương xong mọi vật đều nghỉ
Đã đến mùa “Dé khù chà”*
Người Hán có thờ không nhỉ
Người Hán thờ đấy
Người Mú chí có thờ không nhỉ
Người Mú chí cũng thờ đấy
Hà Nhì ta có ăn tết theo họ không?
Không cùng dân tộc
Không cùng ông tổ
Không thể thờ chung.

Người Hán cúng “Dé Khù chà” bằng con ngựa
Người Thái thờ con vịt
Người Á Thuy thờ sắt
Người Mú chí thờ vật tổ
Người Khò sung thờ con sóc
Người Xá zoóng thờ hương hoa
Người Hà Nhì
Không thể thờ chung cùng họ

* Tết tháng bảy

Làm đu không giống nhau
Làm bập bênh cũng khác
Khác dân tộc không thờ giống nhau
Bởi quần áo cha mẹ may cho cũng khác
Cách là cơm cũng chẳng giống nhau.
Người Hà Nhì ở giữa
Thờ ngày Dé Khù Chà
Con trai làm đu
Để chơi năm ngày Dé Khù Chà
Mẹ già ở nhà
Làm gà thờ tết tháng bảy
Sau để làm thức ăn vui năm ngày
Vui nhé, vui năm ngày
Rồi đi là cỏ ruộng
Những ruộng cỏ lẫn lúa
Là “Há sà” và “á phìa”
Á phìa mọc nhanh lắm
Mới có năm ngày ăn tết tháng bảy
Giờ “á phìa” đã cao hơn lúa
Ta lấy năm ngón tay khỏe
Làm nhanh lấy lược chải đầu
Nhặt hết cỏ lúa cho lên xanh
Anh em bạn bè ơi
Giúp chúng tôi một tay
Giúp chúng tôi một ngày
Một ngày nhổ bảy mươi sọt cỏ

Cỏ đã chất cạnh ruộng như đồng thóc
Mà người làm cỏ vẫn vứt cỏ như hoẵng nhà
Một ngày chưa thể sạch cỏ ngay
Mười ngày nương, ruộng sạch đẹp như mông ngựa
Một ngày lúa lên chưa tốt
Mười ngày lúa xanh như thảm đẹp
Một ngày lúa còn xơ xác
Mười ngày lúa đẹp như con gái mười lăm
Ruộng nương đẹp quá
Ngắm ruộng nương bụng vui
Như ngắm người yêu đẹp
Mỗi tối dưới ánh trăng.

Ruộng nương cho ta niềm hy vọng
Như hy vọng người chung thủy với nhau
Lúa tốt ngập đầu
Lúa đã ra bông
Chẳng mấy đã đến tháng mười
Tháng mười mùa lúa vàng
Tháng mười mùa lúa chín
Con “ọ ma”* đã kêu
Anh em ơi ta cùng nhau đi gặt.

Tháng nước trong đã đến
Tháng nước cạn đã đến

* Loại bướm to, sặc sỡ kêu từ lúc lúa ra bông đến chín.

Tháng mười tháng cây “Chà H’ ló”* ra hoa
Đến mùa cây chít khô
Đến mùa lau khô ngọn
Đến mùa cây cối chuyển màu
Đến rồi tháng gặt hái
Người già ở nhà trông trẻ
Không cho ra sông, ra suối
Không cho trẻ ra rừng ra nương
Đàn ông, đàn bà cầm liềm gặt lúa
Mẹ gặt lượm lúa đầu tiên
Con gái một lần không gặt được một bó
Con trai một lần không gặt được mười bó
Thì mười lần cũng gặt được một bó
Bố thả mười ba con chó cho may
Mẹ thả mười ba con lợn cho tốt
Lúa đã có
Có bó to như con lợn rừng
Bó chắt bó
Đồng lúa cao, to như con trâu
Gặt đã xong bây giờ phải đập
Đồng thóc cao như con trâu đã có
Đập thật khỏe nào gái nào trai.

Nương tốt đã gặt xong
Lúa nhiều đã đập xong

* Thân gỗ, to nhất bằng cây tre, cao bằng đầu người.

Dọn gác sà, lột lá gianh đồ thóc
Thu lúa về kho.

Bây giờ đến lúc mẹ đi lấy củi
Một ngày đi đeo ba lượt
Đã có lúa vàng ở kho
Chuẩn bị giã gạo ngon
Chuẩn bị giã gạo trắng.

Củi đã đầy nhà
Thóc lúa đã vào kho
Năm cũ đã qua
Năm mới đang đến
Thóc vàng như suối
Chảy vào cối giã gạo của mẹ
Gạo trắng đã giã xong
Gạo trắng đã có rồi
Đồ gạo trắng thành xôi
Xay gạo trắng thành bột
Xôi để giã bánh dày
Bột để nặn bánh trôi.

Hôm nay nơi bàn thờ tổ tiên
Có mưa đá rơi vào hay sao
Không phải mưa đá đâu
Bánh trôi trên bàn thờ chia tay năm cũ

Bánh trôi đón ông bà về vui năm mới đây
Làm nhiều bánh trôi nhỏ
Đừng quên ba bánh trôi to ở giữa
Nhớ đặt thêm củ gừng để thờ
Nhớ đặt thêm bó thóc để cúng
Nhớ đừng quên đặt nải chuối
Giống mía cũng đặt thờ
Rồi dừa nướng, dừa bỏ
Rồi gói muối ớt, chén nước chè
Đừng quên để lên bàn thờ nhé.

Dù ở đâu lòng dạ không trong sáng
Trước bàn thờ không được vắn đục.
Dù ở đâu có tức giận
Đứng trước bàn thờ phải bình tâm.
Dù ở đâu cũng coi thường
Trước bàn thờ phải kính cẩn.
Dù bận mãi nơi đâu
Dù làm cơm ở đâu chẳng được kỹ càng
Làm cơm cúng phải cho cẩn thận.
Thờ nội không to
Thờ bên ngoại không bé
Thờ hai bên bố mẹ phải bằng nhau
Thờ nội là thờ dòng họ bố
Thờ ngoại là thờ dòng họ mẹ
Bên ngoại chăm sóc con cháu tốt

Bên nội dạy bảo con cháu hay
Hãy khẩn cầu
Hai bên nội ngoại
Chở che cháu con
Cho điều xấu không đến
Cho điều tốt đến cả năm
Trước bàn thờ
Cháu con lạy hai lạy
Cầu cho máy mấn đủ ăn
Cầu cho thật nhiều sức khỏe
Một năm cho lợn hai lứa
Lợn gà đầy đủ
Thóc lúa dư thừa
Cầu cho cây cối
Cầu cho vật nuôi
Cầu cho con người
Một năm có đủ ba lớp
Lớp già được bình yên
Lớp trẻ thì lớn lên
Lớp mới sẽ ra đời
Xa nhà ca đã hết rồi
Cháu con đời truyền đời hãy nhớ
Xa nhà chỉ kể trên bếp lửa
Vào những ngày cuối năm.

PHẦN TIẾNG HÀ NHÌ
PHIÊN ÂM
XA NHÀ CA

I) Û PE MÍ PE PE

Tsì le só le pho á lý nê ù gà tsợc so lý pho sé
Tsế ngà sứ thủy é đũa pe chề tsế ngà á
Tsì gà so lepho a lý ne ta é thì xo
Xá nga pẹ lá tsế ngà à tsì thủy mdù
Khó cho nhì sủ mà dza é ne mà bụ
Xá nê mà choóng tsế thó già lo tsế tò mà cư

Cá hu truy lu nhủ pí pé ư lá khà á kha tsế xá be ư
Thó ma ló pe pe ư p' hò p' hálo xé lạ jùdè ne pè
Mì dé gá ma gá hùdè ne pe
Mì dé sì khá dé ne pe ư tò gàtsì chì ma dé ne pe
Pé ư lọ chì có le pe ư khò thè
Hà gápe ư ngà mè trdyle dé ne pe
À mí suý sủdè ne pe ư tò ngà gà
Mà gọ gà mừ tsố chồdè ne pe
Cá hu thóong chóong nhì sủ mà dza dé ne mà bụ
Xá nhà mà chóongthó chóong già mừ chề lo mà cư lý

Thù utsì dzùypí é dé ne pe u
Mó tsùy khò go dé ne pe ú
À khừ nà tsá dé ne pe ú só nha lo nhù dé ne pe
Thé sí nhó tsá dé ne pe ú tò gà trà tè sị nhó xá

Mí tsó à gố CHÉ PIA Á LÒ dé ne pe
Ụma chóong lépé ư ụ chóong lạ tsị SÉ TE Á GÚ
Ụma chóong nepé ư, ụ ma lạ tsị SEDTE-Á-GÚ jà huư
Ừ à gá mà dza lý a hu ga
Ụ ma tsá ư ụ. tsá khú tsụ số si
Truỵ lu lu tsúy ché e xá lý ne to ù truỵ truỵ
lu lu tsúy ché e

Mí ma chóong ư mí cho à gố ché-pia-á-lò
Ừ è Ga mà dza lý lé khú kha à gá mà dza
Mí ma xá ư sù tsu tò á nò xù tru
Ừ à gá mà tsa lý á khú khù à gá mà dza
Ỉ no mí ta p' ho é p' hò lé già mư số lạ thúy
Ừ é gá tú a tá ná khư khà à ga
Ừ ma chóong lé tsó lạ SÉ TE Á GÚ già huy
Ừ ma xá ư ụ tsá khu tsu xú sì thuỵ ne ga ó
Tạ e gá mà dza lý e mía hu à gá mà dza
Ỉ nô ụ ta p' hó é p' hò lé xá lạ tỳ ne
Taé gá tú ga lá mia hu à jé tú ga lá
Ỉ nọ pọ ne tsá pé pe ư à xú ngữ lọ já tò
Ừ ma po ne tsá jé pe nư.

Mí ma po ne tsá pé pe ư à xú ngữ lo já
Ỉ i no po ne tsá pé pe ne lò ù ma po ne TSÁ PẾ PẾ U
Cá hu gá ó à khò ja mì NU-LA-LẠ-PIẾU lạ ne pe
Mí ma po ne tsá chà dề ư à sú ngữ lo já
Cá hu ngữ oà khò cá ụ ngữ ne jề ló
Ừ ló po ne già méo méo ư à sú ngữ lo já

À lu ma po ne già méo méo ư
 Mí ma po ne jà tsá tsu ư à xú ngú lo já
 Pô ne già méo méo ư tò ư ma po ne già méo
 Truy lu lu tsúy già huy méo á tò Û TRUY LU Ấ TSÚY
 Po ư À Tsá le méo ưtọ ù mà po ne Ấ Tsá
 Mí ma po ne già TSÁ TSU ư à xú ngú lo já
 MA GA khừ ma tru á tò mí Ự-TSÁ-NÚ-MA ga khừ
 ma tru
 PO Ó Ấ TSO lé méo ư tồ mí ma pe ó Ấ TSO
 Ì no ù ma rsó xá ná kho mà gò à hự tsa á lé do
 tò sì súng à hự tsá
 JA MA xà khừ mà dza lé é ne dza U MA gự tsu
 JA MA xà khừ mà dza dé
 MÍ MA chóong xá ne kho gò p' hĩa gà thì tsa tsa
 tứ tsa ư.
 MÍ MA gự thú gù ma xà cù mố dza é
 MÍ MA cóong xá ná kho mà gò p' hĩa gà thì dza
 tsa tứ dza ư
 MÍ MA gự thú JA MA xà cù mà tso á
 ị no khá ma xạ nó mà po
 Khọ pia à lé khá ma xạ nò bì ga mò ú dé
 Mí u xò tò pia truy lý lé da tò hlé h'lá pui truy
 ỰMA chóong xá ná kho mà gọ à hự dza ư tò sì số
 à hự tsá

 JA MA xà khừ mà tso mò á tò ư ma gự tsu
 JA MA xà khừ mà tso mò á

Khá ma tsúy nồ mà po
 Khò sừ ù jé khá ma tsúy nồ bị u má ú
 Khò sừ à a jé xè lỵ à gá tò kha mừ mò dza xẹ lỵ à gá
 Ì no pè pè à xủ pé lo já to mí ma pe pe à sú
 Mí ma đẹ bì mí gá gò tre pe ó to tà gò gò tre pe ó
 Pe pe à sú pé lo dzá to ụ mà pè pe à sú pe lo já
 Ụ ma pè pé pé ư ta é à cứ SÌ MA MÉ LÒ pe ư jé
 Mà bia xá jí tsè lị ì lé pé ư to ụ mà nàbia xá dử
 Mí ma mà mứ jà huy thóng tsự tsè lỵ ì lé pe ư dzé
 Pè pe à sú pđe ư lò mí mà pèpè à sú
 Pè pe mí gó gò tre pe ú tò TÀ-GÒ-GÒTRE pe ú
 Còong ta NÀ NHÚY pe u sú cà à ta há tò còong ta
 NÀ NHÚY pe
 Ì no ga pe à sú pe ló dzá ụ ma gà pe à sú
 Ụ MA gà pe TSA CƯ à lữ pe ư
 Đu ú à p' hò đu ú lé ga ne Đu á p' hùy ù mà lè
 tho tho đu útò PÒ CỬ LỄ THÓ
 Khà gà à p' ho dza tsú lé ga ne
 Ga ư chóong đa ù p' hú gá nha gá lý ne lé lù ga
 nha gá
 Ga lu à sú abè lo dzá
 Ấ mí mà ga bè à sú
 MÍ MA ga be À DÍ. Á P' HU be
 É ĐA ÁPHU đu ú lé ga ne
 ĐA ú trò te mí ne thà eda ú, tsà phu sì

 GA trò te mí mà nhì khà gà lo gá

II) PA HLA, NỮ MA XA TSU

Nhù ú dú đu mà mó si té dza sò lo pứ mà
Tsì le hlà tsé tsè đu thụy í mà sì dza
Ứ đu mà mố sò lo pứ mà
Tsì le là xé tsè đa thụy ì mà se o
Gạ dzà khaalógá ne to dzè là gạ đa kha ló
Sò lo thụy í thì thụy sò ne mò là ga
Gồ sư tho lé gá nà tò dè làgò sư tho

Cá hungú gố à khồ MÌ NỪ LỘ DỰ Ự PHÚY lá ne de
So lá po lá p' ho á so lò thì lạ thụy lykhư lý ne
So tù pứ đulò xá tó mó mà tà tamó lá á
Tsị le tá p' hô ó só na tsị lạ khự
Tsị le lạ tsé sè đa thụy ì sì nha á
UMA po ư xà nhí mà dza
Ché ni tù khòda cá sồ nô bì gố
Mí MA po ư xà dùy mà po
Ừ e lò pứ thó p' hu sì đa bì ló
Nhù sò lu tú lu mả ilá ne tò pứ mà
Tsị le dà tsé sè đu thụy ì sì nha na lá đó
Ỉno tsì tư há le ca no dzá tò sú cà
Tỷ tsự tá há lé ca lỵdá to sòng cậtsì tsị tá lé ca lỵ a

Ta ca tsị trờ hừ ne tá cà xà nha ca lá ư
Sò gà cư nù mí ì goong lé ca ư dế le

Ìno ca xà mà tsí lý ưtò khò bì
Khò mé tè xa thùy ì mà na lý á
Gạ lý pe xa tsí óđẹ xa mà tsí
Đẹ li pú ga nò ó cá xa thùy í mà na li
Nhù ú tsị trự há lé cá no dó to p' hò cò thì tsự p' hứ lé
Thì sứ p' hứ lé ca ừ dó tốp' hó cà thì tsự p' hé
P' hó ca thì sứ hứ lé cá no dó p' hò cò thì tsự p' hứ lé
Thì sứ p' hứ lé ca ừ dó tốp' hò cà thì tsự p' hé
P' hó ca thì sứ hừ ne p' hó cà Xà nha Cà lá lạ
P' hò cà cà NÙ MÍ Ý GÒONG lé ca ư dế
XA NHÀ thì tsị ca né NÙ MÍ trùy li ì
lé ca ừa cư thóong tsị trử li í ne
Mầ ca mà ừ tò XA NHÀ mà mà ca mà ừ
XA NHÀ mà ca mà trử lý ư lý
Mầ bĩa xá dí trử li ì lé ca ư ụ mà mà bĩa ca dí
Mí ma mà mố dzà dzùỵ thóong trị trử lý lá ca ư dế
Nhù ú thì trự há lé cá nô da tò ì cà thì trị há le cá ư
Thì trị ư jí ca ư tò cà thì trị tsứ
Sư ca thì trị hừ ne tsứ ca xa nhà ó
Í ca à cư NÙ MÍ Í GÒONG lé ca ư dế
Xa nhà thì trị ca ne Nù MÍ Í Gòong cư
thóong trị trử lý ì lý ca ó
Xa nhà thì trị ca ne Nù MÍ Í Gòong à cư thóong
trị lý ì lé

Mà bi xá dí trư ly ì lé ca ca ư ư mìa màbia xá jí
 Mí me mà mớ jà jùy thóong trư ly ì
 Mà ca mà ư tò xa nhà ma ca mà ư
 Xa nhà mà ca thúy ì mà trư ly
 Ca lý pa xa sí ó đẹ xa mà jí
 Đẹly pú gagna ó cá xa thúy ì mà nà ly
 Thì trị há lé ca no dá to còng cà thì trị há lé
 Thì trư Truỳ Lé ca ư tò còngca thì trị thúy lé ca
 Trúy ca thì trư hừ ne trúy cà Xa Nhà ca u
 Còng ca à cư Nù Mí Í Gòng né ca ư lo dé

Mà ca mà ư lý ư tò Xa Nhà mà ca mà ư
 Xa Nhà mà ca mà trư
 Xa Nhà thì trư ca ne Nù Mí à cư thóong trị ư ly ì lé
 Ca lý Pạ Ca Tsí ó đẹ xa mà tsí
 Đẹ ư pú ga nù ó ca xa thúy ì mà na lý é dza ư lý

Nhù ú thì trư há lé ca ư da tò hla cà thì trư há
lé ca ư
 Thì trư p' hú ne ca ư tò hla cà thì trư p' hú
 Phú ca thì trị hừ ne phú ca xá nhà ó
 Hà ca à cư Nù Mí Í Gòng lé ca ư dé
 Mà ca mà ư lý ư tò xa nhà mà ca mà ư
 Xa Nhà mà ca thúy ì trư ly
 Xa Nhà thì trị ca ne Nù Mí à cư thóong trị trư
li ì le

Mà bia xá jí trừ lý ì lé cà ư tò ù mìa mà bia xá
jíMí ma mà mớ

Mí ma mà mớ jà jùỵ thóong trự trừ ư lý í é cà ư

Cà lý phà xa xí ó đẹ xà mà xí

Đẹ lý tú ga nù ó ca xa thóong ì mà na lý

Khọ mé xà nu ca lá nà ì xà xà nu ca lé

Khó ta tá Lạ Mu á gá ca lý á nè ì xà Lạ ma á gá
ca lý ó

Nhí tsè ngà ma ca lý á tà thì thóong ngà ma cá

Ìno đẹ to lé te xá ó chó ư ì dà cà lý là

Á nà é tse ma mó phơ ca li là a

Nhà ụy sò mathé ne song ma mào chòong ư á

chà ca lý la lá đẹ thì puy hò khá ca lụ lá

Tru là nhì mó p' hủỵ ma tsụ. á ca lý la á ạtse

nhì mó puỷ ma dụ á

Tò o lá nu p' há ó ca lý lạ á Nhó Ma dụ á

Chà gá lé ne te xá ó ca lý lạ a tá lạ

I Xà Lé Te Xá ó ca lý lạ á

Mà ca mà ư nà Xa nhà mà ca mà ư

Xa Nhà mà ca thụy ì ' mà trừ lý á dza ư đẹ

Xa Nhà thì trự ca ne Nù Mí à cứ thóong trự trừ
lý ì lé ca ó

Xa Nhà thì trự Nù Ma à cứ thóong trự ư lý ì lé
cà lé đẹ

Ìno cá xa mà tsí lé dza ư tokhọ pí pí

Khọ mẹ đẹ xa thụy ì mà mà na lý á dza ư

À dư mí thể dự i dza ó tò cà ly
 Đệ gá mí huy thể ùy già huy nấ dzáo tò le
 P' hò te lé te xá ó tò p' hò chà ca ly lọ á dé
 Khu p' hì sì sử ca ly
 Sùng mó má e á chà ca ly lạ nấ dé khồkhồ
 Lú Trụ ca ly lạ
 Nhì mó phúy ma trú á ca ly trú tu à nhì mó
 phúy ma trú a
 Chà gá lé te xá ó tò tá lá ì xà lé te xá ó ca ly lạ
 Tù go lạ u phía ó ca lylé Nhó Ma tsò già lạ u
 phía ó ca lý lạ na dé
 Mà ca mà ứ tồ Xa nhà mà ca mà ứ
 Xa Nhà mà ca thúy ì mà trừ lý lý é cha ư
 Mí u chư lư Dé Khó lò é chố ư tò ga bĩa chư lư Dé khó
 Na Sù À Sé ca ly lạ ó tò Hu Khà Na Su A Séca ly
 Chà tá á chàmù de ca lá lạ ư tò Tsá Hó Mu Thè ca
 Nhì mó p'húy machú á tò sú đu A Jẹ nhì mó
 p'húy ma tsú á
 Tò ga lạ gụ phía áo nhú mà tsè gà lạ ụ pia
 Chà tá lé te xá ò ca ly lạ mé tá lá ì xà lé te xá ó
 cá ly lạ ne
 Cá xa mà tsí lý ư Tò Khù P' hì
 Khọ mé đê xa thúy ì mà na lý lé cha ư dé
 Mà ca mà ứ tò xa nhà mà ca mà ứ
 Xa Nhà Mà ca, thúy ì mà trừ lý lé dza ư

Nhù ú kò mé Sù Tư xá ó tò sừ nà só trọ xá ó
 Gồ tsế á mé ca lá lạ á tò khó ta lạ tẹ gồ tru mé
 ca lỵ lạ ư
 Sòng mó má e á chà ca lỵ lẹ ná dé Khồ Gồ lố
 trú ca lỵ là
 Nhì mò Nhuý Ma trú á ca lá trú du À Jẹnhì mó
 phúy ma trú á
 Mà ca mà ư nà xa nhà mà ca mà ư
 Xa Nhà mà ca mà trừ
 Xa Nhà thì trụ Nù mí à cư thóong trụ trừ
 Xa Nhà thì trụ ca ne Nù mí á cữthóong trụ lỵ ì
 lẹ dza ư

Cầ lý à do mí thể dư
 Đệ gá mí huy thúy ý sòng ì dza ó
 Chóong lo thúy í Mí ma khò trụ ạ tho dokhó ta
 JAMA mì trụ cá lý lạ nó tò nhu trụ JAMA mí
 Sòng ma LẠ Ụ P' HIẾU o tsó ư á chà ca lý lạ ná
 dé Xà Cù Khử nhú ca lý lạ
 Chà gá lé tê xá ó ca lý lạ ná tạ le ị xà lé xá ó
 Tò gá lạ ụ ụ p' hiếu ó dé đnhế ma sì sì già lạ ụ p' héo
 Mà ca mà ử đô xá nhà mà ca mà ử

Ì no ụ ma thùy e ù trứ ló e ù tù ló treca lá na tò
 sò trí ló tre
 Í ma mé tru lu é mớ tsó Jừ Hà trứ tò ca lỵ lạ
 Nhì mó p'huy ma trư é ca lá tạ ư trứ đa À Jẹ
 nhì mó p' hủv ma tru

Sù nũ mì dư ca lá á

Trú lú ử tsu ử sùng ca ly á le dé Ngà chu mì bu
ca ly á

Thì nô sùng pu ong p' u ý lé cà ử dé thì nô

Ló u ló mì sùng pu ong p' há í lé cà ử

I no nhí tsì nga ca lá na tò thì thóong Ngà Ma ca
Há nga à tsé ca ly á Tò Khồ Tsè há nga à tsé ca ly á
Nhù ú thì trụ Ha lé ca lá dá to ha cà thì trụ gá
lé cá ử

Ha ca thì trụ gá le ca ử

Ha ca thì trụ hữ ne gá càxà hha cà

Ha ca à cư Nù mí í gòong lé à cư Mà ca mà

Mà ca mà cư lá da xa nhà

Xa nhà mà ca mà trừ Xa nhà thì trụ ca ne

Nù mí à cư thóong trụ trừ ly í lé cà ử

I no dẹ xa mà trí lý é cha ử tò khọ pì Khọ me ca xà

Khọ me ca xà thúy ì mà na lý é dza ử

Nhù ú thì trụ há lé ca da À Khừ cà thì trụ ha lé

Thì trụ sùng í ca ử tò Ổ HOAA thì trụ tsứ lé ca ử

Chứ ca thì trụ hữ ne tsứ cà xa nhà cà ó

HOAA cà à cư Nù mí í gòong lé cà ử dé

Mà ca mà ử lé to xa nhà mà ca mà ử

Xa nhà mà ca mà trừ

Xa nhà thì trụ ca ne Nù Mí í gòong à cư thóong
trụ trừ ly í lé cà ử

Mà bia xá dí trừ ly í lé cà ử ù mà

Mí ma mà mứ dzà Juy thóong trự ứ lý đìo lé cà ư

Nhù ứ thì trị há lé há lé cà lá Já tò Gạ cà thì sứ
hálé cà ư

Thì trự thú lé cà ư tò Gạ cà thì trự thú lé cà ư

Thú cà thì trự hừ ne thú cà xà nha gà ó

Gạ cà à cư Nu mí I gòong lé cà ư

Cà lý à Jòomí thè dư lý dza ó

Đẹ Gạ mì huy thúy ì súng ự de

Ỉ no đẹ xa mà tsí lý ứtò kho pì đẹ xa mà tsí

Khọ me cà xà thúy ì mà na lý lé dza ư dé

Nhúu thì trự ha lé cà ló já tò trị cà thì trị há
lé cà ló já

Thì trự pe lé cà ư tò Trị cà thì trự pe lé cà ư

Pé cà thì trị hừ ne pé cà xa nhà cà u

Trị cà ư Nù Mí í Gòong lé cà ư

Thì trị há lé cà lo já tò Jóocà thì trự se lé

Thì trự se lé cà ư tò Joo cà thí trự xe lé

Se cà thì trự hừ ne xé cà xa nhà cà u

Joo cà à cư Nù Mí Í Gòong lé cà

Mà cà mà ứ lé dzadxa nhà

Khò pì đẹ xá tsí o cá xa mà tsí lý é ché cư

Khọ pì đẹ xa mà tsí khọ mé cá xa thúy ì mà naly

Thị trừ há lé cà lo já to Nhù cà

Thì trự cà lé cà ư tò Nhu cà

Thì trự há lé ca lo já tò Mò ca thì trự há lé
Thì trự ú lé ca ư tò Mò cà thì trự u
NHÙ, MÒ JÓO ca thì trự trừ ne ú cà xa nhà ó
Ca Nù Mí Í Gòong lé cà ư
Mà ca mà ứ lé đa xa nhà
Xa nhà mà ca mà trừ
Xa nhà thì trự ca ne Nù Mí Í Gòong thoóng trự trừ
Mà bia xá jí trừ li ì lé cà ư tò ù mia mà bia xá jí
Mí ma mà mứ dzà juy thoóng trự trừ ly ì lé ca ư jé

Ỉ no thúy e nhí tsì Ngà ma ca lá ne tò thì thúy
ngà ma la lá né
Há nga à tsé ca já lá ne to khó trì há nga à tsé
ca ga lá
Hà hni thúy í pú đẹ mì huư ca lá na mì, xó hu
ư ca lá

Khá cá nhò so tse lọ ca ly á
Ỉ no sí lo thuế ca ly á na khá cà sứ lo thuế do
Ò ma à mé tò chè cà Òma à mé
Tsó ca lá nô, À cò Ta E ca lá lạ ư lá

Hà nhì thuế e à Jà ca ly lạ ưỡ độ mí gó lo tri joo
À nhụy à jà ca lá lạ ưỡố hù pà ra dé
À tsùy thúy èa jà ca ly lạ ư ứ sủng u ra jó
Lọ Pồ à jà ca lạ ư Sế Ló Khó E
À Puý à jà ca ly lạ ứ Sủng Tù Pù sì ta e dé
Mà ca mà ứ lé dza xa nhà mà ca mà ứ

Xa nhà mà ca thúy í mà trừ lý á
 Xa nhà thì trụ Nù Mí á cứ thông trụ trừ lý á
 Mà bia xá jí trụ lý ì
 Mà bia xá jí trụ lý ì lé tò mì mà
 Mí ma mà nú dzà jùỵ thông trụ ứ lý dì lé ca ư

 Nhúu Hà Nhì pứ đệ mì hủ ca lá ne tò mì
 số hữu hữu ca
 Púy ca ná lo À Co Ta É
 Sóong tá ì no tsóong lé á tsì, tsùy lu thông á lé da
 Tsò già thúy e sò lé á ne thùỵ trụỵ,
 trụỵ luthóong ì no
 Ự ta thúỵ êu hlé há ne thì Trụỵ Trụỵ lu p'úỵ á le
 Mí ta ị no mí hlé á ne thì Trụỵ,
 Trụỵ lu thôngá á le
 Ự ta Trụỵ ư ự trụỵ trụỵ lu hu tsóonggià
 hủ trụỵ ó dế
 Ựta thúỵ Ự Jé ne thùỵ thì trụỵ gu thúỵ ư
 Mí ta lý é mí hlá á le thì trụỵ gu thúỵá
 Mí ta trụỵ ư mứ chà Đù Đu À lu trụỵ ó dế
 Ự ta trụỵ ư ự trụỵ trụỵ lu tsúỵ già hữu
 Djé lá gu á khá trụỵ trụỵ ứdjé
 Trụỵ lá uó trụỵ ma mà gada é
 Mí ta trụỵ ư mí tre Đù Đu à lu trụỵó
 Tsụ lá ga ạ khá trụỵ trụỵ ư djé
 Djé lé gu ó trụỵ ma thúỵ ì mà ga gà

Ỉ no sò kha thúy é sò léa ne thì trùy trùy gu thúy á
Sòongư ta trùy ưsò trùy trùy gu thúy á

NHÓ MA PẠ TSA

Pa tsá trùy gu thúy á
Sò lá kha ó ỉ no khá trùy trùy ư djé
Hé hé go số trùy ma thúy ỉ mà ga gà
Ỉ no nỉ tá trùy ưnỉ trùy trùy
ga thúy Mí Ma Ló Gó

Ny lá khá e khá trùy trùy ư djé
Mà la gu ó trùy ma thúy ỉ mà ga
Tsóong tạ sóong lé e thì trùy trùy gu thúy á
Tsóong tạ trùy ưtsóong trùy Tò P'hè Mô Mí già hươ
Nó lo tsóong lá gu e khá trùy trùy ư djé
Trị lý ne lá gu ó trùy ma thúy ỉ mà ga

No lo chóong thó già hươo chóong mé á le thì
trùy gu thúy lé ngá
Tsóong lý thúy e tù p'he Mô mí già lý trùy
Nó lo cóong lá ga ne khá trùy ư djé
Tsị le nè ma gu ó trùy ma thúy ỉ mà ga gà

III) HÒ CHO MA DJÓ THÚ

Già mì NaChé Ché sừXà chá á djé ca lý lá á tò
ché sừ xà cha ấ hé

Già mì na ché trụ
 Ché trụ trụ tổ pờ la hò o ca lá lạ ư
 Già mì NaChé Ché Hư
 Ché Hư già mì pú đẹ á hư ó mó khó số ư dje
 Mà Sóng khụ p'hu sóng à ma tò thó cù à pư
 Già mì Na Ché Ché sừ tè sừ xà chà á dế
 Số khụ, khừ ó mà che jù y phù
 Khò kha à ma nhuý pé ché ư tò khì mò à ma
nhuý lé che ư
 Già mì Na Ché Ché trụ ché to pừ là à ho djé
 Số khụ pa ché gạ e mà bị
 Khò khà à ma nhuý pú ché ư tò mà ga à ma
nhuý pé ché ư
 Già mì Na Ché Ché Hư
 Ché hư già mì pú đẹ hiuo mó khó sóng à ma
 Tsị đẹ đẹ lágu é gó trùy nothuý ì ga úng gá djé
 Nó lo trùy lý gú e thúyì trùy lo gà
 Ta ne po sùng sùng ư djé già mì mì sí ta ne pò tsang
 Tho ma ta ne à khò kha ư djé

 Mà Sóng khụ p'ho sóng á ma tò thóong khụ
ap'ho sóng à ma
 Già mì Na Ché Ché Hư tsé ó gia mà pú đẹ
 Á hư mố khoố sóng
 Ta ne p'hò sùng tsùng ư djé gì mì sì nha ne p'ho
tsùng sùng ư
 Thó ma ta ne à khà kha ư djé

Nó lo sùng lo kha e trùy nò gà
Tsi ne nè la gụ ó trùy nothúy ì gà a
Be Jòong á trú sòng ư á ma nhì si be jòong á trú
sùng ư djé
Già mì Na Ché Ché Hư ché joónhì si be jòong
á trú sùng ư djé
Già mì Na Ché Ché Hư ché joónhì si be jòong á
chóong mó
Be gó xà gó bi chxé lạ ư djé ne già mì Hò tự
Bẹ dô xá gó bi chxé lạ ư
Sò lo sò ư khọ tà tù ló cá mó
Nó lo nó mì xá ư mì xá ca cá ma cá tsò hừ ư đế
già mì djé netsò tạ
Già xá gó bi trí lạ ư
Na Ché Ché hư ư lá joobè á nghệ ngữ ga djé
Thùy sí thùy đẹ à sú hé lá djá
Thùy sí thùy đẹ nhì pô ta à sú số khồ le chá
Gà ta ne po tsúy mà sòng nha, á già mì mì si
ta ne pô tsúng mà sòng nha á.
Thó ma ta ó à khò mà thúy ì mà khai nha
Khò ga à xú lạ ne khò ú lé ga ne
Khò ư xá à nha phìa gố lạ ne khồ á djé lạ khà Ấ
QUÍ lạ ne khò
Ỉ nô gó nô mà chó nhaá lé é dza tsé nhì gó nô mà chó
Si tsế khu nô MẮ PA NHA

Già mì Na Ché Ché Huư dò lạ mà nhi dzò gó hλό á lá
Dzò khứ ma nhi dzo gù mà ga lá

Già mì Na Ché Ché Huư drò lạ mà nhi dzò
gó hλό a ká

Dzò khứ mà nhi dzò gvư mệ ga lá

Mí no mà sóong khụ p'hu sóong à ma tò thóong
a p'hu sóongà ma

Mí nọ ta ne pô tsúng sóong ư lá mà é mòdja mì sì

Thóong ma ta ne à khò khai ưlé mà é mọ dja

Ỉ no khừ chi khó tsung bạ ne tò djè lạ khừ trỉ na chxứ

Tsá dza hò xá djà mì tá khùthung ne bạ ó

Xá hò cda xá í lá tò e thì khòong

Púy mì thì ló khái ego hừ hù ga ì hλό

Ỉ no xá ó hò cda xá ì ne púy mì thì hò

Chxì hλό khá ego hừ thùy ne hù í ne

Ỉ no p'hu ma chxé p'hu í ó già mì hò lò mà ga chxà é

Ứ ma gò ló chi ư ứ lò mà ga tó

Sò mí ma còng cú xá ó đa ne hu á ngá mí Chxé
có ù tạ tạ ó đa ne h

Ứ pì pì thùy djè tè ma nhì trukhá sử mia dza lé ì ứ

Dì Ma ní mí meo ngứ né tò ứ tsụ Dì Ma ní mí mo
ư ngá a

Ỉ no tsé nhì chxứ ma xá ó khừ ne tò cá tsú tsú ma xá

P'hu ma chxé p'hu trỉ í già mì hò là mà ga chxà é

Ứ ma tsé ló trỉ ư già mì tsé la mà ga tó

Mà ga già mì xạ gố ừ đa thóong ì mà gà
Già mì Na Ché Ché Hưu hò xá nó trụ chxàngừ
Trò te há xạ gồ uló mí poma

• Tsé nhì trú ma ó no tsú ú á chxa ừ tò cá trú
Xị tsé gụ ma ó no tsị ú gá chxa uto cá gụ gụ ma
ó no trị ú

Mà khư Sớ chí kha í í té trú ừ tò sú sò mà khư sù chí
Sò nô mà khư sú p'ạ trú ga í lé
Ẩ nha ừ gồ djé lý ì lé trú ga trạ ừ'ạ trú a nha ù gồ
Sò la thúy eá sữ nó mađu kha tsùy ga í

Mà kha sù trí kha í í lé trú ừ sú tò mèkhư sù trí
Há Xa ừ khó pi í í lé trú gá trạ ừ tsí tò Ha xa
ừ khó pi ga í

Già mì Na Ché Ché Hưu

Ché hưu già mì hò xó nó tsu chà ngừ
Sì go gư mà gú lạ é nó gư gư ơ thúy ì màga á
Mà khư sù tsí kha ga lá á tò sú sò mà khư sù tsí
Sù no mà khư sú p'ạ thúy ne trú
Ẩ nha ừ gồ dú á là p'ạ trịu à nha ù gồ dú ừ
Sò la á sữ nó ma đa khả thúy ne trùy á
Mà khư sù tsứ kha ừ tò sú sò mà khư sú tsí kha
Ha Xa ừ khó p! í í á là tsí thò Ha xa ừ khó
Sì go gư ừ mà gú á nó go gư ừ thúy ì mà ga

Ìno gá no mà chúy nha á tò tsé nhì go lo mà
chúng nhá a

Lọ Pừ à ta nó í góong tsé lé i trù là à ta ngư
Sùng lo há ư à sòng ngư lo djá
Ì no hà ư á cóong ngư lo djá ư chóong tò
Gío tru tsì ó sùng trù nó ì trì la tú lá
Gía thó khư ne sùng thò thì ne khư
Sòng tsàng ì nó tsu lá hu á
Sòng méeo ì nà sử là hu ga lá
Lọ Pờ à ta gío trú tsì lé mà ngư sùng hu mà
tsì la da lé
Sòng tsà tru ư mà ngư miiahu lý chxà mà sì
Sùng méeo sử ư mà ngư miia hu lý ư mà p'hừ
lý dza ó
Ì nó góong lo mà chóong nha á lé dza tsé nhì
góonglo mà djo
Sì tsé khự lo thùy ì mà pa nha á tò

Mú tsí à ta nó i hừ sì lé i tsù là à ta ngư djó a lá
Hừ trú trị ó sùng tru nó ì trị la tú lá
Sòng trà ì no tsu lá hu á
Sòng méeo thóng né sử lá hu á

Ngư tru à ta hừ tru tsì ne mà ngư sòng tru mà trị
Hừ thokhư ne mà ngư sòng thò mà khư djé

Hứ hự tsị nemà ngư sòng thò mà ngư sòng hu
thúy ì mà tsị la dé
Sòng tsà tru ư mà ngư mĩa mó phùy hu mà p'hừ
Sòng méeo sử ư mà ngư mà hu lý chxà mà sì lạ da

Ấ Púy à ta mó hu sú tsé lé í trù lạ à ta ngư lo djá lá
Sòng tsú tsị ó sòng trù nó ì trị la tú lá
Sòng hu tsị so sòng hu nó ì trị la tú lá
Sòng tra í no tru lá hu lá
Sòng ló ha ư à song ngư lo djái no
Ì no gaqlo mà chúng nha dja tò tsé nhì
Sị tsé khu lo thúy a mpa nha
Ấ Púy à ta hư trư tsị le mà ngư sòng hu mà tsị
Hứ to khu lé mà ngư Sòng thò mà khu gia
Sòng trà thú ưà à ngư mĩa mó phùng hu mà p'hừ
Sòng méeo sử ư mà ngư mi hu lý tsà mà sì da

Sáng Dề à ta nó ì ò tsé lé í trulà à ta ngư dó a lá
Go trù tsị ó sòng trù nó ì trị la tú lá
Gò thú khừ ne sòng trù nó tru lá hu á
Sòng chxà ì no tsu lá hu á
Sòng méeo ì no sử lá hu á lá
Sòng á ha ư à sùv ngư lo djé
Sòng Djó à ta ù tsụ trị le mà ngư sùng hu mà tsị
Ho to khu lé mà ngư sòng thò mà khu dje
Sòng thó thú ư mà ngư mĩa mó phùy hu mà p'hừ
Ì no gó lo mà chúng nha á tò tsé nhì gó lo mà chúng

Sị tsé khu lo thóong imà pa nha
 À TSÒ à ta nó í hò tsé lé i dư lạ à tangư á
 Hò dư tsự ó sòng lu nó i tsị na tú lá
 Sòng trà i no tsu lá hu á
 Sòng méeo i no sừ lá hu á
 À tsò à ta sùng dư tsị le mà ngư sòng hu mà sì
 lạ dza dza
 Sòngtsà tsu ư mà ngư mia hu lý tsà mà sì
 Sòngméeo sừ ư mà ngư mia hu lý a mà p'hữ lý í la
 Í lò nga á mà chóong nha á tò tsé nhì

Sị tsé khu nô mà p'hè
 Tsé nhì jé no chóongư gó chóong à tsò sú è mà p'hò
 Sị tsé khạ lo pạ ư khu pàa tsò su ò nù te nha

Khu thó À Púy lò khu thó À Púy
 Hà lo hẹ há lý ư à hà é le lé
 Sòng ta trùy ư ngư ngátú á HÒ THO MA DJÓ
 ngư na tú lá

Sò lo tú tu mà mó gia pử mà é
 Trị te thùy i H Là Tsé tsè đu mà sì
 Sò lo mà tsa ngư í lo giá pử mạ mà dja ngư í lo dza

Ì no ca tứ có ư mà sú mò dza sè hò tù nà mò
 Tsé tsé có trị mìa đu mò gá lá ư nè lò pử mọ lá
 Ngà tsé có ư mìa đu tsé khu mà mò đe

Tsé tsé có tri mà tù ừ na lò pử
À mí Lạ Nu Á Gá chề thò ca ne ga á tòka tsụ
Lạ Nu Á Gá chề thò
KA Bư Lạ Gôi DRé P'Ha chétho ga ká ne gà á lá ự
Cừ tù lọ mé li ừ già huy dé è cừ mìa lé truy hé
á lý hu sị tsé lé truy lé
Súng truy lọ mé lý ừ già huys súng mìa lé truy
hé á lý hu sị tsé
Hà truy lọ mé li ừ già huy hà mìa lé truy héá
lý hu sị tsé lé tru
P'húy truy lọ mé lý ừ già huy p'úy mìa lé truy
hé á lý hoa sị tsé lá truy
Già no cò tị ló mé ừ già huy cồ mìa lé truy hé á
lý ne sị tsé
Súngttruy lọ mé ừ già huy súng mìa lé truy lé
lé á lý ne sị tsé
P'húy truy ì no lọ mé lý ừ già huy p'húy mìa lé
hé á lý ne sị tsé lé truy
Lạ-Mu-Á-Gá già huy tò ca trụ Lạ-Mu-Á-Gá
Ka-bư-Lạ-Go-Djé-P'Hà ca no bư lá hu á
lno tsị lá khư nó nò ne trị lạ thế no bư lá hu á
Tsị lạ khế nó nò ne tsị lạ thế no bư lý ne
Pạ ca ư nhụy mà khó đza é de ca à dé pử đa jà
mữ à tru mà pự gia
Ca tư gò hừ già nó sú gạ chạ lý mà hừ
Ca trú gò pa pa pa gố súng ga cha lý gólo dá

Chạ le po só í ga ca lé é a mà mừ chạ chà po só
Khò má lúy rtuy pò giò í a cá

Hu pia mà dja che lé mà dja tò hò mừ mà dja
tsé lé mà dja

* Hu pia tsé pú khù ne cù ga í cá
Mà tó ló mé mà dja tò ngà mà đo ló mé mà dja
Ngà tó ló no ừ hiukhù ne pú í cá
Chxí má mà tso ló lé mà dja
Chxí trúy ừ tso ló lé mà dja
Chxí trúy ừ tsò già mừ khà nẹ cù ga í cá lo
Mụ na mà đa chóong lé mà dja
Mụ na chóongmò pùỵ sì hà beppú ga í lá
Pìa go mà tru đế lé mà dja
Pìa tru há mó ló ne xé sò je ne po í cá lò
Hò nhù nhò ne ga á tò me sừ
Á hu xè nó gú ne tò khá sừ xèno ga
Khà p'ừ khà hlé gá ne cừ te sú tè khà p'ừ, khà lé
Khó sừ, khó né tsí nư à sú ú nè the ne gá ó
Cá khó thúy ne xà Ò Mé ma tù pừ thuyne xà ó
Pừ xó í ga cá nò mà mừ
Mà mừ trạ tra nu sóong cà
Khọ má khuy trụ pò dzò í gá ca

Ỉ no khá tsa pi é pú ne
Khá só à nha mé è hừ đa í cá
Mà pú già é xá đế cha ừ pù à già jùỵ xá pí xu xu ga lá

Mà ta chxé má pú uthò là già huy ư hlo tsé trị ga lá
Thé ó cứ ga pu í ca nò gò khò
Gò ló tsoòng ư cừ tù mè ne sò í cá
Gò khò thúye gò khà mà ná tá te po ý cá no
Gò lò tsò ecừ p'úy mà pimè nè thúy ne sò ý cá

Nhù ú trạ chà po số ý ne tò mà mừ trạ cha po
xó í ne
Ka thó bi é cá ne ca số à nha mé e hừ đa ứng lý
ne ý ơ

Lạ mu á gá già huy é è ca trụ lạ mu á gá già huy
Ka bư né sị mí sù ca no bư lá hu á
Ì no trị lạ tư nó mò ne trị lạ nó bư cá lá hua lé
Trị lạ tư no ngò ne trị lạ thế no bư lý lé
Lạ ma khó gó é cha í tò bư lý lạ ma khó gố
Khó trị lạ mí dự cha ú tò khó trị gó trụ dư í cha ú

Bư lý pạ khòong á là á pạ pạ khòong ó á
Pạ ca ừ nhúy khó ga lá dé cè a dé pử đu già mì
à trù tự ga lá

Sò lo mà chà mà ngừ tò pử ma mà chà mà ngừ
Sò lo chà ne pử khứ gó li á tò pử mạ chà ne pử khí gió
Sò lo pí đu p'ho é tư no é tư no thì lạ thúy ne bư ó
Trị lý ì nó há đu p'ho é tư no thì lạ thúy e bư nó
Trị lé thúy e hà mà cha ne đa khứ gó á lá

Khụ thóong Á Púy é è puvlà khụ thóong Á Puy
Hà lo hê há í í Hà lý í e
Púy thu thó ma pạ á là khai thù thóong ma bạ
Hà nhì à ta sò mí bạ ga lá ú đư Hà pía dừ

Ỉno thúy í sò lo sò thú mà dề à sò tu
Khó tru á nhúxé ga lý cá u gá sò gà đư tru á nhú xé
Sò lá khu tru xé lý cá nò sò già

Khụ thó Á Púy í è Púy lò khụ thó Á Púy
Pề thu thó ma bạ á là khai thù thó ma bạ
Khó tsí má ú trù ma đư lý lò sò mò bạ ú trù ma đư
Púy thú thó ma tò khai th

Tsị lạ đư tsị tsa tsa tử ca ư dế
Tsị đư lý ư à gái lý ư sò lò thung ma nề
Hà Nhì à ta sùng suý đư gà pá dừ
Tsị lạ đư ư sùng nuý à hư mà ngó mà ca
Tsị đư à gá sò lo thúy í mà nù
Ỉno Hà thù khố cá già huy khú gà khò ga ca
Na sồ già huy bì thú già huy khó ta pì khà
Hà thú khò ga lý ne gia huy khú ù khò ga lý ne
Khó pa pía la khoóng ú gà tò sà khà pa hla sề kháng
Á lu lu sử Púy ư mó tò sò khò á lu lu sí Púy ư mé

Ỉno có co chó cá mà đư lá tò sò mà có có truy xá
Mì ma chò chú lá ó dò chà thúy uý mà thù lý á là lé

Khụ thoóng àA Púy é è Púy lò khụ thó àA Púy
 Púy thú ma bạá lả hu khai thù bạ á lả hu
 Púy thú p'hè khai lả hu à già huy khó tá phi khả ứng
 Xà há mia xì lý xù
 Xả mó à tri lé e mia xù à tre le
 Khó mó à nhe tà dùy xà ne mừ é hu gá chí
 Lả lá tsé nhì à lả
 Hà cá ý á lả le hu ừ tò tsị lả hà á lý á lả le huh
 Ỉ no cá lý mí thể ca lý á tò là ca lý mí thể
 Sò ma thúy ne ca lá mí ma thì p'hòtrùy ga lá

IV) CA LÒ CA CHÓ KHÒ

Sòng go mia sí lì sì
 Sòng mó à tre é e tri trụy à tre
 Lả nó tsé nhì à lả
 Hà ga í á lả tsị lả hà ga ý
 1) *Thó ma nhù xé í ga á é tsị lả thó ma nhù sé*
 Thó ma nhù xé ừ ma nhù chề thúy ne tù
 Hà ga ý lả tsị lả
 2) Tsị lả *Chè mi mi hlóly á tà*
 Cè mi mừ hló ừ ma xà chề thúy ne tù
 Hà a í lả lả tsị lả
 3) Tsị lả *Mò pu mò mò pá í á dé*
 Mò pu mò pá ừ ma mò ctè thúy ne đa
 Hà ga í lả là le tsị lả hà ga í á lả le

4) Tsì lə *Mó ly mó sé a dé*
Mò ly mò sé lý á dé
Mò ly mò sé cứ sẹ thùy ne khà

Ìno hà ga í á lə tsì lə hà ga í á là le

5) Tsì lə *Mó so la tứ*
Mó so na tứ ử ma tsạ đự thùy ne đu
Lə ló tsé nhì à lə

Hà ca í á lə tsì lə hà cá ý á lə le

6) Tsì lə *Nà malò mé ly á dé*
Nà ma lò mé ử ma gạ chèthùy ne đa
Hà cá í á lə thì lə hà cá í á lə le

7) Tsì lə *Ha sa lò mé ly á*
Ha sa ử khó ử ma ú chè thùy ne đa
Lə ló tsé nhì à lə

Há cà í á lə tsì lə há ca í á lə lé

8) Tsì lə *Hà nhì à ta mí tsạ Na cho cho ử lý á dé*
Na cho cho ử ma tsó chè thùy ne đu
Hà cá í á lə thì lə hà ca í á là lé

9) Tsì lə cứ đụ lò mé li á dé
Cứ đụ lò méứ ma cừ trùy thùy ne đu
Hà cá í lá thì lə

10) Tsì lə *Sú tù ló mé ly á dé*
Sú tù lò méứ ma sú trùy thùy ne đa
Hà gá lý á lə, hà gá lý á lə lé

11) Tsì lə *hà tu lò mé lý á dé*
 Hà tu lò mé ừ ma hà chè thúy ne đa
 Lə lá tsé nhì à lə
 Hà cá í á lə thì lə
 12) Tsì lə *p' hứ tù lò mé lý á dé*
 P'Hứ tù lò mé ừ ma p'hứ chè thúy ne đa

Khu tó ÁPúy é s Púy ló
 Hà ư hề Hà lý, ÁKhà é e lé
 Ì no pá ó hò thó p'hí lý cá no tà mì pá o hò tho
 p'hứ lý ca
 Tù má pá e hò lò chà ga chí lý cá lò
 Ì no pá á hò thò p'hí lý ne to tù mì pá á hò thò
 p'hí lý ne
 Tù má pá e hò lò chà ga lý lé
 Mà pe khai na pe lý le tò hle cà khai na pe lý
 mó ga lá ó
 Mà pe khai na pé lý ne tò hle cù khai na pé lý ne
 Tò p'hù lá ne tsố há sí
 P'hu lá ne ngà há ú tsụ thì thà cà ga lə á nà lé

Khu thó áAPúy tò púy lò khu thó áAPúy
 Khu gạ mà ngữ mà tsé
 Hà lò hề há lé u Á Khà
 Hè gạ mà ngữ mà tse á lá dé

V) À PÀ NHỆ LY

Ìno gó lo mà tsúng nhu á tò tsé hni gá lo mà
tsúng nha ư
Sị tsé á trụ khọ no thúy ì mà pe hha á tò lé
Tsé nhì gá no tsúng ư gó chổng à tsóng sú e mà
p'hồ nha á
Ừ ma ừ chà lò é chổng ư ừ tạ tsà tó tse é e sù
tré tó tse

Nố í tsị ư tsị nó tò khai chà
Ìno mó tse hế lá ngừ a mó nò
Mó á ú tsụ mó nò xà ga lá
Mứ trụ lý ó tsóng ưmứ khả là mà nhá lý ì e
Í tsị ư tsị mó tò xà chà
Ì no mó tse hế lá hu a, mó nò mó tse hế lá hu a
Mó dú á trụ mó nò xà ga é
Mó tsé hế ư mà ngừ á tò mó nò
Mó jú á trụ mó là xà ư mà ngừ á
Mà mó p'hùy hu thúy ì mà p'hùy lý é cha da é
Hò na ká ná à mà é e hò à khá ná à ma
Nố trì ừ tsị nó tò xà chà trị ư tsị mó ó
Mó tre jú lá hu á mó nò mó tse jú lá hu á lé
Mó jú á trụ mó nò xà ga lá hu á lé
Ì no mó tse jú ư mà ngừ tò mó nò

Mà nó p'hùy hu thúy ì mà p'hí lạ á
Kó mó ma é chóngr ư xà chà mà na é e á hé mè na
Mó txe jú lá hu á mó nò mó txe jú lá hu á
Mó txe jú ư mà ngữ tò mó nò
Mà mó p'hùy thumà p'hồ lý cha ó

Txú đu đu lá ù ní í e,
Tú đu pìà cò đu lá ù ní
Cóng thú pìà gá gá khò khò trừ é è le
Nổ i trụ txì mó tò xà chà trị ư tsì mó lý
Ỉ no mó tse jú á hu ga tò mó tse dú á
Mó jú á trụ mó lò xà ga lá hu é
Mó nò mó tse jú lá ne tò mó lò mó txe jú lá ne
Mó giá á trụ mó nò xà ga lý
Ỉ no ca lý trụ xí gá nef tò pìà già cà ga tru xí
Pìà má ca lá khồ hừ i che á tò
Ỉ no mó tsì jú lá ne tò mó lò mó txì jú lá ne
Mó jú á trụ mó nò xà ga lá ne
Sú khụ thúy ì già cù dì no phu trụy thúy ne mà
súng p'hừ ga á

Súng khụ nhù già ì no te gó mà ca p'hừ
Ỉ no gó lo mà cóng hne á tò txé nhì gó lo mà
chúng nha á
Sị tsé khụ no thúy ì mà pa nha á tò lé
Txì ga à gó á dó é è pìà nhè txì ó á đrố
Txì á xé lé ga pìà phệ tsì ư á xé lé ga ló

Trị ga à gố Á Dố é è pìà phệ tsị ó à gố À Dố
Tsị á xé lé ga é è pìà phệ trị ư xá xé lé ga ló

Tsị ga À gố Á Dố é e pìà hhe trị ó à go á
Pìà nhẹ thúy i chxị cù pạ xa ló nhụy ư
Pìà nhẹ thúy y mó nhụy xà duy thó duy gà ba dé
Pìà nhẹ thúy i chúng thóong lé xà duy thó gùy
gàđ va dé

Ỉ no tsị lạ dư nó tà le tsị lạ dư nó nhẹ lá hu á
Tsị ga à gồ Á Dố é è pìà pạ trị o À Ga á đó
Pìà pạ lý ư chxị cù cà xa lạ nhụy
Pìà pạ thúy i ga púy ngá lò à đồ ga ne ó
Ỉno dố nô pìà gá hu á tò txì pìà dố no phía cá hu a
Mia hú mia gì lý xù
Pìà mó á tre ngà trụ à tre nó
Thóong mo à nha pà dò xè ne mờ hé hu ga trí

Txì pa dó nô p'hià lá hu gá dố ì dố nô phía lá hu á
Trì ca lý ne p'hề lá ne dú ì dú no p'hề lý ne
Hà ga í á cá là thúy pìà hà ga í lá là le
Ừ go ló nú lý ga á tò thúy pìà u go lò mé lý lá dé
Thúy pìà ù ga lo mó à dò trụ pìà ngứ na tú á
Gà pà thúy i txị cà cạ xà lo nhụy tò
Txé gồ khó tó ba nhụy lý ư tsị gụ khí no trụ
Pìà thù à p'húy lô nhô à dò
Txé gồ ló no mà trụ lý ư txì gồ ló no trụ
Pìà thù à p'húy lô nhô à dò

Tsì ga à gố á dố é è pìà bà tsì otxì gò á gố
 Ì no tsì lo dó nó p'hìà lá hu á dó ì dó no p'hìà cá hu á
 Tsì ga dó no p'hìà lá ne dó ì dó no p'hìà lá ne
 Pìà hu pìà xí lý xu già dự
 Pìà mó à tsé mà tsùy
 Hà í á là thùy pìà hà ga í á là le
 Mí gố lo mí í á gá tò thùy pìà mí gò lò mố í ga á
 Thùy pìà mí ga ló mó à dó trù pìà ngư na tú á
 Mà pìà txí cù cạ xa lo nhụy txé go khó no mà truy
 Lý ư thì ga kkó no thùy lá
 Nga p'hủy há p'hủy ngư lo à đồ
 Chxé go ló no mà truy lý ưtxì gò ló no truy
 Txí ư Á- xé- lé- ga é è pìà pẹ tsì ư Á-xé-lé-ga
 Ì no dú no p'hìà lá hu ga tsì pìà dú no p'hé
 Ì no drú no p'hìà lá hu ga tsì pìà drú no p'hè
 Ì no dú no p'hìà lá tsì pà drú no p'hìà ká ne
 Pìà gố lý xi mí xà
 Pìà mó à txi lé i mìa trị
 Hà ga í á là thùy pìà hà ga í
 Thùy pìà Ha xa ư khó tạ e lý á đế ùy luy luy nhà
 tà e lý á
 Xa gá hu ma gạ lá du ứtò pìà khi xa gá lhu ma
 lạ có du ư
 Pìà tà xá gá lhu ma p'hò khừ tự i cha
 Ha- xa ư khó pi á là pìà khi Ha-xa ư khó pi á
 Ì no lá no mà chóng nha ư txé nhì ló no màđ công
 Sị tré á trụ khụ no thùy ì mà p'ha nha

Á-gó á ta lé i mò txé lé i trù lạ à ta ngứ ga lá
Mà mư hò chà thó sị à txé ga ó pìà nó da lý cá
Thù khà mà đứ txị ư sùng ó ló kha á sị tsì ư tsòng
Tsùng khò ma tứ pìà ne tè ó pba á
Cò i tá ní à txe pìà ne tè ó kho ư
Thúy ma p'hò tsúy khai dù pìà ne tì ó kho á
Ỉ no gó lo mà chóong nha á tò txé nhì gó lo mà
chóong nha á

Lọ-pừ à ta ló txé lé i trù lạ à ta ngứ dò a lá
Gió no hlò chà há sị à txé ga ó pìà nó dú lý cá no
Thù kha ma tứ trị ư á ne ù tù thù kha ma tứ
Ừ ló txì hự txòng ó lo khai á xì txì ư tsòng
Thù khai ma tứ bạ ne tè ó pba ư ù tù
Ừ có lo á sị bạ ne tè ó ba á
Cò dùy ta né atxe pìà ne ó kho ư
Thóong ma p'hò tsúy khai dè pìà ne tè ó kho ga lạ u
Gó no mà chóong nha ư ì no tsé nhì
Sự txé khu lo thúy ì mà pba nha á tò

Xá-gióng à ta ù txé le i trù lạ à tangứ dó
Gò nư lò chà xá dùy gò txé ga ó pìà nó hé lý cá
À-púy à ta xú txe lé i trù lạ à ta ngứ chó a lá
Sú nư lò chà há xì à txé ga ó pìà ó dú lý hu ca
Thu kha ma tú tsị ư thú la ù tù
Ừ là tsì ư tsóng ló ó khai á sị txì ư tsùy
Ừ tù thù khai ma pu bạ ne tè ó pba ư

Cò ì tá ní à tse pìà ne tê ó khó Thóong ma p'hò tsúy
Thóong la p'hò tsúy khai dè pìà ne tê ó kho ư lá ó
Ì no go ló mà chúng nha á tò txé nhì
Sị tsé khụ nô thúy ì à pba nha á tò
Sú khụ già cì ì no p'hu tsùy mà sùng p'hữ nư
Sú khụ nhù già ì no te ó mà ca p'hữ a dé .
Nhù ú mè tsùy à ma già thè ne bạ ó txe ga lạ dé
Tú ư sú sú dè ma ga ó dé ló pờ à già dù ư sú sú dè ma
Xá-nhúy á lý à ta dè ó ta cha dè khụ ga ne dé
Nó lo ì sử té ne dè lò gồ kha dè nó lo pìà mó í e
gò lò khô xa mà ú á

Txị le thúy ì pìà lo mà mó mí e dùy ló khô xa ú í u
Á nhúy á lý á ná ga ne
Á nhúy à ta mì tì á lhu ga
Há té bia sử dú á tò nhò mò bia sử dú
Bia sử là ngó lạ trú mà đu lé é da gò mò
Bia sử mà ngó lạ trú mà đu
Hồ sử bia sử mà ngó txá txá bi mà đu lý ử dé
Á-nhúy á lhu á há ga ne à ta mì tì á lhu á lá
Lọ pờ à ta pử chứ má mò sì thè thè ne ga
Mì sử tsị ó phúy hla mia trùy lạ ne pìà dú
Ló na ạ sử txé de tsì pì thùy ne ga

Ìno pìà ne trị ó p'hìla mè trùy lạ ne pìà dú ga
Á gó à ta nó í mia no pìà dú í txò
Pìà há ló no mà lụ

Sị tsé ná kho hlá pà mà cà
Hà nhì à ta tsé nhì khu pa la gó đa ư mà mó
Sị tsé ná kho hlá pà mà cà
Hù ma í ne , hù tù, puy ly mà hé đa lá
Há mó í ư cù pí tá e mà bạ đa
Nó lo tri pho no go hu khà ó tò mà đa txà p'hi nó gó
Ctsị le chónh ló gá à mà tà hù khù ư hkhà ó tò mà đa
Hà nhì à ta tsé nhì pư là gó í ư mà mó

Tre te thónh e mí ní txà p'hùy xì chà xá o chónh ư
Hu p'hu tá dè à dè é è le
Sòh mó ma é achà mụ the é è tsé ló mụ the
Khu puy là gó í ư mà mó là Hà nhì à ta tsé nhì
khu pú à gó

Sị txé ná kho lhá pà mà cà la đa lé
Hà nhì à ta txé nhì khupuy là gó í ư mà mó
Khu ma í ne hù tù, puyu li mà hé
Há ma í ne hù pí ta e mà bạ du lú
Nó ló txe p'ho ló gó só ư khà á tó nga i txù pho ló gó.
Txị le ì ne chónh gá a ne tù gù khù né khà ó.
Hà nhì à ta txé nhì khu pui khà gó í ư mà mó
Ì te lá te xé é chónh ừ ì chà che na mó p'hố.
Txè le lá te xá ó chó ưtxé tó lò ha kkhí kcự é.
Hà nhì à ta txé nhì khu puy hlà gó ní ư mà mó lạ
Sị txé nó kho há pà mà cà la é lđé
Khu puy hlà gó í ư mà mó Hà nhì à ta txé nhì.

Sị txé há kho há pà mà cà
Khì ma í ne hù, hù lù puy lúy mà hé
Há ma í ne cù, pí tá e mà bạ le
Trị lý ì p'ho nó gó xó ư khà á tó mà đru ì p'ho
Lo gó.

Nó lo thùy ì à há à ma chóng lò kho ư khà ó
Hà nhì à ta txé nhì khu pho hlà gó í ư mà mo.

Khó mo me é chóng ư xà chà mề na é e á hé mề na.
Xà mo lạ gu pía ó chóng ư á chà txé p'hia kcu
Sư é e.

Khu pua hlà gó í ư mà mó là Hà nhì à ta
Txé nhì khu puu hla gó
Sị txé ná kho hlá pà mà cà tạ gia lé. *Khu puo
hlá gó í ư mà mó*
Khu puo hlá gó í ư mà mó Hà nhì à ta txé nhì
Sị txé ná kho há pà thùy ì mà cà lý.
Trị lý hà p'ho lo go sá ư khà ó trị lý mà đrụ.
Nó lo xa há à ma tù lù kho ư khà á ó.
Khu ma í ne hù tù puy luy mà lú
Há ma í ne cù pí tá e mà bạ du...

Cà mó rua e hó tò mì dư é è sòrúe mì đrư
Ỉ no cá si tsu eá hó só ma lạ bìà é è la.
Chè té ư sá thú e ư sung ngà cha mì ba

Hà nhì à ta txé nhì khụ puo hlá gó í ư mà mó lạ e.
 Trị le ngà p'ho ló mó so ư khà ó tò mà dru.
 Nó lo ngà ha à ma tù lù khò ư kha á o
 Txị no ló hai ló mì sù p'hu o p'há í ư khà o.
 Hà nhì à ta txé nhì khụ puo hlà gó í ư mà mó.
 Khụ ma í mo hù từ puy luy mà hé
 Há ma i ne cù pí tá e mà ba da.

Sí xa ú ư pè sí é e khà pò pìà si
 Khụ pui hlá gó í ư mà mó là Hà nhì à ta tré.
 nhì khụ pui hla gó.
 Sĩ txé ná kho há pà mà cà là á e.

Khu pui hla gó í ư nù mó Hà nhì à ta txé nhì.
khu, puy hlá í ư mà mó
Sị txé ná kho hé pà thúng ì mà cà tà nà
Trị ly pia p'ho ló gó số ư khà á tó mà đrô pì
p'hò ló gó
Nó gó mà mứ pì há à ma tù gù txà á í cá lé ga ne.

Mà té lá ư pìà tè lạ ma há nhúy kcu gi é.

* *

Sí sa ú ư pìà xí é e khà pò ú ư pìà sí
Mà té lá ư gua te la ma ha nhúng mà klu do é
Nó lo thúy i pìà há fkhù ga lá lạ le à ma tà gù
khù ga la la lé.

Ntò to thùy e thà trứ lạ sử tò thàz gai
Chò é sù tu txe lá lạ sử tò chò é sù tu che lé la hu
Sú to chò é lạ mà so tự cho dư ú lạ hu le.
Pìa txúng txị lo pì xó cá nhu tho khò p'hì txị lopì số cá
Nhì p'ho nhì ché pri má cá pìa pùv
Pìa si pì thó cá si py nó pùv pì tra cá.

*

* *

Nhì p'ho nhì ché pì má lạ, ó tò pìa pùv nhì
p'honhì ché
Pìa sí pì tru lạ ó sị puy nó pùv pì tru lạ ó.
Trị lo pì số lạ ó nhú- tho khò p'hì txị la pì số
Sí sa ú ư pìa sí é e khà pò ú ư pìa sí.
Mà tđế lá ư guo te la ma há nhúng mà khi do é
Nó lo thùy i pìa ha khù ga lá lạ le à ma tà gù
khù ga lá lạ lé.

Ngà to thùy e thà trứ lạ é trứ tò thà gai
Chò é sù tu txe lá lạ sử tò chò é sù tu che lá lạ hu.
Sú to chò é lạ mà so tự chò dư ú lạ hu te
Pìa txúng txị lo pì số cá nhu tho khò p'hí txị lopì số cá.
Nhì p'ho nhì ché pri cá pìa pùv
Pìa si pì tho cá sị pì nó pùv pì tra cá

*

* *

Nhì p'ho nhì ché pì má lạ, ó tò pìa pùv nhì p'ho nhì ché

Pìa sí pì tru lạ ó sị puy nó pùy pì tru lạ ó
Tsị lo pì số lạ ó nhú tho khò p'hì txị la pì số

*

* *

Hu ché ché ná lý hu a lúy sò già dự ché e ná lý hu
Na su à se ché e né lý hu, p'húy sò nà su à sé ché e.
Na su à sé ché e ná lý hu, p'huy so na su à sé
ché e ná lý hu.

Na su à sú é è gó p'há à ta p'húy sò na su à sé
Hà nhì à ta txé nhì khu drò hla gó í ư mà mó là

*

* *

Khụ púy hla gó í ư mà mó Hà nhì à ta txé nhì
khụ puy hla gó í ư mà mà mó ự lý.

Khụ má í ne hù tù puy luy mà hó ga ló
Há má í e cù pí tá e mà bạ lạ đa lá.

*

* *

Na su à sé é è gó p'pá à ta thúng sò na su à sé
Lẹ to thà trứ ạ é nó trứ tò thà gai lạ lé.

Trò lé sù tu che ló lạ sử tò

Xó đu lò é lạ ma sò tự trò ne ung lá lạ hu.

Hà trụy pì cứ cá nó púy so dề dự pì cứ ca

Ừ e nhì KKhì Kkhà ó kkhư kkhà mi ù txà ne

ma gó pì dư cá.

Tạ e nhì tu tì ư tá ty à p'hùy ù mà sị đu đế ló

khó pì thu cá.

Ba lò thúy e tróng khó ta cha à ba
 A sì bạ chóng thì tru nò txì gụ à sì bạ chóng
 thà tru lạ
 Txúng gó txe tu úy lá ha á tá cha bạ nè chè chò úy
 Txóng gó txè tru mà úy tá na cha bạ nè.
 Sí ne xà nhí mí chxa trừ khừ tụ ne p'hùy é mè pu.
 Mì pố chú mà dè, lò á de txé chóng
 Txong no dé su mà úy tá ca pà bù dẹ su mà úng ó
 Txì chúng à sì dè gà trừ.
 Na sò à nohá mé Kha pạ sì lò se sì lo ne
 p'húy e mà po.

VI) KHỰ KHU H'LA KHỰ.

Mà clí í no tó tho là púy de H'la khự á là é ne
 ma chạ khừ de h'la khự á là.
 Ì no dé ne ká thóng pa h'la khự á là lé e ư à gài
 de me cá thóong.
 A txong thúy ne txòng hó ne mí mò úng hla khi á de.
 Nhù úng mà khi h'la é khi á dé txé nhì cà mà
 khự h'la é khự lá.
 Hé gó á de mà khự hù é pử đu già mừ ù khà
 thúy ne ne lá á.
 Txì xì ì no hla txe txì ó ha mò à ma ú hla khự lá á le.
 Ha mà ì ma ú tho ư nhú tho ché mừ à ma nha
 tho pử trừy pì p'ha ú ó à hla khự á.

Mà kha ha ma cò tó té á nó lo ù chà trị.
Kha sú ha ma cứ ta hlù ư ù txé gió hla khứa
Sú cà à ta phu gó mà ta mà ngủ dé ha lu đê
còng ma ta mà ngủ

Ừ ó à hla khứ ư tò ù txị
Ứ ò à hla khư ứ ú trị a hla khư ó.
U à hla khư ne mà ư thúy ne txo nhì sử mà cha.
Ụ à hla khứ ne mà ú thóng txo mừ chì Cò mà dza lý.
Nhú ú ha ma á khá ú ư tò txì trì p'hù là ha ma á khá
Txì trì ha ma ha khá u ứ mà u lu ó txì trì p'hù là.
Txì trì p'hù á ha mò à hla ú hla khư á.

Txì sì ì no hla chè chè ó nhì sì mà hle thòng ne
nhó lá ne

Nhì sì hla dù chè ó mí mò à hla ú no khư á.
Ứ ư pò cứ pia hla khứ á mí mò à ú ư pò cứ pia
hla khi.

Mí ma á khá ú Hla khư á txị trì p'hù hla mí mo á khá.
Mí ma á khá lụ mà u lụ ó txì trì p'hù la.

Txé trì p'hù ó mí mò à hla ú hla khư á
Xú cà à ta p'hù go mí la đa cong mà thà mà ngủ
Ừ à ta khư ne mà ú mà dza lé thóng txong nhì
sử mà dza.

Ừ à hla khư ne mà ú thóng txong già mừ chò lò
mà cứ í ó tò.

Nhì sì ì no hla chè chè ó sú sì mà hê thúy ne nhò lá ne
Sú sì hla chè chè ò khư mò á mà ú hla khư á

Khừ mò á khá ú hla khừ á là dé txì trì p'hù là
txì trì á khá

Khừ ma á khá ú lu mà ú lụ ó txì txì p'hù là

Txé trì p'hù ó khừ mo ì hla ú hla khừ á tò.

Sú cà à ta te gó khừ lù đa còng mà hà mà ngữ
Ú ó à hla khừ ne mà ú mà cha lý li e thông txo
nhì sử mà dza.

Ú à hla khó ne mà u thoóng txo già mừ chì lò
mà cư lý

Súng sì ì no hla chè chè ó úng sì mà hệ thông ne
nho lá ne

Ủy sì thụy ì hla chè chè o ga mò à ma u hla khừ á

Chóng tò khó chóng í ksóng xá ó ú la khờ á

Ủ ư pò pia tsóng hla khừ á ga mà mò à ma ú ư
pò pia tsúy ha khừ ì

Txì trì gạ ma á khá ú hla khừ á txì trì p'hù là.

Gạ ma á khá lu mà ú lụ ó txì trì p'hù là.

Txé trì p'hù ó ga mò à ma ú hla khi a dé

Sú cà à ta te gó gạ lu đa cò mà ma ngữ ư

Ú à h'la khừ ne mà ú mà cha lý là txong nhì sử

Ú à h'la khừ ne mà ú, ú thông txo già mừ chè lo
mà cư lý lí.

Ủy sì ì no hla chè chè ó ngà sì mà hệ thoóng ne nhò lá

Ngà sì ha chè chè ó trì mò à hla ú hla khừ á ta.

P'hù gó tsúng khu ma pó xé ne khi á là,

P'ha gó à ta trù p'hi tsóng khu ma pó xá dó.

Txì ma á khá ú h'la khư á dé txị trì p'hù hla trì
 ma á kha.
 Trì ma á khá ha lu mà ú lụ ó trì trì p'hù hla trì
 ma á khá
 Txe trì p'hù ó trì mo a hla ú hla khư á
 Sú cà à ta te go trì lu đa cò mà thà mà ngư.
 À dò ụ h'la khư ne mà ú mà dza lý le thoóng txo
 nhì sứ mà dza.
 Ú à h'la khư ne mà ú thóng txo chè lò mà cự lý
 á là lé.

Ngà sì hla chè chè ó khụ sì mà hle mò ne
 Khụ sì hla chè chè ó gió mò à ma ú hla khư á.
 Nhù ú lạ lý xá ú h'la khư, á tò ku thè lạ lý xá ó
 Gió ma á khá ú hla khư á txị trì p'hù h'la gió
 ma á khá.
 Gió ma á khá ú lu mà á lụ ó txị trì p'hù hla.
 Txé nhì p'hù ó gió mò à hla ú hla khư á.
 Sú cà à ta te gó gió lu đa cò mà thà mà ngư
 À dó ú hla khư ne mà ú thó txo nhì sứ mà dza.
 Ú à h'la khư ne mà úng tho txo già mừ chè lo
 mà cự lý a ná dé.

Khụ sì ì no h'la che che ó sì sì mà h'le thúy ne
 nhà lý nu

Sị sì h'la che che ó nhù, mò à ma ú hla khư lá
Chóng hu khó chóng dé khó xá ú h'la khư nà nhù,
mò khó choong dé h'la khư á.

Nhù ma à khá ú h'la khư á txị trì p'hù h'la nhù
ma á khá

Nhù ma á khá ú lu mà u lụ ó txị trì p'hù h'la

Txé trì p'hù ó nhù mà à ma ú h'la khư á.

Sú cà à ta te gó nhù lu đa cò mà thà mà ngữ

À dò ú à h'la khư ne mà ú ma dza lý tho txo nhì sứ.

Ú á h'la khư ne mà ú thó txo già mừ chè lo mà
khự la lé

Sị sì ì no hla che che ó hê sì mà hê thúy í nhò lá ne.

Hê sì la che che ó dò mà à ú no khư

Nhù ú lạ lý xá, ú h'la khư á tò ka thì lạ lý xá ó
ú h'la khư lá

Mò ma á khá ú h'la khư á txị trì p'hù là mò ma Á Kha

Txé trì p'hù ó mò ma à hla ú hla khư á

Xú cà à ta gó mà thà mà ngữ

Mò ta đa cồ mà thà mà ngữ.

À dò ú à h'la khư ne mà ú thó txo nhì sứ mà dza.

Ú à h'la khư ne mà ú tho txo già mừ chè lò mà cự

Hê sì ì na hla che che ó gồ sì mà hê thúy e nhà lá ne

Gồ sì hla che che ó txó mò à ma ú hla khư á

Txó thó trị gạ po tró ha la khư á là sứ tho già mò

Sứ tho già mừ txị ga po chó hla ú lụ ú u.

Txé i thúy ga po ó ma ma mò ú hla khi á nà dé
 Thó gó mì chùy ú u pư cha nó ư ó à h'la khi á nà dé.
 Mà dro à ma ú u hò txé tá pe nó pi chà hla khư á
 Mà khư lá e khư
 Á da txé nhì khụ lạ mà khư la é khư
 Ư pí gó đu a hle thó hla khư á.
 À xò xạ gó đu à hlé thú hla khư é.
 Nhúy tru kha la khư á lạ dé nhù ú ta, ma nhì
 gạ í o kha hla khư.
 Ú ư à 'hla, khư ne mà ú mà dza á là thó txo già
 ma nhì sử
 Ú à hla khư ne mà ú tho txo già mừ chè lò mà cự lý

 Nhù ú ừ lo mè dùy à hla khư lá lé e da lo kha
 co sò ứ lo mà đúng
 Txí mư à ma, ma chó già è ma ca pa hla khư á.
 Mà khư hla é khư à là txé nhì khụ lò mà khư
 hla é thúy u khư á.

 Ì sò sù la khư ne txá hló bẹ lá khư á là dé hà pò
 khó ta bẹ lá khư á
 Hà pò chá húy húy hla khư lá à khó khà hà pò
 chá húy húy hla khư ó.
 Xá ó xá hu tò lé txong hla khư á là ló khà hà pò
 xà ó á hu tò hlé txong hla.
 Xòng xí chà la khư á là dé nhù ú sòng ta ngó
 p'hò trò p'hò cha lá khư

Ứ pi chè chóng còng hu chóng khò thúy ne gò á dé
Hu khò thúy i txé nhí na co ca txo hu ga lá á
Ha gó lạ bía tré gó do na tú à tò a ta ga bạ ca
ha tré gó.

Ứ xi thì hla khi á nà pư na hu khà thè.
Ngà bụ, ngà sử à ma chóng khò lò e á dé
Té trùy té ní na co đa txò thúy ne la ó
Hdò cơ tú ó do na tá txi nư à ma ứ hdò hdò ư tú
ó do na tú

Nhù ú mà khư hla é, khư á nà é txé nhì khụ lò
mà khư lá é khư
Há gó á de mà khư há é pư đa ù khà nè ta khư á
Ừ pí ừ ngúy nhù ngúy ngúy la khư á nà khó ta
ó nhù nhù ngúy ngúy
Già mừ sử lé ngúy ư ú chà há chde già mừ
Sử lá ngúy ư
Già mừ sử lé ngúy ư mà ngử
Tó há chde già mừ xứ lé ngúy ư mà ngử

Ỉ no sồ la khư ne nhù mò à ma tò mé ư le quí á
da lé nguy ư de p'hú la nhù chè ư ư mà gúy á
da lé nguy ư dé
Ỉ nô ú à hla khi ne mà ú mà dza lý
Thó txo già mừ nhì sử mà dza.
Ứ à hla khư ne mà ú thó txo già mừ chè lo mà cư lé
Ỉ no mó ga lá ne lý ne mà mó thó txo chè lo mà cư

156

Mà khư hla é khư á lé mó da txé nhì khụ lò mà
khư hla e ư á.

Há gó á de mà khư hu é pĩ đu già mì ù khà nè
ga lá á lé.

À txò à ta hlò hư mà nha, ừ khó pủ la la khị á
lé mó ư dế.

Ỉ no nhá e ne txị lạ ù nha tò ó tì ỉ sí lé mó
Xa nhà á gó ché e ca lý ỉ lí mó ư già mì á nò txé
e cà lý ỉ lé mó.

À nha hủ pủy à txủy tro ư à ma lo pò hủ puy à txuy
Txò txà mà sì, txo thè txo cữ, txo txé txá ga ú lé mó
Mà khư hla é khư á lé mó gia txé nhì khụ lò mà
khư hla é.

Há gó á de mà khư hu é pủ đu ù khà nè ga lá á
lé mó ư.

Sì xa lạ dro te txé ca hla khư á lé
Mó ư sủy p'huỷ lạ dro to txá ca lá khư á
Á gó à ta mò txì mà nha
Te gó ca hla khư á lé mó ư dế
Ỉ no gó e thủy ỉ gó lá, á ne txị lạ
Ụ nha tò ó tì ỉ sí lé mó ga lá á.
Ỉ no khó txị Hà nhì p'hu ma gó ó cà lý ỉ lé mó ư
tò sùng thủy p'hu ma gá o cà.

Hà nhì à ta há ma ú chà mà sì
Ừ thè ú cữ txé txá á lé mó ư.
Nhù ỉ tò nhì há gá xá hla khư á lé
Mò già txé cò tò mì ha gá

Txí ló chà hla khư á lé mó ư tò à zùy chà hla
khư lá á mó

Ỉ no í ư già nú cà ư tò trè e í ư già nú
Tú e Thúy e go xá lý ư già cù thúy ne cà

Ỉ no í ư già nú cò ó mà chđư tò trò è í ư già nu
Tú e gò xá lý ư già cù thúy nie cà ó mà chđư
Khó tri khó thó à gó mà cà

Txì trúy ò é gó tró mà pò mà ca txì txúy
Ló khai, gò ché mà mo txì txúy o lé mó ư chí mư
mìa gà mà mó txì txúy

Phù gó ùy ma u khí xà to ó ú mà ga lá ne à ta
khí xà ùy ma à kứ xá

Ỉ no ló khai thúy e gò txí txí mư mìa gà e
Mia ne mà mó lạ ne txì thà thúy ne cà á
Khó tri gó thó à gó gá trò nà pò
Nà ne mà cà, mìa ne txì chđô mó ó hđư á.

Trụ ó trì í à sì lé é già khự chà
Hlà txu tru ư sí pí lý đi à gựi
Mó lý ú lé à dro mè lò mà po lý é
Mó lý ú lé à dro mè lò mà po lý e.

Ừ nè thè xá txé ư txì mò tò tó pạ ù le thè xá
Toóng pó trđư ư txì mó à u xà kò trụ ư txì mó
Ừ tù tó, go song ư txì mó tó cừ lò
Mì tu, de xá, pa ư, txì mó xá go, gọ tò pạ ư txì mó.
Mí no mí hư pùi sì là ư txì mó sù hla mó tù thà
ư txì mó.

Sùng hla mó khó xé ư txì mó tò pùv đẹ sùy hla
mó khó xé ư thì mó

Mí u chóng ne mí xé mà mo á hò chà
Lạ ta sùy hla chóng ne chá chà pạ hla mà khó lý ư

Trừ ca mí ư suy ư trì mó lý tò po tò txừ ca.
Nghí ư suy ư txì mó khó á lé mó gia.
Pó xó no hla khi á lé, mó da à ma gó sừ hừ la
khư á dé

Txé tò già mừ mà po à ma hlà mó tuy ừ.
Po xó à ma hlà txà mà thò
Txé tho già mừ mà po à ma p'hí mó tuy ư.
Po xó mà tho nà lé é da à ma p'hí txà mà tho ư dé
Á thó no thé xá ư dé xá txị mò p'hà lạ tho ó thé.
Txé thó xá ó pá ne xá mà te lé e già dò
Già mừ pia ne xá ó mà te.
Chà txự tò gó là hừ nó txừ chà.
Txé thó pá ne chà ó mà te
Lé già già mừ pá ne chà ó mà te lé.

Nhù á Hà nhì à ta ú chà pa hla khứ lá ne tò kho
tó pa la khứ

Ú CHÀ KHỌ TÓ HLA PÀ JÍ

Ỉ no Hà nhì à ta úng chà pa hla khư lá ne tò,
khọ tó pa hla khư ó.

Tò mí há gá xá la khư á lé é đa txé cò tò mí há gá
Txé lo chà la khư á lé é đa á gù chà hla khư á.
Khụ sự txé bia ứ txé tó ne txé có tò mí há gá mà xà ó
Chi mờ à ma txé p'huì pa tu pùi tù nhẹ hla khư á
Khụ ú bia dja hò thò chà.

Txé lo khò á ha mà chà.

P'hà gó à ta hò ta xà ku huyu thú trê hlo khư á.
Xà xí chà hla khư á nhù ú sù hla ú p'hò trò p'hì chà
Ừ xí thì la khư á sù hla pừ na hu cà hla khư á.
Ỉ no mó ló ma xa à ly khư ne thùy tò txư hla
khư á lé đa té la la kha txư hla khư

Ỉ no ló già xừ xa à ly khư ne txà txư xà ó ồ

Á huy huy xí khu la khứ á

Nhù ú mà í sù có sứ ga hla khư á lé é già trò tho lo mìa
Trò tho mìa mà mà ly la trúy sù hla khư á dé
Lý ngo xú trò sù hla khư á

Hà nhì à ta ú chề Pa hla khi á lé é đa tò khọ tó
Pa hla khư á.

VIII) GÔ ĐU H'LA PÀ.

Nhù ú nga ne à ma po á già huyo sú gạ tò.
Chè í gò de cha á lé é da txì thà gò de cha á lé da
Khó tri gió la á lo pí kha ú lạ da à ma mì già dó
la á hứ.

Nga hla à ta á gó pứ kha ú lá á nhù ú là tri
soòng p'hà pí kha úng.

Txì gạ đề ta cá í ne, chè xá đề ta.

Txì gạ lý đu già txé ca ga í lé ư úng chà lý đã già txé.

Txì gạ đề ta ca í lé ư tò xà xá đề ta ca í.

Txì gạ đề ta ca ư chè xé tò.

Chè xá a ta chóng ó te ma mí pừ chà e mà te là
é mà e

Nó ta nó txé pí ga tò cá dù nó ta nó txé pí ga.

Txì gạ đề ta ca ư tò xè xá đề ta cá ó.

Xà xá già e à cóng chóng ư te ma tà pừ già ó mà
te là lé nà é.

Nó ta na mó pí ga lò xa tè nó ta nó mó

Txé p'hú chà khá nó ta nó p'hè xà

Txó mư à txu co ú tò hò số à ta txu co ó

Nhù ú Hà nhì à ta ú thà pa hla khư lá ne tò
kho tó pa hla khư.

Txi gạ mí đu già txé cá, ga í lé é da ú chà mí đu
già ché cá ga ó

Tò mì nhì txú tru ga mà ú lé é da ché hu txì khò
tò mí nhì sú

Ná kho huy p'hí the ó tò bạ khừ à ma xà lé
Ná kho huy p'hú the ó.

Há lu mà giá do ư lý ga khừ à me xà lè ná kho
ma già do ư.

Hà ú ná kho cò lò thúy the ó

Sò lo mì ma du sú há lu mà nạ do ư lý

Gạ khừ à ma xà lò ná kho huy p'hí mà the la ó o

Gạ khừ à ma xà lè há lu mà già trì cò lý

Huyo già à ta há ú ná kho à cò mà the lạ ó

Só lo mì ma dụ sú há lu mà nạ trì cò lý

Nga ha à ta ù gó pí kha ú la du nó trí sò kha pữ
kha ú lá da.

Ỉ no tò mì xá á xá ga, í lé é da txé cò tò mì há gá
xá la khừ

Khò sự ché bia xá tó ne txó tò tò mì há gá mà xá ó

Txi mư có hu txé p'hú pi tu pùi tù nhẹ hla khừ á

Khu ú bìà già hò thò chà.

Txé lo khó dó á hu mà chề.

P'hà gó à te hò ta xà khu huy thú che hla khừ á

Nhù ú mó ne há gạ xa hla khừ á lé da.

Ché ga á là á mó ne xá gá

Chó tò khó pu tý lý mó ne sì dùy p'hè hla kha á có da
Nga ha à ta ù gó pí kha ú là da
Nó trì sùng p'hà pí kha ú lá
Nhù choóng à ma mì è é ga là a do la a lư.

Ỉ no Hà nhì à ta ú chà pa hla khư á lé du tò khọ
tó pa hla khư á
Ỉ no Hà nhì à ta ú chà pa hla khư lá ne tò khọ
tó Pa la khư lá ne.

À nhú mì ma sùng truy tố go khai ó mùa ma tròng
P'hè mo da lá thó ga hư txì khó mọ gia lá
Nhì p'hò nhì txé ta ư trì khó tò mia già nhì p'ho
nhì txé ta ư txì khó.

Ỉ no á nhẹ tú lu sú tru tù gụ khai ó mia ma tò
p'hè gà hữ trì khó mọ ư.
Khó e no tú mà cá mà ga lé é da sì hù khò e no tú
Ha su ư pú khò ó no ư thụy ì mà dù ó mà ga tú
lé é da lé

Ỉ no kho e no tú cá ga lé ó du sì hù khò e no tu
Ha sa ư p'hu khò e no u dù a í lé.
Nga ha à ta ù gó é da nó txị sùng p'hà é ga là
Nhù chóng à ma mì đre é ga là ú.
Nga ha ma ne à ma po é gia huyo sú ga é.
Ỉ no già huyo txì gã đẹ la cá í hu lú tì chè ra đẹ
ta ca í hu lư.

À mó già huyo góng pạ lý lý tò à góng góng lý lý
Ụ ta txị truong lò é truy ga í lé é ga à txì trì tròng
Khò mí hlò mu o í ò lé é dạ chà nà ò mà
Lọ nu ò mí ọ lé é ga la
Ì no khò e no tú cá ga í lé é da già huyo sì hà
khò e no tú

Ha sa ừ p'hu khò ó già huyo no u dù ga í lý
Khó txuy ngó é mà txí ư lý thó txuy ú mò nga
é mà trí.

Thó txuy ú cá nga ư cạ é thúy ì mà nhò í.
Nga ta ma gá txé chóng ư hý hù po à dự ta ma gá chí
Nga à mó già huyo ngá lo gó lý lý tò á góng góng lý
Ụ ta txị truy lọ é truy ga í ú é da tò á txị txị
Hò mí hò nu ò í ò lé da chá na ò à lọ u ò í ò le
Hà ó ca nu thúy ó Hà nhì lạ lé é da dsí ma go nhụy
Mé pạ mé hla lu ella a í lé khái gu dá du mé pó
mé hla lạ é hla ga í

Khò e no tú cá ga í lé ư tò sì hù khò e no tú
Ha xa ừ phuy khò ó già huyo no ụ dù ga í lé é ga lá

Nhú ú sì hla hà mị nó pu tị ó té po à txò già e
ì púo chóng á í ư.

Txé hla té i Nè chà khà
Xa nhà à nhúy chà ó trùy txò mò tru ga lý lé é ư
Xé khà á nư ự ne xe ló tó cho cà í
Xé nhì á nư ư ne xa nha á nhúy già ó p'hùy
p'hứ txò ga lý

Ỉ no ne trùy ló tó tho cá í lé é già á pa pạ txòng
 ư txùy ló tó tho cá í
 Txé p'hì nứ kha, khú ne xá nha á nhúy già dò
 p'hùy pe ứ lạ trù ga lý é ư.
 Khứ mí khứ ma mó ư khứ mó già huyo sì lui í
 txe tà cá ú ga lá
 Lạ mí lạ ma mó ú già huyo lạ mó sì hà te go txư
 ga í ú é ga
 Ứ tri ứ la à ứ ndẹ jà à ma mì dè dó lạ á hứ
 Nga ha à ta ư gó pi khà ú lá da nó sùy p'hà pi
 kha ú lá
 Nhú ú khò e no tú cá ý mọ ja già huyo sì hù
 Ha sa ừ p'húy khò ó già huyo no gu dù ga í mọ già
 Khứ mì khứ ma mó ứ khứ mó già huyo sì hù í
 txe tà ga ú a í
 Lạ mí lạ ma mó ư lạ mó sì te go txư ga í mọ da í
 Nhú Hà nhì à ta ú chà pa la khứ lá ne tò kho tó
 pa hla khứ ó
 Ỉ no há nhúy gá ma sú txùy tò gu khai ó mía ma
 Txùy p'hề mọ pa lá á ga ư txì kóng.

Nhú go đu ha lé txì no đu í lá là huyo già à ta
go đu há lé txì no đu í lú là.
Ì no há mó già huy gò lé đu ư
Ha xa gạ ca thúy ì mìa ư dé lé
Ì no khừ no già huyo gù lé đu ga lú lá
Khừ sử thúy i ca là ló le cha ó dé.

P'hà gó à ta u khả mè đu chónng ư tò à gố
Lạ ư cộ chữ pa i chónng ư hlà txò lá ư cò chữ pa e
Cộ lá à giò cộ nà thúy ne cà ó
Huyo già à ta gò đu ló khò ngụy da lé é da lá

Mà nhí già ư mà nhí già gố lù dò nư mà nhí
Go đu ló khónng mà ú ne tú huyo già à ta go đu
ló khó thúy ne mà ú na tú
Hò nhò tru nò ga ó txi hla dụ á chạ ư già huyo
mé xé tru na

Gạ nô già huyo gu lé đu ga í lú là.
Gạ ma cù pì po ư lé é da u khả gạ ma cù pì po ư
Lạ ư cộ chữ pa i chónng ư mà cộ lá ư chữ pa i
chónng ó.

Cộ lá à dò cộ nà cá
Huyo già à ta go đu ló khó ú da lé é da lá

Mà nhùy dò nư mà nhùy già huyo gố lù dò nư
mà nhí ư
Txùy nư à me tá pì na trư ga ó txị hlà dụ a txạ
ne gạ chá na txư dụ ó.

Ỉ no hu no già huyo ga lé đu ga lí lú
Cá khó pe da lé é da hu mà cá khùy pe gia lé
Huyo già à ta gò đu sù sữ mà hlà lé ư

Nhúy chóng trúy nư à mu p'ha hlo khó pí thúy
nà bị ó mọ lý

Xá khai pí dó po ga mò á hò nư xá kho pí dó
Chí nư xá kho pí dó hù mừ pi txừ mọ lý

Xá xa tò ó trì hlo ga ó khó txì à trđẹ đo ó mó trì
hlo ga á

Ka pi thí dì tó ní lé do hlò khai

P'hà ó à ta khí xà ú ma à khứ xà ne txà á là ư.
Lạ Ma Á Gá già huyo ca trụ Lạ Ma Á Gá già huyo.
Khó trì ì no p'hề txé thúy ne đo lá hu á nhù mò
xà dùy thúy ne đo ư

Nhì p'hó té txúng tò ga lá hu á cà khà txé nhì
nhì p'ho té txùng thúy ne to lá

Khó trì pẹ the nhù mò xà dùy thúy ne đo ó
Nhì p'ho té txúy to ga lá ne cá khai ché mì nhì
p'ho ché txuy to ga lá.

Ỉ no khó ta ca gá thúy ne txề ó nhù mò txúng tạ
thúy ne sè á lạ ne

Í tý ta txừ mọ ga tò ca mìa í tì tà txừ mọ ga.

Ỉ no ngà che có ư mìa mé sì khò nư pò ế.

Txe che có trì mà tù ứ ma lò pử.

Ka Bư La Bư Dé P'hà ché cà ne ga á lạ ú

Mí no xa kha ngà txị có ó mạ khu dé mí nó dè huy

Phùy bị xà kha ngà chí có mà cu dĩ thúy ne ga á tò

Mó lý txị hà la ta ga ne á mìa txì há lạ tu ga ó ngá

Hù mò à ma mà lá txì cù mà hlù
Hu mò à ma lá gá mí ma gạ cù gá é hlù ì hu á lú

Ỉ no hu mò à ma mà lá txì cù mà hlù
Hu mò à ma lá gá mí ma gạ cù gá é hlù í ne.
Ụ lá pí du lé cha ư mí ma khà cừ pử đa lé.
Tạ e xa kho khò pí ú cha ư tò khà cừ xá kho khò
pí lé cha ư

Nhú xá tha nhì mó dó lo lá á là txì cù sùng thà
nhì mò.

Sù ma txị khó txé ga lá ne tò hu pi.
P'hí tre sí lé xù ma txè lè thụy ne txò lá ne
Ủ pi txe chóng mà bo na tú lá
Cò hu suy lý mà po na tú lá.

Ỉ no thị lạ già huyo tư ná co ne txị lạ the no bư lý ne
Lạ mí dư í cha ó ngá khó trí goóng trử dư í cha á
Lạ ma khó goóng ó a á tò bư lý lạ ma khó góng óng a.
Púy mi à txò so bư lý ne à p'ho à u bư sí sí ư
Nga bư lý ne u p'hò à u bư xí thụy ne mà sí
Tư lé bư đạ i cha ó lạ to pử txò xà
Pí mi xó bư lý ne tạ é á mìa phá ne thá ư tò khò
lò p'hía ne
Nga bư lý ne tạ e á mìa p'hía ne mà thá ư tò khò
lo fía u nà txá
Ló thê txa i cha ó lạ tò pử trò txa i cha ó

Pí mư xú bư lý ne ta é khó thó sì la chda pò trùy
Ngá bư lý ne ta é khó thó sì lu chda pò mà trùy lý
Ỉ no hư mư à ma ca lá lý mư tò khò txà lý á
Mì p'hía tú ma pa khù gò lo ù e txí xá p'hu í
txo chí lò.

Mí xé ụ lo gù e à đi, á hu lạ ní p'hu ì txo.

Nhú go đa chè khá ga í cha
Ó huyo già à ta go đu chà khá ga í chà ó tò.
Ỉ no go đu sù sử lé đa á huyo già à ta go đa sì sử
Chóng tò mìn hlá khá kha txì tù thúy ne mư é cha á

Ỉ no nhù mò nô già huyo go lé đu í na
Nhù nò già huyo go lé đa ư.
Lá ư thò thúy ngo í chong ừ mà thò là ư thò
txúy ngo í.

Thò na pia í lá é đa à độ txúy tạ pia í lá ư
Huyo già à ta go đu sù sử mà hle lé é đa lá
Mà nhí dò nư mà nhí huyo già góng hlù ì no mà
nhí ư lý
Mó xo te ma txị txúy á hlu hlá mư lạ ó txì hà dụ
á chà ư

Ỉ no hlà nô già huyo go đu lé đa í lá tò.
Hlà sú già mư khú txé tá ga í lý
Txé tru à hí già mư mì pù thúy ne sò á ga ư lý.
Go đu ló khó mà ừ già ư huy già à ta go đu ló
khó thúy ne mà ừ.

Thố chóng lạ nghe, mà chí ư lý lẽ thông tso ư
mò nga e mà trì
Thống cho ư lo ư lệ ngư á lạ e thúy ì mà nhò lý
é cha ư
À mó già huyo ù e ì no ma po ư ó hu no đu mộ già
tọ tỷ sò gu é ne pố ư ó gu no đu í.
Txò hé nó tso ga ó nga txé lạ đẹ lạ xạ khô
Xa lá thúy e xa ký pà tạ nó xạ thúy ne a gố
Khò e nà tú cá í na già huyo sì hù khò e no tú
Ha sa ư pí khò ó già huyo no gu dù ga í ná
Bò ó cứ khò mí ta tso ga í na a mà mì e
Á ta lố txí mò ó txa txì mía nà tro ga í lạ é
Ồ xạ chạ lạ khó cho ga í na txó mò
Hía to mà trđụ thống chó nhì sứ mà dza lý lệ
P'hia ta mà chó thống cho già mừ chè lò mà cự lý.
Khò e no tú cá í na già hừ xì hà khò e no tú
Ha sa ư pí, khò ó già huyo no u dù gá í na
Á mó già huyo p'hìa gá tú txe bạ ư tò sù thu.
Khò è txe txí úy ga í na sì hù kho e txe txé ung í
Ỉ no đẹ lạ à p'hùy hứ gá cho tư à khai xá e đó
À p'hì thúy e mì đé mà pi thè lá ư sứ dư sòng pọ
mà pi thè lá ư lý
Ùy lì ùy txúng gồ ga chạ cứ già huyo như mà ùy
Huy ùy txúng thúy ne gồ á chạ cá
À cứ mè đé thè cứ mà ngư sứ dư sòng pọ thè ư
Nhủ txó txí mư à ma hà tỷ tá tú lý tò lệ

Mà mừ pìà sí mừ à ma hà tì tá tú lý tò lé
Mà mừ pìà sí mà pì ú lá ư hò ca lạ lạ pò mà mừ pìà sí
Sò p'ho thúy i ló gó mà mừ pìà hò mà pì trùy lá
Sò p'ho thúy ì, ló gó p'hìa hò trùy ư mà ngư
Nhú chóng dú nư à ma mì dè kha ne ư pử ư lý
Mà mừ pà sí ú ư mà ngư hò kha xạ pò mà mừ pìà sí
Nhù ú txí nư à ma hò ú brò ư lý pìà pùi à nhò
hò ư lý

Mà xá nhì pa thúy ó mà pì p'húy lé ư lý tò txò
hà mà xá nhì pa thúy ó

Khứ tru mà xá lý ư nhì nè mà pì dè lá
Mà xá nhì pa p'hí ư mà ngư tò txò hà
Mà bia hà pó lé cha ư tò txò hà mà bia hà pó lý cha ư
Khứ chư thúy i mà xá lý ư nhì nè dè ư mà ngư
Trụ ma pá nè trụ già pì ó lạ lý tò e.
Mà mừ txì xí mà pì ca lá ư khó tri nhú ma khả
pò mà mừ trì xí mà pì ca lá
Mà mừ txì xí ca ư mà ngư nhú ma khả pò
À p'hùy hù ma tù ó chá cứ à húy ư lý lé.

Cá txu mó lo txư ga
Nó lo mà nử hò bạ sù ma ì khó mà pì txé lá
Ló tru mo ló txư ga
Nó lo mà mừ hữ bạ sù ma ky khó txé ư mà ngư
Í txó xù ma ky khó txé ư hu khô mà mừ sù ma
ky khó thúy ne bị tré lạ ư lý

Khó taxi sú thu ma đóng gá le xá ư tò pia khả sí
 thu ma pố xá e
 Mà mừ gò txé mà pi p'há lá, ư txú tu ta huyo mà
 nư gà txé
 Trúy tu mà mừ gò tré p'há ư mà ngừ tò ta huyn
 mà nư go txé p'há ư mà ngừ.
 Sòng mia pi xè lạ lý á pia tổ xì pia txè lạ lý
 Già cư há sĩ à txé ta ga ì pạ
 Mà mừ xa pí mà pi gư lá txúng tu tà huyo
 Lạ nha ì txí á sĩ á hò tạ e dó
 Txè tổ ó lo mừ xạ khò mà pi txù lá ư
 Mà mừ xa pí gư ư mà ngừ trú tu tà huyo
 Txè tổ ó lo mà mừ xạ khò mà pi txù lá ư
 Mà mừ xa pí gư ư mà ngừ trú tu tà huyo
 Txè tổ ó lo mừ xạ kho tru ư mà ngừ
 Txị lệ thúy i già nư xe taxi mò ngà thà lý á gá lý tò e
 Í u lá tú dó huyo già à ta
 Trùy phì txúng khu ma pố xá e nó lo mà mừ.
 Pia hỳ sù ma txùy khừ mà pi txe lá.
 Á na na lo lý nga ư txẹ trì khừ mừ á na na ló lý
 Khò mé pé đơ pui ché ó lé
 Hò khò sù ma ha chá mà pi té lá ư
 Nga ư té trị à chà pùy txù ha chá khi go cho lý
 Nhú u ý huyo ùy txúng gì a chà ló già húyo nhú ma
 ùy huyo ùy chúng thúng ne gùi á chà ư
 ù e nhì to ma pố gu ó gổ nó đu í lá già huyo tỳ
 txò nhì lo ma po gu i dó

Hla gó xí la, la ga xá ó gó no đu í nó u khà à ta

hu txì sí là la gá xá ó

Nhù u mà mừ ư p'húy mà pí khóng lá ư tò go pà

mà nư ư nhúy à pí khónglá ư

Mà nư ư nhúy khoóng ư mà ngữ tò go pà mà nư

ư nhúy khóng ư mà ngữ

Nga p'hà góng à ta he la la le lý tò

Dé mí la he lý

P'hà góng sí la la góng xá ó go na tò í ne à ta tò trùy

Hia tri há ma xà p'hó ga ne à ta ná cò.

P'hà góng txừ tru là gá góng no đu í ne à ta hò

khài txì tru le

Khài mu khí ó ló đa lé é da mà khài khài mu khứ ó

Hựu già à ta go đu sù sú mà hle lé ư

Mà nhí dù nư mà nhí già huou gó là dò nư mà nhí

À mó già huyo mà đệ khó né p'hứ á chạ ư tò á

txư khứ na p'hứ

Mà mừ sủng thê ca ư lé é la chóng cứ sử mà

Chòng nha thúy ì ư p'húy mà mừ lè lý tỷ gia lé

é đa lá

Mà nhí dò nư mà nhí già huyo gó hlù dò nư mà nhí

Mà mừ sủng thá ca ư mà ngữ chóng ư sử ma mà

nư sủng thú ca ư mà ngữ

Nga nhú chóng txí nư à ma gạ chá ca ư lý lá gạ

mò khó hlò ca ư lý lé

Huy già à ta go đu ló khó thúy ne mà ứng gạ ư lý lé

176

Txé ư hu p'húy ta bư txong ga chạ á é lé é da
cóng pò txé ư hu p'húy

Cóng nư txé ó gạ thè mu txạ txong ga chạ lé
Nhú ú huyo già à ta go đư ló cóng úng da lá
Nhú già huyo cá đư thè ư lý tò mư chà thè ư
Tò thú thè ư lý già huyo chá chà thè ư lý
Txé hu p'hú lá bư tò khó pò

Kó mì txé ó gạ the mu tạ

À gu pìà txù khó sú gó ne txo cá na sò à no txá trù,
già trù cứ sú go ne txó cá

À ma txé gạ nhù sú ư à ma mì dề.

Mà ga mì p'hu há á txu la gà mà po.

Nga su già mè p'hu há á txu lụ gà thúy ne po ó tò
Nha p'hu à txò gò chà txúy ư tò gò txúy gò cha
Xa nha á nhúy chóng ư lý à, khồ á nò chúng ư lý lá

Mà nhí dò nư mà nhí do to glù lù dò nư mà nhí
do ư lý.

Ỉ no thúy i nha p'hu nha é á le txì troòng troòng ư.
Gồ pạ pạ gồi txòng cứ tò nha txòng gồi pạ pạ
góng toòng ư.

Mà xì già huyo há khài lạ xa cừ chóng mà bư
Sĩ nư già huyo há khài lạ xa cứ chúng bư á dề
Gì đư ló khó ú gia huyo già à ta gó đa ló khó ú da
Mà sì à zò há khài lạ xa cứ chóng mà bư
Sì sú à dó há khài lạ xa cừ chóng bư ư.
Mà nhí già huyo gó lù dò nư mà nhí ư lý

Nga ha ta ma cù tri chó ư lý ho poà dự ta ma ca
txé chổng ư
Txé ư pà gó chổng ư tò góng trư txé ư p'hà góng
chổng ư
Xa nhà cừ chổng sé ư lo pừ chổng ư lý lé.
Mà txé nhì hê à há che ư chổng ư tò hà nhì hẹ
gạ há cha ư chổng ó

Nhù ú txi há ma txẹ p'hó ga ne già huyo nà cà
ha ma sẹ p'hò
Lạ ú khò tru gạ í ó txi hà dụ ga txạ cá tò lạ ké
khò tru ga ó txi gạ du ga tha cá
Thoóng txo gá ne mà txí ư lý thóng txoong mìa
nga ne mà txí ư lý
À mó giá huyo ư tạ chí trung lò é trùy ư già hưu
lý tò á chí chí trung à lé
Nhú txò to mi p'hú hla ó gó lo đu í ne p'hà gó à
ta khu khả
Trợ le té ga già nu sú gạ thì tròng tròng ly cá ó
thúy e khư ư ngó
Mà p'hù trị le te ga già nu sú gạ txi tù p'hù
Tạ í lạ le à mó già huyo là tò hla tho thúy é
tróng ga la ne
Tạ í lạ le p'hí txé p'hí tho thúy ì nhè gạ lá gó.
Nhú txò ta mi p'hú la ó gó lo đu í ne p'hà gó à
ta khu khả

Trọ lẹ te già nu sủ gạ thì tròng tròng lý cá ó
 thúy ne khư ó ngó
 Tạ í lẹ le p'hí txé p'hí tho thùy í nhè ga là ó.
 À cá gư pa sủ thú chđẹ ga lẹ lá già huyo là tò gư
 pa sủ thú
 P'hí txé trù gạ lẹ lá gư pa xủ txò thúy ne txà lá cứ lý.
 Tò khà p'há txúy mà đja ư lý tò ư hlà tó dụ khà
 p'há txó mà đja ư lý
 À cá gò txí gó nó txí ư xủ già í có nó txí lá la ngư.
 Xa nhà á nhủ mé ga lá lý á khà gò trùy pạ trùy
 mé ga lá lý
 Khó truy khó nó txí ọ gạ bụ trùy nó xà.
 À khá ư pi à txò phu ma mé là ư tò hlù u p'hu ma ne

 Mà nhể dò ư mà nhể do già mì gó lù dò mư mà nhể do.
 Me nư ư số xà ga thúy ì mà bạ do lý tò.
 Nhủ ú hu go à p'hé dù ư mèò á ngá dò p'hu cá
 xà hlu go à p'hé dù ư.
 Nhể p'hu cá xa dù cho úng í na tò gò te chà dù
 to úng í hu na
 Dò p'hu ta ý mia nẹ xa ư hò úng chà ư méo a pià
 pùi à nó chà nư mé à.
 Nhể p'hu cứ chá ba trò ú í hu bạ pú á hồ chà txò
 ú í hu na.
 Chóng tò à ma pò pía txúy í a na tò khài hẻ à
 ma po pía
 À khá hò ta á chí u p'hu txo ư à ma khò tò gá é
 txí lá cà.

Mà nhì dò ư nhí ư gó hlù dò nư mà nhí đa
Già khà sừ pìá ú ga í na nhù ú gá mì si txì tù
À cá ná kho p'hu á pùy xà ga lý lé già khà ba
ma nư từ xà ga lá
Chà ư có ní sù che lý nhí p'hu ba mì chà ư kó
nhí sù che
Txì khài chà té ngừ na tú tò txé txụ trì khài cha
tá nguá tú
Í là sù se dé tà mà trì ư lý
Á khài do p'ho thuý i à txó gá e txí lá ư lý khó
na su pì ga é trí lá ư lý

Mà nhí dò nư mà nhé già gó hlù do nư mà nhí
 Í ga lá tú dó huyo già à ta í gu lá ta dó
 Gò lù í txư thà p'há à lò lù xò í txư thà p'há
 Mì lo thuý i txì trì sú ga thú pá úng le mà ngó
 Khó tri khó lo mà nư sè là sú ga mữ p'hà thuý ne tạ ú
 Mìa nư sú ga hu pá pá gái nò mìa nư trì sì
 Khó txì mìa nư chá nhuý lý ty sì già sú ga hu
 pá thè pá
 Nó tư lạ ó khò sự nè he le mà ngó ó chúng mà ì
 no mù tứ tạ ư hà hlù ma nư thuý ó thà p'ha nó.
 P'hí thù che sú e chà p'hứ nò tà ự p'hí sì thù che
 Ỉ gó sú ne thà p'hứ à lo hà p'hu nó thù sú e thà
 phú à lo.

Hà tò á tu lọ é tu lo nò há ló
Há gó lonu nhuỳ tứ lạ, no txí ma go nhuỳ lò nu
nhuỳ tứ lạ lò.

Mà pú ư gó già mí hla ma lạ é xá dí tu lọ le.
Mà ca à cư lọ é thoóng trị há khụ xè lo la lé cư ư.
Mà ca à cư lọ é thoóng trị há khụ xè lo la lé ư cư.
Ló kho thoóng kho chí tứ à to chóng ma mì nò
chóng kho chí tứ.

Ngà bụ, ngà sứ à ma chúng khò mừ ly go
tứ à lo dé

Khò o no tú cá i na mà mó già hưu sì hù.
Ha sa ư p'huý kho e no ga dù ga í na
Thò txe à thí lý à mó già huyo mí txị
P'huý nư già huyo khá è nhò ga í huna
Già khá chà chá txo ga í na p'hò ba txuý ctự
P'huý sí, puý nhí, puý nư già khá ú mò txo
ga í na lé

À cá ư lá tú ó mó tú ma pùỵ pự la ga mà tá ngá
Trị le te ga già nú à khá í txò lạ e tá lá cá

À mó già huyo cá trò í txư lý tò ý txị
Già huyo khá khó txí í mọ già thúy trò
Txì txè ú le p'hìà txò à chà
Í txè già huyo khá khó txí á í mọ dza
Nhúu già huyo lạ ú lù po lụ é cha na tò chè xá
Mò go lu po bẹ é cha ne tò cá dù là po bị é cha ne
Txì ne txé khó pu ư mọ già già huyo txị tụ
txì ne txé khó
Txị lạ thúy ne đa ó già huyo txé khò thúy ne cù
í hu na é

Tà huyu à ché lé ư già huyo mó txị tà huyu à dạ
 Ỉ no hí mo già huyo khái è thúy ne nhò í lú
 Txé trong ùy giống tó ty cá ó go lò đu í lú lo khai
 tù bia txé tou ùy chóng lý cá ó
 Già nữ khái xé chóng lý cá ó tò ló khai
 Ló pố già mì pố nhù chung lý cá ó
 Già mì khái xá é ì lá khái già mì khái xá
 Ỉ no mứ tu dừ hlà mà pí lú lé cá e tu lý à gá tò
 Ủ to sò ché ma pì lá lé che ư á mìa mò lý à gá de dó
 Già mì khái xá é è ló khai già mì khái xá
 Í gụ lá tú dò ó huyo già à ta ì gụ lá tú dó o
 Mà hu mọ ư mứ thó khái dứ p'hĩa gá thề pì đu lá
 Mà na mò ó khái tò hlá tò thà pì đu ló nó
 Dè lạ po sư ga ó txị há dụ gá chạ cá già huyo ha
 tó pố sư
 Txá lạ ga lu gự ó trì hlà dú á chxạ ne tò khứ chữ ga lá
 Í gụ lá tú dó o huyo già à ta í gụ lá hé dó
 Ga txó thúy i txé pìà ù ma tò é thà p'há a lo
 P'hu txò sò ư p'húi lý té ga tạ da à lo sì í tò.
 Khò e no tù cá í nà già huyo sì hà khò e nó tú
 Ha sa ư p'húi khò ó giá huyo nó gụ dù ga í hu na
 Nó khai á chà p'hu xu xá ó go lo đu i na già huyo
 í su p'hu txu xá ó
 Xù me à nú chóng lý gú ó ló khai nhù lù sù nu
 à nú chóng lý gá ó
 Sù y là dứ à lo nhù hlà mừ i hlè tứ à lo
 Nhúu lé mừ i sù thà à lo lé

Dó txạ xa à ké chóng ga ý na txó mò
 Già nú gó ó p'hò ma txúy đự txo ga í na lé
 Nhú khò e no tú cá í na già huyo sì hù khò e no tú
 Ha xa ư p'húi khò ó già huyo no gụ dù ga í na
 Sò lo txí ma mé o gio lo đu í ne
 Sò lo mì p'hú só ư ử khọ txí ma mé ó
 Ma p'hú ử gọ à nhí sú gạ txị trù thúy e phù ó tò
 Khó tri thúy ne mà xá gạ da lé é da hà ma tò pi
 ờ ga da lé
 Hà đư pò tứ đư ga chạ lé é gia ử khọ hà đư pò
 tứ đư ga chạ lé é ư
 Nhúú già huyo cá dù hê ư lý già huyo nư txá
 Nò thú thê ư già huyo cá dù thê ư lý
 Khò e no tú cá ó già huyo lý tò sì hù
 Ha xa ử p'hứ khò ó già huyo no gạ dù ư lý tò.
 Sù xe mí ní lệ ne ư lý ná kho pò xù xe mí ní lệ ne
 Ná kho thúy i sử p'hía hà lù nó tà txà ne ư lý
 Na sò à no xá dù pà txù khứ xứ gó ne txo cá nò.
 Á ca khọ ne sò gó txị ga lá mọ á ử trụ pò thê khọ
 ne sò gó txị e.
 Ự lý nhú choóng ta ma nhì gạ tè khò lụ ga lạ lú
 Ứ trụ thúy ne pò thê khọ ne só gó tri ư
 Ự lý nhù chóng ta ma nhì gạ tè khò lụ
 Ngà xa pa ne tri ú lé tạ é, púy mì già kha pa ne
 tri ú lé tạ é
 Mó nha p'ùy té sí ó txị ga lý lé é ga lý no ử khọ
 mó nha p'ùy lé

Ủ mé mó nha gạ dư thúy ne puy té
 Hlu già gạ nú txo ư khài ó lé é ga lý nó gạ dư
 pùy ó hlu de gạ nú txo ư khài ó
 Gạ tri à khứ cư gá lý tú ma mì nó ga taxi á khí
 cư lá lý
 Mì pú tú ma gạ trị tố hlo cư lý no chề nứ to lo cư lý
 À mó khô e no tú cá í na già huyo sì hù khô e no
 tú cá í na
 Ha xa ì p'hô khô ò già huyo no gụ thúy ne già ì na
 Ì mò già huyo mò txị ta huyn à txé
 Hừ mò già huyo kháỉ e mò txị nhò ga í mo da.

Nhù cá khài chà cá pe xà ó go lo đu ì ne tò ì sử
 cá pe xá ó go lo đu í ne
 Mà p'hù mù txẹ à nú sú gạ txì tròng thúy e p'hu tò
 Mì txẹ thúy e à nhí mia ma mà bạ
 Ma đa á chóng lạ ne pa là lạ lé khú đa khự txì
 tù mừ lạ ne pa lá lạ ne.
 Mà thế mà mố cứ ge lá lé é dư mì chà pá txẹ à mó
 Txì khò thúy ì à dé pe đo mó cà cứ ga lá lạ lé é đa là
 À khài pìà trù khứ xứ go ne na sò à no xá dù pìà
 tro khứ sử go ne tò cá nò.

Mì chẹ à nhí mía ma mà bạ
Tá tá á nhó khai txa pù mừ lạ ne pa ó o.
Đa ca mì p'hé đa ne ụ lý no ọ ạ dụ ca mì p'hía
Khó ta á chí ù p'hú đa ca à khò khai

Khó tri mì lạ à tú đo ne ụ lý lọ mì gụ mì lạ à tá
Mì chà mà ngư khai pia mà lé ư lý tò tò gụ mà
ngư khai pia mà lá ư.

Nà kho txô ma, xú lú tè ne ụ lý mì pù dé chà lý
ne ụ lý

Ná kho trô ma xú lú tè ne ụ lý mì pù dé chà lý
ne ụ lý

Ná kho trô ma mìa pò xé lu khò xé ga i cha ó tò
Mì mừ thúy í á dé txa ó nó ù chà txị

À khá ù li nhú trúy ta ma nhì gạ tè khò thúy ne
lạ ó o.

Nga xá pà ne trị ú le tạ é mì mừ già khá pà ne
trị ú le tạ é

Sò cò thúy i lạ đu khai lo cú ư cú p'hía

Nga tò p'hè mà i trùy cứ mà sì á ne txị ú ú é ga lý le

Khò e no tú cá í na nhù ú già huyo sì hù

Ha xa í p'hô khò ó già huyo no gụ già ga i na

À mó già huyo p'hìa gá tá tụ bạ ú tò sò thú.

Khò e txe txí ư ì na tò trì hù khò e txa txí

Ha xa ư dụy khò o già huyo trị gu txà e i na lé

Thò txì à thè lý à mó già huyo txì gụ

Thò tri à thè lý à mó già huyn mó txì

Hí mó già huyo kháí e nhò ga í mộ già

Txì txe ú lé p'hìa tò à txù

P'húy txé già huyo khá khó txí a dé

Ỉ cù ba già à ta txúy ne nhúy p'hú ư là kho già
mà hè thúy ne nhà lá ne.

Ỉ no cư khó thúy ne nha kò chxé chà mà sì đa lé
Ỉ gà cá pò à ló khư ne tò ca ma có pò à lo khư á
Ỉ no kòng pò à ló khư ne kòng già còng po à ló
Còng gùỵ thúy ne kùỵ mé thúy ỉ chxé chà mà ỉ lý

Ỉ no cư kó thúy ne nha có txé txà mà xì
Cư có í ne già huyo pìà mè mà pu na tú
Nha có lý ó xè lo thúy ỉ mà tị gà má tò.
Kho txi tú xu kó gó cá e í lú già huyo á khà tú
xu có dé cá ga í lá
Chè tò còng po à ló khư ne coòng mà coòng po à ló
Coòng gùỵ thúy ne coòng mé ché chà mà sì
Còng gùỵ già huyo hlu lò ngùỵ ga ỉ ne
Hlu lo khá í già huyo coóng tò thúy ne txong á
gá ne ngó

Nhí te ứ po à ló khư ne tò ứ ma ứ po à ló khư ne
Nhú xú cà te lá á ló khư ne tò te gùỵ la la à ló khư ne
Nhù ứ lé nha ngà mó sí ư tò ư gùỵ lé nha ngà mó sí
Lé nha txé mó sí ư tò te gùỵ lé nha txí mó thúy
ne sí ... á lé dá
Go đu ló kó ứ đa lé é đa huyo già à ta go đu ló
kó ù già lé

Thà nhúy già huyo gó là dò nư thúy ne ó mà nhí ư lý
Nga ha tá né p'hề txi gạ cừ trị gu đu ó txé sá à mó

Ma ne pẹ ư lo trị à gạ txé sồ à gạ trì gu đu ó tò lo
Gạ khừ à ma mà cha xà ma à tó mà dza ư lý tò
Xa có ná lú txé ư txì mo lý ngá gạ khò ta là xa
kho né là
Gạ khừ à ma kứ nó kho ta sì chè chẹ ư txì mó lý

Nhú go đu chà khá ga á cha ư huyo già à ta go
đu chà khá thúy ne ga é chá ó
Trò te ử pó à ló khừ ne ử ma ử pó à ló khừ ne
Ỉ no ló pì thúy ne lo mé é txì chà mà sì
Ử gó la txư pú lý hu a già huyo pạ khò pạ lo
la txư pú lý hu ne

Pa lo thúy i khá mi í ó già huyo ló pì thúy ne txo á
Ỉ no ló ma mó nó mà hừ, ló già mò nó mà nhí lý é
Lạ u trị nu hừ é chuy ư lé da á gùy trị mù hừ é
tróng ư

Ụ ma mó nó mà hừ ụ già mà no mà nhí
Ụ ta txì mu hừ á lé da gòng txóng txì nu hừ á lé dza.
Khúy ma mú nó mà hừ, khúy già mù no mà nhí
Nó tho txì mu hừ í choóng ư tò dứ hlà txì mu hừ
é chóng ư

Go đu ló kó úng gia lé é ư huyo già à ta go đu ló
kó huy già lé

Mà nhí già huyo gó hù dò nư thúy ó mà nhí ư lý

Đị u ngà ư txự hé lý tò đạ u á joòng nga ư txị é
Lạ ta thụy e gòng txóng nga ư trùy txò lý tò le
Mà nhí dò nư mà nhí ư già huy go hlu dò nư mà
nhí ư lý

Mà nư cứ ó mà gư lý tò đạ u á joòng mà mư cứ ó
Lạ ta thụy e gòng chóng mà mư chòng lý mà
nhẹ gà lý đó

Mà xá txì ta ma nhúy côi
Xá á gì huyo xá xú kôi ga lý lé nga pa dò hò tà
kôi ga lý
Mà í khá lu ché khó mó ư tò txù mà í khá cá u
xé khoóng

Ha xa ư duy mà dụy khá no txé thùy thuy ne nà
á lé ư

Huyo già à ta ne già huyo mà na á chỉ có tú
thụy ne cha ó

Á trè có tú ga í txị pì thụy thùy í mà nạ ga lá
Kôi lý hà le mà ché lá ư già huyo pó tạ hlà e má
ché lá ư lý

Mà í khá no kho mó na tú á tò sì hù
Í ư thì txú mà mà mó huyo già à ta
Ha xa ư duy mà í dé cư txé thùy nạ
Huyo già à ta í dụy txì thùy thụy ì mà nạ da lé
Ỉ p'hu ba già à tá ché ne nhí p'hu ư xá kho già
mà hè thụy ne

Ló khà pà đa é thê lé gó no đa í ne tò txò txì bà
đa é thê lé ga đu í ne

Txì lo sị thu cha ư lé đa kà cừ
Pạ té txì nì txì còng còng ư lé
Huy già à ta go đu ló khó úng đa lé

Thà nhúy già huyo gó lù dờ nư mè nhí nư
Txè ga txè lé á ne sù gù txè lo ga ó
Thà ga txí no ga ó già huy lé hu trì no ga ó o
Ha mí txì trụ mó lò ga ó txì hà dụ á chạ ne ngó
Go đu sù sữ hle í mò già huyo già à ta go đu sù
sữ hle í mò đa

Drù po ma già à ta ché ne nhí p'hu ừ xá go già
mà hê thúy ne nhò lá ne

Cư p'ho thúy é hu le
Cư p'hu à txò à ta tru ư còng trú nhú ma mó á nà
Nha p'ho nha é hu ne
Nha p'ho Á Nhúy à ta trú ó mữ khò txà phì
thúy ne mó

Chxà hù nhú xá mó ga á cư p'hu cư tù txà hlu
tróng xá

Mia tru thúy i xè ló í ma chxà chạ thúy ne nu lá
Lạ ga chxạ sú ga ne hu í ne cư p'hu khà.
Nha p'hu hù gó tà no hu ó pữ tì lạ nà tạ no hu ó tò
Chxà hu chóng xé há cư mà mó già lá cư p'hu cừ
tù chxà hu chóng xá

Nha p'hu xe lá hu ma chxạ trụ há lù mà hù ga lé tò

Mà ý khái no chxé khó mó ta tú ga si hù.
Ha sa ứ dủy mà ý pé cư chxé thùy lạ no tú á
Hlu già à ta í mí txì thùy ì mà Nạ Lý

P'hà gá p'hu la ló trú kha é khư lá ne
P'ha gó à ta ló khái hà pò pu lu ló trú gá e khư á nà
Ló ca ló gó ta e pu sí ư đế à ta lò txùy
Lò nhà à ta sì pe hê ó thùy e pụ xẹ lý ne cà ó
Mà nhí già huyo gó hê giò nư mà nhí ư
À mó già huyo mà khi á piéo lò é piéo gà ư, tò á
gá gá piéo lò é pieo ư
Ló khừ í ư chì góng só ư lù già à ta í ư chxì
góng thùy ne só

Ga ma nùy lá á lé cha ư phà góng à ta ló khà
trù tù ga ma lá lé cha ga.
Mà nhí dò nư mà nhí già huyo go lu dò nư mà nhí ư
Khó ta nhi còng ló trú sé ga ló già huy à bịa ni
kòng tó tít thùy ne xá á.
Í ư txì gó sò ư huy già à ta í ư trì gó thùy ne sò
á ga ư.
Cá khó tù trùy lé nha ư tò lu thè tù trùy lé cha ư đế
Ná ó thùy ì thè sí ư đế ló cư gò txùy.
Lò nhà à ta sì p'hê hê ó thùy ne thè sè lý e cư á.
Mà xá ma ne đư a gá lá già huy tù thè mà xá pe
mà ne đư á gá ư
H'lu thè mà xá khừ e còng nê thùy ne gò ư

Nhù ú í ư trì gò sò ư huyo già à ta í ư txì gò thúy
ne sò á

Chóng tò mừ lé khá khá kha chxi tù thúy ne mừ lá ne
Ỉ p'hu ba già à ta chxé ne nhí p'hu ư xá go già
mà hê thúy ne nhò lá

Hí tho p'hí ní txí í mó à nà.

À txò p'hù gó à ta hle tò hle tho p'hí ní

P'hù gó lo tri gừ hự giròng í mó lá nha

Ỉ no le tho p'hí nhí txí ư tò le, tò le tho p'hí ní.

Lạ ư mà mừ bia xá ú lu giròng

Sừ tú á tò á giròng mà mừ bia cha lạ no.

P'hu gó ló tri e gự lừ giròng.

Lạ ta thúy i gòng txóng mà mừ trụ lý mềo no í
sừ tá ga á

Nhú hu to p'hí nhí txì ư tò le, tò hle tho p'hí ní txí ư.

Mà nư bia chxá gư ư mà ngừ lạ ư á gdòng mà
nữ bia chá gư ư mà ngừ

P'hà gó chè ca p'hí ní txí lý à gá ná à ta ló khai
chè ca p'hí ní chí lý à gá ná

Khó txì te góng ló tri egừ từ dròng

Lạ ta gọ chóng mà mừ trụ lý mềo ư mà ngừ ư

Xa khó pí ó de ư ná à trò à ma hlu mừ xa kho pí ó

Chúy nư xá kho pí ó hlu mừ pù mừ chxử ư ná

Khó tri le góng ló tri egừ từ dròng.

Nhù ú hu to pí chxí é cha ư tò le tò hle thó pí ní

P'hu gó ló txì egừ tù dròng i cha ó tó

Nhò ư p'hu gó ló trị ga thè tò truy đi é cha ư ư
á là le.

Ló cgo sì duy a cha á tò chà chxó à ta ga xẹ ló
cgo sì sú gúy ư cha ó tà.

Ỉ no le tho chxé p'hú chxé ư tò hle tò hle tho
chxé p'húi ché ư

P'hu gó ló chxi ga xẹ tò truy dí a cha ư
Ỉ no le gu già huyo hlé tò sù pu sù tú chxa ne
nga tứ ga í lá

Dò ó nó chxo á lé tò xạ khù

Ỉ no xa chxí pì a ta nó chxừ thúy ne ga ú
Sù pu sù tú tú ne tứ í ne hle gù hle tò sù pu sù
tú ne tứ í ne

Thó chxo nhì sí mà cha hlé ta mà chxa.
Hà to mè trúy, thó cho già mừ chè lo mà cự.
Mì ma ù pạ le e chxúy á
Mì txúy khụ hle txạ
Mà ú lá nha, da chà p'hí chừ sừ ngó hle chúy á nè
Xa nhà á nhúy á pa pà ư hle e tra á nà lé
Ỉ to thúy í tì ló lò pư chúy gòng le truy á dé.
Á mí na me khừ khì pá lụ su hu à tứ lé chxúy á
Mò ó cừ khò mí tá le txúy à nà à ma mì na.
Á to ló tỳ mò ó chè lý mo mà ble txụ é cha ư.
Gó ó chạ xạ lá ké to chó mò
Già nú gó ó p'hò ba truy dự lé ta trụ é cha ư ngá

Hà lý nhí đu xa ó cha ư ngá nà à chxò à ta chạ
 bù nhí đu xá ó cha ư.
 Hừ lý thu su p'hí lý lú già huyo bia khà thu su
 p'hứ lý lú hu á lu.
 Xà khọ xà mìa lạ ne xà ta p'hùy p'he ứ lạ mà tròng
 Ì no xà khọ xà mìa xà to p'hùy p'hé ứ lạ tròng
 ga lý ó
 Hứ lý la gai lá ó lạ ne già huyo p'hùy bị lạ gai
 lá ó lạ le
 Khá mọ trì sứ ga á nhù ứ huyo già à ta khá mọ
 txì sí ga á lé.
 Mí no ha ma txì mó lý tò
 Mí no già huyo í ne chè chè gụ ha mà txì mó.
 Ì no lá ne già huyo ha ma mà ngứ la txư txi thò
 ga lạ á ngá
 Mí no í ne già huyo p'huý xé lé tho á nhẹ
 Nhu ứ già huyo bẹ già nhì p'ho nhì txé tứ i ga á tò
 Sỉ hù te ma mò xè đư le ứ tò á le tư ó ngứ si
 p'húy ó dza ư.
 À chxò sú cà txó già lé ta p'húy só hla bẹ khờ ne
 bạ á ngá suy p'húi é cha ư ngá.
 Nhú sù ma khò mé xa ư già huyo pia chxì sù mà,
 kho mé ca ư lé
 À ta già huy ló chxí ly kho txì thúy ne dù ó ò le.
 Sỉ hù te ma phúi tà hà lù pia chá ga ư mà mó lé tạ é.
 Hà nhì sú già à ta tó ta p'húy só p'ho ư mó á ngá mứ.
 Kho chà p'hì kho ư mó ngá ứ.

Nhúu khạ mọ chxì sú ga ne huyo già à ta khá
mo txì sí thúy ne nga á lạ ne ngó

Nhúu nhì p'ho nhì txé tá ne già huyo be già
Mí no già huyo mà nhẹ Hà nhì chxó mà chó
Ỉ no lá le mà é Hà nhì txó lò mò cự a lá tú

Mí no í ne già huyo chxá nì chá nó chxà chxa.
Nhú ú già huyo á chà chxứ khà ga á tò p'hùy
mứ chxứ chà

Mí no ta le mà cóng lý già huyo í ne ná kha tá
Ỉ no già huyo p'hú so ga ga lạ ó khài đo lạ đư
thúy ne ga á lạ ngá

Khá mọ txì sú ga ne huyo già à ta khá mọ chxì
sư ga ne

Mò nhú à ma lọ é ngà dò txư hía đró đư ga mọ á
Txị dó à ma lụ é ngá gò chư há é ù lý mọ á tò
Ụ ma p'hu la mà p'há già huyo ù p'hò p'hu ca
p'há lý mọ

Mí ma p'hú la mà p'ha già huyo ù p'hò p'hu la
Mí ma p'hu la mà p'há già huyo khứ gà sè
chxuy pu lý mọ da mó ní sù txuy.

Già huyo ì chxư gá ó tú lý mọ á mọ nhù à ma
Txị gió à ma lạ é đrò chư gá è ụ gạ lý mọ dá
Nữ tho dừ là go đư gá gó tó ư
Ụ ta chò txé à ma lu é go đư gá e ụ gạ lý mọ da
Chxè te ứ po à ló khư ì no ứ ma ư po à ló dó
Nư pí già huyo ló mé chxé chà mà sì

Ứ gò già huyo pạ lò chxư ca pủ lý ne.
 Ỉ no pạ lo khá dủy già huyo ló pí thúy ne chxo.
 Nà xá thxì tà mà cù
 Xá lý thúy i xá xú pạ lo hlò là cù lý lu
 Xá lý thúy i xá xú hlo hlò là cù lý lu
 Cu lý hlà è mà chxé lý é dza ử già huyo po hlù
 hlà le mà chxé lý ư cha ó tò.
 Ỉ p'hu ba già à ta chxé ne nhi p'hu ử xá khọ ga
 già ma hệ thúy ne nhò lá á
 Nhù ú chxì ne chxé khó pu ga lý lú già huyo txì tụ
 Chxì tẹ đa lý gùi huyo ché khò thúy ne cù lý mọ giá.
 Chxì ne chxé kho pu le mà é tề txì tụ.
 Chxé tu chxì ne chxì khó cù le mà é
 Chxé đa đa lý già huyo chxé thùy ne cù á lạ le ngó
 Nhí p'hu ba già à ta chxé ne già p'hu ử xá khọ
 già mà hệ thúy ne nhò lá á
 Nhù ú txé ngà à sứ ga á tò huyo già à ta ú mò
 txé ga à sứ thúy ne ga á ngá.
 Ứ lú ga á lạ ngá txé nga à chđẹ ga a lá á tò le.
 Khá mọ txì sứ ga a lạ ngá nhù ú huyo già à ta
 khá mọ chxì sí.
 Pủ no í lý già huyo chxè gụ à ma mó lý
 Ỉ no lá ne già huyo mò ní gu á lạ á,
 Á lạ chxư chxì thò ga a lạ á.
 Mí no í ne p'hiu sư ché tho á nhẹ
 Nhú u già huyo be già gà a tự á nhi p'ho nhi ché
 tư ga á lạ á.

Mí no í ne mà nhẹ Hà nhì sú txó mà chó lý ư
Í na lá ne mà gó Hà nhì txó lo mà cự á.

Mí no í ne là ma là chxá sị chxà nó chxà chxà.
Nhú u lá ne già huyo á chà chxứ khà tu á pừ mừ
chxí kha tú á.

Thó trí me hlu ga lé ngá già huyo khò lò trì ga lạ á
Nhúu nhì lo ma ó pụ ó khư ga lá ne ư e tỳ txò
Nhì lo ma pó ư khư ga lá ó.

Í gụ lá tú dó a huyo già à ta í ư lá tú dó o lé
Nhù txó mì ma ú lé ư lý thúy ì mà gò ma tú ne
Cá du ngá hla à nú sú gạ cứ txò mà cứ hu é tò.
À mó già huyo p'hìà gú ta chxe bạ ó tò sù thú.
Ỉ no kho e che chxì ú lạ ư ngữ, á tò sị hù khò e.
Chxe chxí thúy ne ú e lạ ư nghe.

Cá dù nga ha à nú sú gạ khữ txò mà cự lý lé
À mó già huyo p'hìà gá á tá chxe bạ ó tò sù thú.
Ỉ no kho e che chxí ú lạ ư ngữ ngữ á tò sị hù khò e.
Nhú u huyo già à ta khá mọ chỉ sú thúy ne ga
á lạ á

Mọ ó cứ khò mí tá ga lạ ngá à ma mì dè.
À ta ló txí mọ ó chxè chxì mia nà thúy ne ga á lạ ư.
P'hò bạ thúy ì trụy đự ga lạ ngá già cù chà chá
Pùi sủ, pùi ní, mí mừ, già kha í mò ga lạ á
Mò gó chxạ xa lạ ké ga á tò, tró mò gó ó txụ lạ
ké ga á

À nhú mì na chxó chxúy tó há khai ó mia ma
txòng p'hi gá hữ trị khó ga lạ ngá.

Nhì p'ho nhì txé ta ư thì khó tò mia già nhì p'ho
nhì txé ta ư txì khó ga lạ ngá.

Huyo già à ta í gụ lá tú dó o.

Mà hu mò o mú tho dừ Hlà pìà lú, mà đu má.

Mà na thúy ne mọ á khai tò Hló tò mà đa ná tú lé.

Ỉ no á nhú tá la a txuy to ư khai ó mia ma tò
p'hề gá hứ txì khó ga lạ ngá.

Nhì p'ho nhì chxé ta ư chxì khó mia già nhì p'ho
nhì chxé ta ư trì khó.

VIII) TỔ HẠ XÁ TXU HLÁ PÀ

Ỉ no tò mì há gia xá xa í lé du chxé khò tò mì há gá
Ché ló chà gá í lé é dza khóng e á gù chè gá í
Nhú mà ý sừ cọ sí à hla khư á lé gia trò txo mò lò mia
Trò the mé ma mà lý trá trú lý go sú trò sù ga á
Nga ha à ta ù góng pư kha ú lá da nó txì sòng
p'hà mí kha ú lá á.

Nhú ú mó ne há gá hla khư á đa ché ga á lò mó
ne há gá xá lạ khư á lé đa.

Trò e ì no già huyo trò é á le chxì khò thúy ne
xá í hu ga lú.

Txì trụ sừ ma ư gó kha ư lé é gia chxá trụ sừ ma
ư góng kha ư lé đa.

Sòng khó à dò dè ó ngá lạ khạ ta no mà đa mọ á

Mí kho la mư txò ó khữ kha tạ nò mà txí mọ á tò
Mí kho la nư chxò ó khữ kha tụ nò chxí.

À trù co p'hé do lo dó khữ ma ì gọ à trù có pé.

Sùy khò à dọ dé ó bạ kha tụ no gà.

Lạ mí kho lo dá lé cgu gia chí già cạ ù kho lo dạ
le cui gia.

À nú ga cá p'há ga í cú mà mư txì khò à me ga
cá p'há.

Ỉ no tú á già huyo tú á lé txì khò thúy ne xá lý
hu ga lú

Tú ne thúy nè tú á lé txì khò thúy ne xá lý ne.

Hu á chữ ca mí gó kha ư té é da trì khò chữ nhé
ữ kha ư đế.

Sòng khò à di ó lạ khà tu nò mà già.

Mí kho lẹ mư txò ó khữ khà tụ no mà txì mọ gia.

À trù co pe do ló dé khữ mạ ì gọ à trù có pé do lo da.

Lạ nó kho lo dá lé nùì da chí dạ lạ gà kho lo đế
lé nùì dạ.

Ỉ no trò đu khề e xá í hu ga lá nghe tó khá nhì
khà ta e xé í hu ga lú.

Ỉ nó trò đu khà é xá í hu gá lá nghe tó khá nhì
khà ta e xé í hu ga lú.

Nhì lá ta e xá í ne ta kha nhì nhì khà tạ e xá ý ne.

Nhì ló khà e chu lú thà ý cha tú ú kha nhì khà
ta e trụ lù cha ì cha á nà.

Hlu chư gạ mé ga á nhú ú xà kha mí nữ chu
chư gạ nú

Chxé kha mì ư mí sí ga á thò dự nghè ga á.
Ỉ no trò te già huyo hlá gá mừ chxi thì khò thúy
ne gạ á ngó.

Đa tu ló cá mó ó mà cgu mọ á txị lý sú gụ đa tu.
Ló cá mó ó cgu mọ á.

Huy già à ta chóng gá mừ ne txì si thúy ne ga ó
Sò lo trí nư à ma sò ư khọ ư ư khó đa ta ư cá mó
ó ma cgu lý.

Nhú u txé số à mó trì gù đu í lú nga ha ma ne
p'hè ư gạ khò

Ma ne p'hè ư ló chxúy chxé sú à gụ trì gụ đu lý á tò
Jò lé nó tro á le mia gụ zìo lé nó txo ga ó

Mà đư zìo lé già mừ nó từ thúy ne gá ó tò ù
Trò so nó lé ga né a nhúy à ta mia gụ trò so nó
hlé ga ne ngó

Nhì p'ho nhì chxé ta ư trì khó tò mia già nhì
p'ho nhì ché

Nhúu chxé sú à mó txị go đu í ne

Ta ne p'hè ư gạ khừ.

Ma ne p'hè ư ló trì à mó txé số à gạ txị ga đu đủ
í ne lé

Nhú thúy ne há tò ngà no tò lụ á tò tré ló ngà
mo tò á lạ ne

Há tò ngà no pia á tò chxé ló ngà no pia á
Ỉ no thí ne be ư xa gó thú ư thúy ì mà xà lý é cha ư.

À mó già huy há to tò ne khứ p'hú mà che lý e
cha ư lé

Nhúu há tò ne tò á lạ ư chxé ló ngà no tò á lạ ne

Mĩa có sứ lạ á tò chxá trụ kha ó mĩa cò sứ lá

Kha xa sù pố xe ư trì no zĩa huyo mà xệ khu xa xu pố
Ỉ no le ư thúy ì xù nó thú ư ý ì mà kà lý le

Hà nhì à ta sú nú ga ne đư hà pía dùy ga ne ngó

Sòng ga thúy ne sòng thú mà dè à sòng ga ngó

Mà dẹ lạ ne chxúy p'hía ú ga lý ne mà dè chxừ
pìa lạ ne chxúng thá úng ư.

Sùng lá khu tru sé lý ne tò dà sù hlú khá trda
xé lý ne.

Đư tru á nhúy xá ga lý ne sùy già đư tru á nhúy
xé ga lý ó

Hà nhì à te sù nu đư hà pía dùy thúy ne đu ó

Kho txi mo ó da dú lý ne già huyo sò mò ma ó
trò da dú lý ne.

Nhúu pa hla chxè khó đu ga la là sự khà pa hla
chxè khó

À lu lu sứ pui ư méo á tò sè kọ á lu lu sứ pui ư méo

Ỉ no có cù lá ư hé xá mà đu lá ne sòng mà

đẹ ma pè pui lá ó dò chà thúy ì mà thùy

Nhú nà pa thè xá chxé ư ná lá nò lo khai

Sòng ty nà pa thè xá chxế ư ná lá.

Kho mé trùy ư ná lá hu á sòng mĩa í ò trùy ư ná lá

Nhú sù ma thúy í ca la ló khai go sù chxùy lý á

Cá ly mi thé bia ly á là sòng ma ca lý mí thé
bia ly á lạ lé.

Ỉ no chxí sú no tró pia á tò thú ly chxé xú no
tró pia á lạ lé.

Ỉ no lu ư xá ó thó thú ư thúy ì sà ga ó.

Kha ó mía cò sú lá nà chxá trụ kha ó mía cò sú lá á
Kha ư pe tó hà tè dó tò chxú trụ kha ư pa tó hà te dó
Chxá lo khá ó nó so pia tè te e dó lò.

Ỉ no kha ó mùi có sú le ne tò txá trụ kha ó mùi
cò sú lá ne.

Hà nhì lá lù á ló mo da à ta mì tì hlá hlu à lá
Nọ gửi à ta pứ trứ má mò sì thè thúy ne
mo á tò le

Á nhúy há hlò á hlá mọ ne à ta mì tì é nhí hla lá
Khò e no tú mà cá mà ga lé đu sì lù khò e nó tú
Lọ pờ à ta pứ trứ má mò sì thè thúy ne mò ó ờ le
Ha xa ứ púy kho e no gự mà dù ó mà ga lé é da.

Á nhí á lu á hlá mọ mừ ta mì tì á hlu á hlá
Á mí la do te ché ca ne ga á tò à mó già huy mì
P'hùy lạ hdo to ché ca ne ga á.

Hà nhì à ta pỏ trứ má mò sì thè.

À má ha sa thùy gùy lạ o ư sòng gó chxi
né ga a lạ é ga.

À mó khò e no tú mà cá mọ á nhù ú già huyo sì
hà khò e no tú

Ha xa ứ p'hứ khò ó già huyo no gụ mà dù mọ á
tò lé.

À nhúy à ta mì tỳ á hlu á hlé nó.

À mí kho đo á hlé ché ne ga á lạ ư tò Hà nhì à
ta ca trứ bạ to a lé ché ne ga à á lạ ư.

Há chébu sừ gá ne tò hò mò bia sừ gó ó

Gò mò bia sừ mà ngư ù tra mà đu.

Ừ sừ lé hu mà ngư chà ly mà đụ lý cư é.

Hà chè bia sừ gá ne hù mò bia sừ gé ú đu.

Lò già à sừ thúy ne chxì p'ụ thúy ne ga ó o.

E'nhúy hla hlù á hlá gạ ne à ta mì tỳ.

Lò Pừ à ta pứ trứ má mò sì thè thúy ne ga ó tò.

Chxì lạ chxé gó tỳ ne pứ trứ lạ ma khó gò

thúy ne ga ó.

Nhì lạ chxé gó tỳ ne mì khò à nha hà nhó đa đứ

Sú lụ chxé gó tỳ ne mì hlú à nha Hà sì thùy ne
khò lá ne ngó.

Ló già hà sừ chxú dề chxì pù thúy ne'ga ó tò.

O na à tó đụ ga lý ư già huyo há p'hề ò na à tó
thúy ne đụ lý ó

Ỉ no cư còng cò ó ngá mì lo mà p'hề.

Nhà còng cò e nư lo mà p'hề ly lé tò.

Ỉ ti lé te xá gá ó mì lo mà p'hề.

Ỉ te té e ì chà cho ma mó p'hứ tró ly à gá lý

P'hò tò te dó mì lò ma p'hề.

P'hò to te e p'hò chè tró ư tó hu p'hi sừ sừ tró ư

Nga to lé te xá dó mì tò mà p'hề.

Nga to té e nga chà p'hĩa ãi ná chxá tró ư.
 Mé to te dó mì lò mà p'hề.
 Mé to te é má chà chá trĩ tró ư tò hu ló chá trũ tró ư.
 À ma khá kha dò há pư gá lý í lé p'hề ư tò lạ lò
 khó kha zio hà.
 Huyo giá à ta há mí lạ gạ chxì chà gá e pư lý í
 lé p'hề ư lý
 Nhú ú o na à tó ãu ga á già huyò hlá p'hề o na
 à tó ãu ga á
 À ma nhĩ khò hũ é úng ne nhũ ú già huyò bá ma
 nhĩ khò hũ é úng ne.
 Chxì khò há xú xá ga lé ne tò txì khó già mì há
 xú xá ga lá le
 Nhĩ khà hũ é tru ne nhũ ma nhĩ khà hũ é tru ne
 Già mì nhũ số sóng ga lá mà trũ khà già mì nhũ
 số sóng ga lý
 Há ma nhĩ khò hũ é úng ne chxì khò già mì há
 sú úng thũy ne sũng ó
 Xá ó pũy ma xá khú kha lá nò ãe khò xá ó pũy
 ma xá khú kha.
 Te ty xá ne hũ txé tá ma ãũy thũy ne sè lé hu a
 Chò ó hò nhũ to bia p'hĩ ga lá tò khọ pì chò ó hò
 nhò to ba
 Hlá khà chò ó á u sũ chà thũy ne hlũ lá ló lé
 Ì no chò ó hò nhò to bia p'hũ ne tò kho pì
 Lá khà chò ó a u sì chà thũy ne hlũ ó tò

Ná kho gò sì púy púy ga lá nò tru ma mì tò go
se tò púy p'húy ga lá

Già huyo à mó go chxo lạ chxè thúy ne p'hò lý ne
Chxé xú à mó chxi gó đu ó te ne p'hè ừ à khứ
Ma ne p'hè ứ ló trì à mó chxé sú à gạ lxi gu gu
đu lá é.

Ỉ no thúy ne chxo lý ngà no pìà á tò chxé ló
Chxo lý thúy i chxé ló à chxo già mừ ngà là
thúy ne già á lạ ngá.

Ỉ no me bư xà ó kha ư thúy i xà e lá á tò le
Bì bư xà ó kha ư thúy i xà ne ngó
Ỉ no sòng thú nhúy tho txì cá nò chxè dùy.
Cá ư mìa ma sù khó gà nà pa hla khư á dé
À ta ló txí khư na tú á chxo truy gạ trù khư na tú

Nhúu sù thú nhú tho chứ lý ne tò chxè dùy
Há ú mìa ma sù khó gà na pa hla khư á tò
Á ta i no chxó chxí pa la kho á nhù ú à ta ló txí
chxó chxí trù pa hla hư á
Á gó mà cha ló hlá à ta chxi khù mà dza ló há
Á gó à ta chxi khù chà.

Mò chxé lạ da khè lò chà ư dé tò.
Hà nhì thúy ne pa dé lú là Hà nhì à ta khù chà
Hà nhì thúy ne mà pú txì kho Hà nhì à ta khú chà
Chxi ma dò chó mà gứ lé é da Hà nhì txì ma dò
chá mà ngứ.

Trị ma à mé mà ngứ ứ tò mó nhù.
Trị gió trị na à dà thúy ne mà ngứ ư lé é da lá

Xú giòóng mà chè lò lá à le chxi khù
 Xá giòóng à ta trừ khù chà
 Pùy ché già lá già mừ khù lò chà
 Hà nhì thúy e pá í lá là Hà nhì à ta khù chà
 Hà nhì à ta khù chà thúy ne mà pá txì co dé
 À gừ, à trú thúy ne mà tạ ko na tú
 Txì ma dò chó mà ngủ ư tò Hà nhì chì ma dò
 chxó mà ngủ
 Ga chxuy mà chà ló hla à ta txì khù e
 À chxò à ta txì khù chà.
 Gò chu lạ há gia nứ khù lò chà ư lé.
 Hà nhì à ta khu chè thúy ne mà pá na tú
 À Púy à ta txì khù chà.
 Sú chxe lạ dá khù lò chà ư dé
 Mù chxí à ta chxừ khù chà.
 Hừ chxé lạ da khù lò thúy ne chà ó dé.
 Khá quy mà chà lo dá à ta txì khù.
 Khá quy à ta trì khù chà
 Hu chxa lạ da khù lò thúy ne chà á é dé.
 Hà nhì thúy ne mà pứ chxi kho dé à ta khù chà
 Thúy ne mà pá chxi ko.
 Chì ma dò chó mà ngủ tò Hà nhì trì ma dò chxo
 mà ngủ
 Pui mì chí kha lý gá mà te à ma go cgu khứ kha lý gá
 Chxí mứ à ma hò ú chxi sư tù chà thúy ne má
 thúy da

Khó taxi gó thoóng sù p'hu xá ló thú ga lý cá thu
ga Hà nhì.

Ỉ no á gừ thúy i á trú ca no xá mò trì ga lý cá
Ỉ no ngà no xá lú thú ga lý cà khù chà ngù no xá lú

Hà nhì à ta chxi khù chà.

Ha tru mia ní già mừ khù tó thúy ne chà ó dé
Ngá no xá lú thú ga lý cá é khù chà ngà no xé hlu.
Á gừ thúy i à trú ngà nà xá mò thúy ne chxi lý cá
Ỉ no ngà nô cá lú thú ư khà ó dé na khù chà ngà
no xá hlú.

À gừ, à trú ngà no xự mò trì ư khá ó tò
Ỉ no sì hlù te nha mụ gà khá ó khá ta chxi á nà

Mụ ló ha ư mia mụ ló?

Mụ ló há txè, há pìà mụ ló.

Mụ ló ha sè mụ ló

À pìà á tó mụ no À p'hìà á tó

À p'hìà chí xá ngừ da tò mụ nò á p'hìà chxi xá ngừ da

Ỉ no gó lo mà chó nha á tò nhì gó lo mà chó nha á lé

Sị chxi khụ no mà pạ nha da á.

Ỉ no dé ne khù chà ngà no xá hlú thú ư khà ó

Sị hù te ma mụ gà kha ó khá đa txí á

Nhú ú chxi khá p'hìà choóng ga ne.

Già khà lạ gà sử kha p'hè choóng.

Già khà lạ nùì sé khe p'hè thò thúy ne bạ

Chí sè kha ne sò úng í lú kha mà ù pò kha sò ú
í mọ gia.

Txi ché kha sò ú í ne nhù ú kha ma ù pò kha sò
ú í ne.

Nhú ú mĩa lu ché chí púi gạ í ne tò há tò mụ la ché chí
Hlá ché mu lu chxí già thúy ne chxò lý ne

Ỉ no txì no úng ne Hlá chà mò p'hà tó thè mà đu đa
Chxé no ú ne hlá chà mò p'hù tò thè đu ga lá á
Chxì no ú ne hlá ma mò p'hìu ư hư trò to mà khò.

Chxé nó ú ne hlá ma mò p'hìu ư lư trò tò
khò ga lá tò

Ỉ no txì no ú ne hlá chà mì p'hà tó thè mà đu
Chxí no ú ne hlá chà mò p'hà tó thè thúy ne đa lá nè.

Nhú hu ư txì sứ kha tho dó tò

Sì hù te ma khá xá hu ư chxì sứ ca tho

Già khá bạ ma chà phù hu nó pạ hla á chá dó

Ỉ no sì hù tè ma khá xá úng ư hò mệ thúy ì cha á nà

Già khá bạ ma chè p'hù hu ư cà hè tư í chá

Nhú kha ó mụ ta chxí lá ne tò sì hù te ma khá
kha ó mụ ta chxí lá ne.

Nhú sị Hla khu ne mà pùi mà cha á là mà pùi á cha

Txé Hla khu ne mà ní xè khò cha tạ mà sự lý á lé du

Nhú ú trừ mó tử po cá lá ne tà huyo à ma tú po cá là

Tú mo già hla khu á dé ó ma trò hè già la khu á

Thoóng hla ứ nhúy khóng ga lá mà
Trú đu lá ga cá cha mà mó lé é da tru đa tà hlu
à má lá gá cá cha mà mó là
Txú ư lá ư dùy sí khóng e dé tà Hluy à mà đu ư
lúy sí khóng ne.

Chè to gó lu đu gá cá ma kó cha mà hừ.

Chxè to go lo đu gá ló khà cgo sò tạ e dé tò.
Ỉ no mó ne khá nú sử ga lá á trú đu tu hlui mó
ne kha nú.

Sè tó á hlo mó ne khá pò bẹ ga lá
Ỉ no hừ ne góng thè mà pi pá í lé tò già dùy hừ
ne góng thè.

Chxé ư p'hà gó tró ư tò góng trụ ché ư p'hà góng
chóng ư

Txé gó á trụ má ló ma ne sì chxè mà pi trụ lé.
Ỉ ntrú đu à trô khá mà chxè ư ta huyo ló trư á tò
Chxé ló tà huyo à ma khá đu nú ứ khè chxè
thúy ne mà sí

Chè tò gó lo mó ó chxé kha lạ ù mà pừ lý é cha cư dé
Txú đu mó ứ hlù chxé á hla sí í lọ ó txú đu tà huyo
Txò tò mà sí ne kho p'há ư tò à dtrẹ mà sí ná
kho p'há

Ỉ no mó ne khá nú sử ga lá ne trú đu tà huyo
Txè tó gó lo mó ne khá pò bẹ ga lá á
Tú ư số sử jìe ma mo á Lọ Pừ à ta.

Á nhúy à ta tì ó tì cha jìe khụ thúy ne mọ lá ne
Ì no tú ư sú sú dè ma mọ á Lọ Pờ Á ta.

Lạ do te chxé mà cá mà ga lé da sùy p'hùy tạ do le ché.
Khò e no tú mà cá mà ga lé da sì hù khò e no ú
Nhú khò e no tú mà có mọ á già huyo sì hù khò
e no tú mà ca mọ á.

À mí kha tò, Á Dé Té Tho cả ne ga ó ngá Hà Nhì
à ta bạ trừ kha to á Dé Té Tho cá ne ga á
Ì no tú ư sú sú dè ma ga á ngá tò Lọ Pờ à ta tỳ
ư sú sú

Á Nhúy à ta tỳ ó cha di khụ thúy ne ga ó tò
Ta ne p'hề ư ga khừ txì gu đu í tú ché ma mọ
Ma ne p'hề ư ga chí txé tru à gạ trì gu đu í ne
À ma pụ lu khò gá xé ga í ne tò chxé dè pu lu
khò ga sí ga í ne.

Nhú dè ó chxé tu peo le mà é tò à mọ già huyo txì lạ
Txé lạ dè ó txì tu pia lá á.

Txì tu dè ó già huyo txé tròng tròng le mà é.
Chxé ta dè ó già huyo txì tròng thúy ne tròng á ư lý
Ì no gạ the gạ thó đu ga lá tò txé bạ gạ thè gạ
thó đu ga lá.

Gạ thè gạ thó đu gu lá ne tò tré bạ gạ thè gạ tho
đu gu lá á.

Txé pui lò ga lá á tú lu nhù gia hlù ga lé.

Dè ư ì no xa á tỳ ư thúy i mà sử lý lé.

Txé pui hlò lá ne tú lu nhù già thúy ne hlù lá gó
Ma ne p'hề ư ló txì à mọ chxe su à gạ thúy ne

IX) HỒ SƯ SỐ CHÀ

Ỉ no trù le há ma mí trừ mừ trò su á ló ta e dó tò
Khá dụ pò ta dụ lá hu lé tò hà sử pò ta dụ lé hu
Khá lá tạ le khá lá côi ma tạ lò tạ ne khá lá thú ne
Chxì le sù hla ư la mì tù txí p'hu ló góng sóng a lá dó
Ỉ ne sù la sù ư mì e khá tạ hù ga lé lá cư ne
Kha dụ pò ta dụ lá ne tò hà sử pò ta dụ lá ne.
Mì dè khá pò hlu ga lá nò ha pà
Ừ p'hu mì dư khá pà đa te ú lá
Ỉ no mì dư khá pò gia ga lá ne hù dà mì dư khá pò
Hù p'hu mì dư khá pà đa te ú lá ne ngó
Nhú ú mà khư hla é khư a dè chxé nhì khụ lò
mà khư lá e khư lá ne.

Ỉ no sú sì khụ ú pá ga lý cá nò pá ga sú sì khụ ú.
Chdạ p'huy đa ga lý cá sú sì khụ sự đa ga lý cá nò
Sì to thùy i chxì p'huy sò ne mò lò thùy ne ga ó.
Sò to ư duy gó sú tì txí ga thùy ne ga ó.
Ỉ no thùy í à p'huy hủ gá chxí tư à khai xa dé ó
Ngà nhụy khá tu ca thê ché ư mà ngữ tò sì đa
khú lu ca thê chxé ư mà ngữ

Nhú ú sú sị khụ ú giá ư lý tò chà dzà.
Dcha p'húy đa ư lý sú sị khụ sự đa ư lý tò
Ỉ no sú sị khụ ú pé ne chà dà sú sị khụ ú.
Chdà p'húy sú sị khụ sự thúy ne đa ó ò lý ó lé

Nhú súng sị khụ ú pá ga lý tò chà dà sú sị khụ
úng pia ga lý ne.

Po ó lạ po khò gá chxó e sé lý ne tò nhì lạ
Mì khứ pò ó khứ pò p'hò lò trừ e tụ lý ne ú ư á
Trự khạ lạ pe thúy e hù thê già mứ trừ gà thúy
e thú lý ne.

Chxé bia hù chxé dè ư hù dè dà mò trừ ó thúy
ne thú tý lá ư lý

Te ma ì no khá sự thú ga lé lý hù sự trừ ga.

Thúy ne thú cá ư lý

Nga ma à ai tò trò te há xà.

Hu cú lá ư txì sị txù e thú lá ư.

Tó ta p'hò txúy á lo txúy lò

Hù nứ già mứ trừ gà thúy ne trú lá ư lý.

Sè khó nhúy già á sị.

Hụ nhúy già mứ trừ gà thúy ne thú lá ư

Pia ba sử già á sị

Hú sử lá ư txì sị trừ ga thú lá ư lý lé.

Ỉ no sú e khai lý khá ư p'hùý ó trừ e khai lý mà
kha lý ú

Sú é nó lý sú ư p'hùý ó trừ cư nư lý thúy ne mà

sú lý ư lý tò.

Su ta thúy ư mà thà trù to thè á lá ư.
Sú da mà dó tru đa thúy i dù ư ngữ á tò
Khó tru thúy i mà hừ nhí tru mà nhí ư lý
Khó tru p'hùy p'hà sừ lạ ta ma.
Nhí tru thúy i pạ mó sừ lạ già mừ
Nhí tru thúy i p'hùy p'hà già ú mừ lý í tá á lò
Khó tru ta ma già su mừ í su thè à lo lé
Mà mừi p'hùy p'há lo cư tạ í lạ á p'hùy
À dà mà mừ già p'hó lo nha thúy i tha sè lạ lé cư á
Ỉ no chxa ne thò lá lạ chè thò chxa ne thò lá lạ le
Chxè tho chxa ne thò ư chxa chà nhí tru thúy

e thà pì so í

Txi khu i no ma gó sù pẹ trè lò thúy i ứng lá lạ lé.
Sú khu trí ó hlù ga lá la hữ ư lù mìa sù cu trí ó
Suy ó sú tho, già mì, già huyo hò ó mừ í súy lá

Nhú sù khu chxí ó hlù ne lò mìa sù ku chxí ó hlù ne
Kha tha có lé thò ư cò thò lu thúy ó thà pì kha dé
Txi thò thúy i ma ló sù pe khá lò thò lạ ú lá ne
Hù gó só tho, già mì già huyo hẻ gò mừ i song lá
Ỉ no pư ne thò lá lạ dà thò pư ne thò lá lạ le
Già thò pự lệ thò ư pử chà nhí đu thúy ó thà pì sùng í.
Txi nhú i no ma gúy sù pe pỉ lò thò lự ú lá lạ le
Txi nhú thúy i ma gó sù pe púi lò thò lự ó tà le.
Lo cứ chxó ư lo pá thúy ne tò chà Lò.

À ta mò lá ló nha chxó ư no pò chxò li é.
 Chxì nhú ma gó sù pe púy Lò thúy ne lạ ó o.
 Mò ú già ly thúy ì mà sì lý é tò.
 Ỉ no lá ne chxó úng ló nha đa é tò chxó sự lạ ne
 chxó úng ló nha đa ó
 Chxị pe thúy i ma gó sù pe khá lò thò no lụ á ngó
 Mìeo ú chxị ly mà sì.
 Pi Khà Thúy mí Kha ló ó ò nha trí lò thúy ne bị lạ lá
 Lá ne khá ú pùy me p'hừ á tò khá sự lá ne khá
 úng pùy ne p'hừ á.
 Chxì hò thúy i ma gó sù pe chè lò thò ne lạ ó o.
 Nhú mà ly trúy ì mà sì lý lé.
 Ku tu ga p'hà ku gó súng ư txừ pa nhí đu súng é lé.
 Ha lu p'hò ứ súng ó tò p'hù nhúy dòng nhúy đa
 hla lé ì le.
 Chxè cha cu ma ló gó pi ga lá ì khai chxì ku ma ló gó
 Hà trú p'hò ne thúy o pi pia lá nò á trè p'hò no
 thúy ó pi pia lá.
 Chừ cu ma gó sù pe chè lo thò ne lụ ó.
 Nhú mò ly thúy ì mà sì lý.
 Lá ư chè ú lo nha đa ư tò chè txự lá ó chế úng lò nha
 Thúy ó pi đa lé.

MỤC LỤC

Trang

Lời nhà xuất bản.

XA NHÀ CA

- Phần tiếng Kinh	9
- Phần tiếng Hà Nhì phiên âm	105

XA NHÀ CA

TRƯỜNG CA DÂN TỘC HÀ NHÌ

Chu Thùy Liên-Lê Đình Lai

Sưu tầm – biên dịch

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA DÂN TỘC

19 Nguyễn Bình Khiêm, Hà Nội, ĐT: (04) 9434239

Chịu trách nhiệm xuất bản

PGS. TS HOÀNG NAM

Biên tập : HOÀNG TUẤN CƯ

Bìa và trình bày: TUẤN DŨNG

Sửa bản in : THANH TÂM

In 800 cuốn khuôn khổ 13x19cm, tại Xưởng in NXB Văn hóa Dân tộc

Giấy phép xuất bản số: 79-472/XB-QLXB

In xong và nộp lưu chiểu Quý IV năm 2001.

TÌM ĐỌC

- * Thi thâm - dân ca nghi lễ
- * A Khàt Juka Raglai
- * Luật tục Ê Đê
- * Dân tộc Si La ở Việt Nam
- * Gia đình và hôn nhân người Chăm ở Việt Nam
- * Hoi then dịp thi
- * Tiếp cận văn hóa bản mường